

הועתק והוכנס לאינטרנט
www.hebrewbooks.org
ע"י חיים תשס"ט

כל הזכויות שמורות להוצאת עמיחי

דפוס רפאל, אבולעפיה 4, טל. 823861, ת"א

ת כ ן ה ע נ י ג י ם :

1. בַּת שְׁלֹמֹה וּבֶן-זוּזָה 7
2. מַעֲשֵׂה בַחֲלָדָה וּבוֹר 21
3. מִנֹּת וַחֲיִים בֵּינֵי הַלְשׁוֹן 32
4. בֶּרֶת־מַלְכִּיּוֹן וְקִנְהוּ 42
5. הַסּוֹחֵר הָעָשִׂיר וְעַבְדּוֹ 47
6. הַשְׁלָשָׁה וּמִשְׁפָּטָם 52
7. אֶלְכַּסְנֹדֶר וּמֶלֶךְ קֶזְיָא 61
8. שָׂכָר וְעֹנֶשׁ 68
9. אָבָא יוֹדֵן וְהַמְטָמוֹן 77
10. מַעֲשֵׂה בְּאִישׁ חָסִיד וְאַתְרוּגִּים 83
11. שֵׁשׁ שָׁנִים טוֹבוֹת , ... 88
12. נִקְדִּימוֹן בֶּן-גּוּרְיוֹן וְהָשָׁר 95
13. הַכֹּל לְטוֹבָה 103
14. מַעֲשֵׂה בְּאַדְרִינוֹס וּתְאֵנִים 108

114	א	.	.	.	.	יֹסֵף מוֹקִיר שְׁבֹת :	15.
121	.	י	.	.	.	פָּרָה שׁוֹמֶרֶת שְׁבֹת .	16.
126	.	.	י	.	.	שְׁלֹשָׁה דְּבָרֵי חֻקָּה.	17.
134	י	.	.	י	.	הַצֹּלֵעַ וְהַעוֹר	18.
137	.	.	.	י	.	הַשּׁוֹעֵל וְהַכֶּרֶם	19.
139	י	.	.	.	.	הַזֶּאֵב וְהַשּׁוֹעֵל	20.
142	.	.	.	י	.	הָאֲרִיָּה וְהַקּוֹרָא הַמִּצְרִי	21.
145	.	י	.	י	.	הַשּׁוֹעֵל וְהַדְּגִים	22.
147	.	י	.	.	.	דֶּרֶךְ קִצְרָה שֶׁהִיא אֲרָכָה.	23.
149	י	.	.	.	.	פְּקֻחוֹתוֹ שֶׁל יָלֵד .	24.
150	י	.	.	.	.	מַעֲשֵׂה בְּגִבִּינוֹת וּבִיצִים	25.
151	.	.	.	י	י	תַּפְלוּתוֹ שֶׁל אָב .	26.
153	.	.	.	י	.	חֻקָּה בְּכָלִי מַכָּעַר .	27.
155	י	.	.	.	.	לִרְאוֹת אֶת אֱלֹהִים .	28.
157	.	.	.	.	.	אֲדִרְגֹנוֹס וּמִשָּׁה	29.
159	י	י	.	.	.	תַּסְלָה בְּכָל שָׁעָה	30.

בַּת שְׁלֵמָה וּבֶן-זוּגָה

הַדָּבָר הַזֶּה לָפָנָה הַרְבֵּה-הַרְבֵּה שָׁנִים,

וְהַמֶּלֶךְ שְׁלֵמָה יוֹשֵׁב עַל כִּסְאוֹ הָרָם וְהַנָּשָׂא בְּאַרְמוֹנוֹ הַגָּדוֹל
וּבֶן-הַפָּאָר אֲשֶׁר בִּירוּשָׁלַיִם, וְתַהֲלֵת עָשָׂרוֹ וְחֻקְמָתוֹ וְצִדְקָתוֹ
מְגִיעָה לְכָל הָאֲרָצוֹת הַקְּרוֹבוֹת וְהַרְחוֹקוֹת. וְהַמֶּלֶךְ שְׁלֵמָה,
שֶׁיָּדַע אֶת לְשׁוֹן כָּל חַיָּה וְעוֹף וְרֶמֶשׂ וְהַבֵּן אֶת שִׁפְתָּ כָּל אִילָן
וּפְרִיחַ וְצִמְחַת הַשָּׂדֶה, אֵף הַשָּׂכִיל לְהַבִּיט בְּכוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם וְעַל-פִּי
זִהְרֵי אוֹרָם וּרְמִיזוֹת נִגְהָם לְמַד לְדַעַת אֶת כָּל אֲשֶׁר יִהְיֶה
וַיִּתְרַחֵשׁ לְעִתִּיד לְבֹא וְלֵאמֹר הַזֶּה דָּבָר נִסְתָּר מִפְּנֵיו.

וְהִיתָה לְמֶלֶךְ שְׁלֵמָה בַּת יִפְהָפִיָּה מֵאֵין כְּמוֹהָ בְּכָל הָאָרֶץ,
וְאֵבִיָּה הַמֶּלֶךְ אָהַב אוֹתָהּ אֲהָבָה עֲזָה וּבִקְשָׁה לְהַשִּׁיָּאָהּ לְאֶחָד
מִבְּנֵי הַעָרִים הַנִּכְבָּדִים, אוֹ לְאֶחָד הַנְּסִיכִים בְּנֵי יִדִּידָיו הַמְּלָכִים
שֶׁבְּאֲרָצוֹת הַשָּׂכְנוֹת, שֶׁכֵּן הַשְׁתוֹקֵק מְאֹד לְרֵאוֹת אֶת בִּתּוֹ
הַיִּפְהָפִיָּה וְהָאֲהוּבָה מְאֹד שְׂרָתָהּ בְּחַיָּיהָ. אוּלָם בְּאֶחָד הַלֵּילוֹת, כְּאֲשֶׁר
הָיָה הַמֶּלֶךְ שְׁלֵמָה בְּבֵיתוֹ הַיְקָרָה וּשְׁנָתוֹ נִדְּדָה מִעֵינָיו, יָצָא
מִחֲדָר מִשְׁכְּבוֹ וַעֲזָה לָגֹג אֲרָמוֹנוֹ, לְמַעַן יִשְׁאַף רוּחַ וַיִּשְׁקִיט
אֶת לְבוֹ הַהוּמָה.

הוא מִתְעַד לֹא עַל הַגַּג הַזֶּה וְהַזֶּה, כְּשֶׁעֵינָיו נִשְׂוֹאוֹת אֶל
הַשָּׁמַיִם, וְהִנֵּה הַבַּחֲיָן בְּכוֹכֵב קָטָן אֶחָד הַרְוֵמוֹ אֵלָיו בְּנִצְנוּצֵי
אוֹר רוֹטְטִים.

— מה סוד תדע, כוכבי הקטן, ומה רז תרצה לגלות לי? —
דוֹבְבוּ שְׁפָתַי הַמֶּלֶךְ.

וּבְעֶמְדוֹ דָם וְעֵינָיו נְעוּצוֹת בַּכּוֹכֵב הָרוֹמוֹ אֵלָיו מִן הַמְרוֹמִים,
קָדְרוּ לְפָתַע פָּנֵי הַמֶּלֶךְ וְלָבוּ מָלֵא עֶצֶב גְּדוֹל.

— הָאֵמָּנָם? — קָרָא בְּלִחָשׁ — הִכְנָה יְהִיָּה גוֹרֵל בְּתֵי
הַחֲמוּדָה? אֲנִי הִנֵּה דְמִיתִי בְּלִבִּי, כִּי לְאַחַד הַנְּסִיכִים אוֹ לְאַחַד
מִבְּנֵי הַשָּׂרִים רְמִי-הַמַּעֲלָה תִּנָּשֵׂא וְתִהְיֶה לְאִשָּׁה; וְעַתָּה הִנֵּה
נּוֹדַע לִי, כִּי לְעֵלָם עָנִי וְאֶבְיוֹן נּוֹעֲדָה, שֶׁעַל כֵּן רָצוֹן אֲלֵהֶם
הוּא, כִּי אִישׁ רֶשֶׁת וַחֲסֹר כֹּל הוּא אֲשֶׁר יִשְׁאַנָּה לְאִשָּׁה!

וְהַמֶּלֶךְ שְׂדֵמָה הָיָה סָר וְנוֹצֵף וְהוּא יָרַד מִגַּג אֲרָמוֹנוֹ
וְחֹזֵר לַחֲדָר מִשְׁכָּבוֹ, אַף כֹּל אוֹתוֹ לִיָּדָה לֹא עָצָם עֵין
וְלֹא יָדַע תְּנוּמָה, כִּי חָלָה חָרָה לוֹ גוֹרֵל בְּתוֹ הַיְּהִפְפִּיָּה
וְהָאֲהוּבָה, וְלָבוּ הָמָּה וְסָעַר וּבִקֵּשׁ עֲצָה וּמִחְבּוּלָה כִּי־צַד
לְהַפְרֹת אֶת מִשְׁפָּט הַשָּׁמַיִם וּלְהַצִּיד אֶת בְּתוֹ מַחֲסֵי הָעָנִי
הַצְּפוּיִים לָהּ בְּבֵית בַּעֲלָהּ הָאֶבְיוֹן. וְאוֹלָם בִּבְקָר, אַף נִמּוֹגוֹ
צִלָּתִי הַצִּיָּה וְקִרְנֵי אוֹרָה הָרֵאשׁוֹנוֹת שֶׁל הַשֶּׁמֶשׁ בִּקְעוֹ מִפְּאֲתֵי
הַמְּזוּרָה, נִגְעָלָם אַף הָעֵנָן הַכָּבֵד שֶׁכֶּסֶה אֶת פָּנֵי הַמֶּלֶךְ וְעֵינָיו
אוֹרוֹ וְהַבְּרִיקוֹ בְּשִׁמְחָה, כִּי עַל כֵּן מִצָּא אֶת הָעֲצָה הַמְּבַקֶּשֶׁה
וְלָבוּ הָיָה סָמוּךְ וּבָטוּחַ, כִּי דָּבָר הַכּוֹכְבִּים לֹא יָקוּם וְלֹא יִהְיֶה
וּבְתוֹ הִיָּקְרָה לֹא תִּנָּשֵׂא לְעֵלָם עָנִי בֶן בְּלִי שֵׁם.

וְמָה עָשָׂה הַמֶּלֶךְ שְׂדֵמָה?

הוּא קָרָא אֵלָיו אֶת שֶׁר־הַצִּי אֲשֶׁר לוֹ, הֲלֹא הוּא רֹאשׁ
רִבֵּי-הַחוּבְלִים הַיּוֹדֵעַ אֶת נְתִיבֵי הַיָּמִים, מְבֹאֲיָהֶם וּמוֹצְאֵיהֶם,
וְכֵה שָׂעַל אוֹתוֹ:

— הַמִּדַּע, שֶׁר־הַצִּי, אֵי בּוֹדֵד בְּלֵב הַיָּם, אֲשֶׁר כֹּל סִפִּינָה
לֹא תַעֲבֹר לִידוֹ וְכֵל אֲנִיָּה לֹא תִגִּיעַ אֵלָיו?

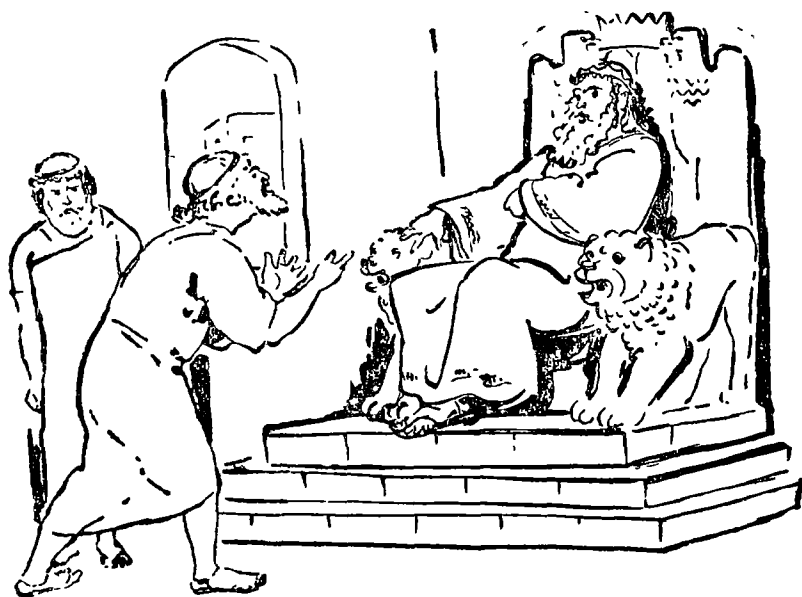

— סה סוד פדע, פוכבי נקסן, ומה ניו מרצה לגלות לי ז

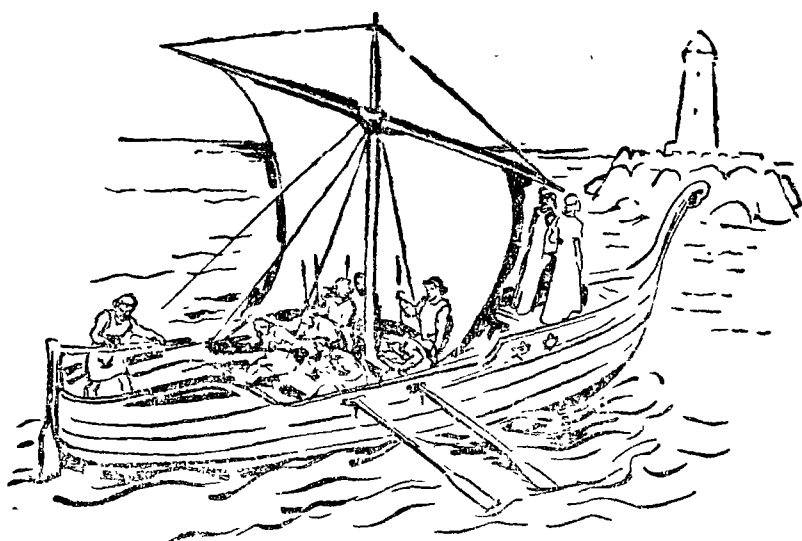
— יְדוּעַ אַדַּע, אַדוּנִי הַמֶּלֶךְ, — עָנָה לוֹ הַשֵּׁר - בְּלֵב הַיָּם
הַגָּדוֹל, אֲשֶׁר גָּלְיוֹ אֶת חוּפֵי אֶרֶצָהּ יִלְחֹכּוּ, מִתְנַשֵּׂא אִי שׁוֹמֵם
וְעוֹבֵב, שֶׁכֵּלוּ סִלְעִים וּטְרָשִׁים, וְקַעֲוִלָם לֹא יָבֹא אֵלָיו בְּלִי
מֶלֶח וְכֵל סִפּוֹ, כִּי אֵין הַפֶּן לָהֶם בְּאֵי הַסִּלְעִים הַקָּרְחִים
וְהַשׁוֹמָמִים.

וְכִשְׁמַע הַמֶּלֶךְ אֶת דְּבָרָיו, קָרָא אֵלָיו אֶת שֵׁר־הַמֶּלְאָכָה
אֲשֶׁר לוֹ, הִלָּא הוּא רֹאשׁ הַבּוֹנִים הַמְּמֻנָה עַל מַלְאָכָת בְּנֵי־נִי
הַמִּלְכּוֹת, וְכֵה פֶקֶד עָלָיו:

— יָצֹא תֵצֵא, שֵׁר־הַמֶּלְאָכָה, אֶל אֵי הַסִּלְעִים הַבּוֹדֵד
אֲשֶׁר בְּלֵב הַיָּם, וּבְנָה תְבַנֶּה שָׁם מִגְדָּל אֵיתָן וְבוֹ חֲדָרִים
וּמַחֲסָנִים לְצִידָהּ, וְהִקֵּף תִּקְיֵף אֶת הַמִּגְדָּל חֹמַת אֲבָנִים גְּבוּהָה
וְעָבָה, וְכֵה בֶק שַׁעַר אֶחָד סָגוּר עַל בְּרִיחַ וּמִנְעוּל!

— בְּלֵב הַיָּם הַגָּדוֹל מִתְנַשֵּׂא אִי שׁוֹמֵם, שֶׁכֵּלוּ סִלְעִים וּטְרָשִׁים...

והמלך שלמה לקח את בתו הנפהפיה והפליג עמה אל האי

ובששלה מלאכת המגדל והחומה. לקח המלך שלמה את בתו הנפהפיה, הפליג עמה אל האי והושיב אותה בחדרי המגדל ומלא את המחסנים צידה ומאכלי מעדנים, ואחר סגר את שער החומה בפריח ובמנעול, ולפני השער העמיד שבצים שומרים נאמנים וכה פקד עליהם:

— ראו, צויתכם, ואל יעזו אדם להתקרב אל האי הזה ולהפגס אל המגדל הזה! כל אשר ימלאנו לבו לעשות בן, דמו בראשו! ואתם שמרו על בת המלך, הגישו לה מאכל ומשקה מדי יום בימיו; אך שימו לב לבל תצא מן המגדל ויבל תשוב אל היבשה! ראו, הזהרתיכם!

— ועתה, — אמר המלך בלבו — הבה ונראה, אם אמנם תחלים נבואת הפוכבים ובתי הנחמדה תנשא לבחור עני לא בבוד ולא קדר לו!

והוא חור לארמונו הגדול והמפאָר אשר בירושלים וקבו
סמוך ובטוח, כי אִמְנָם תַּצְלִיחַ תַּחְבוּלָתוֹ וַעֲצַת הַשָּׁמַיִם תוֹפֵר
והגִּזְרָה תִּתְבַּטֵּל.

ועָבַר יוֹם אַחֵר יוֹם וְשָׁבוּעַ אַחֵר שָׁבוּעַ וְחָדָשׁ אַחֵר חָדָשׁ.
נוֹגִים וְשׁוֹמְמִים הָיוּ חַיֵּיהֶם שֶׁל בַּת-הַמֶּלֶךְ הַיְּהוּדִיָּה בְּתוֹךְ הַמִּגְדָּל
הַרִיק מֵאֲדָם, וְלִמְעַן הִפִּיג אֶת שִׁמּוֹן לָבָה עָלֶיהָ עָלְתָה מִדֵּי
יוֹם בְּיוֹמוֹ עַל גַּג הַמִּגְדָּל, שָׁלְחָה אֶת מַבְטֶיהָ הַעֲצוּבִים אֶל
מִשְׁכְּנֵי הַיָּם הַמִּתְנַפְצִים בְּקֶצֶף לָבֵן אֶל סִלְעֵי הָאֵי הַבּוֹדֵד,
וְלָבָה הוֹמָה וְנִכְסֵף וְשׁוֹלַח תַּפְלָה לֵאלֹהֵי הַשָּׁמַיִם, כִּי יִזְכְּרֶנָּה
בְּצָר לָהּ וַיַּעֲשֶׂה בָּהּ הַטּוֹב וְהַיָּשָׁר בְּעֵינָיו.

ובְּיוֹם אֲשֶׁר בּוֹ הֵבִיא הַמֶּלֶךְ שְׁלֵמָה אֶת בָּתוּ אֶל אֵי
הַטָּרְשִׁים הַגְּדוֹל, שָׁבַלְבּ הַיָּם, עֹזב אֶת עִיר מוֹלְדֹתוֹ עָפָה עֲלֶם
צָעִיר אֶחָד וַיֵּצֵא לְשׁוֹט בָּאֶרֶץ. אִמְנָם בְּן-טוֹבִים הָיָה הָעָלָם, כִּי
צָאָצָא מִמִּשְׁפַּחַת חֲכָמִים וְסוֹפְרִים וְלִמְדָּנִים הָיָה. אֵף הוּא קָנָה
הֶרְבֵּה תוֹרָה וְחֲכָמָה, וּמִדּוֹתָיו וְהַלִּיכוֹתָיו הָיוּ בְּצִדֵּק וּבַעֲנָוָה
וּבְחִסְדוֹת, וְגַם בָּחַן וּבִלְפִי נֶחֱן הָעָלָם וְלֹא הָיָה בְּעִירוֹ וּבְכָל
הָעָרִים אֲשֶׁר מִסְבִּיב בְּחוּר יְפֵה-תָאֵר כְּמוֹהוּ. אֵף הוּא הָיָה
יְתוֹם מֵאֲבִיו וּמֵאִמּוֹ וְעָנִי חָסֵר כֹּל וְסוֹבֵל חֲרַפַּת רָעַב וְלִגְוֹפּוֹ
בִּק טְלִית בִּלְבָד אַחַת. וּמִשְׁגָּדָלָהּ מִצּוֹקָתוֹ מֵאֵד, אָמַר הָעָלָם בְּלִבּוֹ:
— לָמָּה זֶה אוֹסִיף וְאֵשֵׁב בְּעִיר הַזֹּאת וְאֶסְבֵּל מִחֲסוֹר
וְרָעַב? הִבֵּה אֲצֵא לְשׁוֹט בָּאֶרֶץ וְאוֹלֵי יִרְחַמְנִי אֱלֹהִים וְאֶמְצָא
לָחֵם לֵאכֹל וּבִגְד לְלָבֵשׁ וּבֵית לַחֲסוֹת בּוֹ.

והוּא קָם וַיֵּצֵא לְדֶרֶכּוֹ מִבְּלִי דַעַת אָנָּה מוֹלִיכוֹת אוֹתוֹ
רַגְלָיו. הוּא נָדַד כָּל הַיּוֹם, הָרוּחַ הָעִיפָה אָבָק עַל פָּנָיו, הַגִּשְׁם
הָרְטִיב אֶת טְלִיתוֹ הַבִּלְבָּה, וְהִנֵּה שִׁקְעָה הַשָּׁמֶשׁ וּבֹא הָעָרֶב, עוֹד
מֵעַט מֵעֶטֶף אֶת הָאֶרֶץ חֹשֶׁכֶת הַלֵּילָה וְהוּא לָבֵדוֹ בַּשָּׂדֶה. הִקָּר

עלם צעיר אסד עוב אט ציר מולדתו פכו ונצא לשוט בארץ

הנָשֵׁר הַצֹּדֵק תָּקַע אֶת צִפְרָנָיו הָאֲרוּכוֹת בְּסִגְרֵי הַשּׁוֹר וְהִתְרוֹמֵם עִמּוֹ וְצָף

הַזֶּה וְחָדַר לְעֲצֻמוֹתָיו וְהוּא נָשָׂא אֶת עֵינָיו כִּי נָכָה וְחַפֵּשׁ
מִפְּלֹט מִפְּנֵי הַקָּר וּמִקוֹם שָׁנָה בְּלִילָה, וְהִנֵּה הִבְחִינָה עֵינוֹ
בְּשִׁלְדוֹ שֶׁל שׁוֹר בְּשָׂדֶה. בְּעֲצֻמוֹת הַשִּׁלְד צִוִּין הָיוּ אֲחוּזִים נִתְחִי
בָּשָׂר מְרֻקֵּב, וְהָעֵלִם הָעֵנִי וְהָרָעַב וְהָרוּעַד מִקֵּר הַתַּבְּנִס בְּתוֹךְ
הַשִּׁלְד וּמֵצֵא בּוֹ מִפְּלֹט מִפְּנֵי הָרוּחַ וְהַגָּשָׁם וְשָׁכַב וְנָרַם.

הוּא אֵךְ נָרַם וְשָׁקַע בְּשָׂנָה עֲמָקָה, וְהִנֵּה יָרַד מִן הַהָרִים
נָשֵׁר צָנִק, תָּקַע אֶת צִפְרָנָיו הָאֲרוּכוֹת בְּסִגְרֵי הַשּׁוֹר וְהִתְרוֹמֵם
עִמּוֹ וְצָף, וְהָעֵלִם הִישָׁן בְּתוֹךְ הַשִּׁלְד וְאִינוֹ יוֹדֵעַ דָּבָר עַל
הַנַּעֲשֶׂה עִמּוֹ. הַנָּשֵׁר צָף לְעֵבֶר הַיָּם, פָּנָה מִן הַחוּף וְהִלָּאָה,
טָס מֵעַל לַיָּם הַסּוֹעֵר מִתַּחַת, וּלְבִסּוֹף הַגִּיעַ לְאֵי הַסְּלָעִים הַבוֹדֵד
שָׁבַלְב הַיָּם וְכָאן הוֹרִיד אֶת שִׁלְדוֹ עַל גַּג הַמִּגְדָּל וְהִחֵל לְקַרֵּץ
בְּמִקּוּרוֹ הַחֵד נִתְחִי בָּשָׂר מִמֶּנּוּ. אוֹלָם בָּרָגַע זֶה הָקִיץ הָעֵלִם
מִשְׁנָתוֹ, קָפַץ בְּהִתְלָה וְעָמַד עַל רַגְלָיו, וְהַנָּשֵׁר נָבְהַל וּפְרַח.

בְּרָגָעִים הָרָאוּשׁוּנִים הָיָה הַבְּחִיר נִדְהָם וְלֹא יָדַע הֵיכָן הוּא
 וְכִיצַד הוּכָא לְבָאן. אָךְ הוּא הִתְאוּשֵׁשׁ מִתְדַּהֲמָתוֹ וְהִבִּין, כִּי
 הַנָּשִׂיךְ נִשְׁאָו יַחַד עִם פֶּגֶר הַשּׁוֹר אֶל הָאִי הַנָּדָח הַזֶּה, וְכִשְׁהוּא
 יוֹשֵׁב עַל גַּג הַמִּגְדָּל תָּמַה וְאֵינוֹ יָכוֹל לְנַחֵשׁ אֶת הַצָּפוּי,
 חֲכָה בְּקֶצֶר-רוּחַ לְאוֹר הַבֶּקֶר.

וְהַבֶּקֶר אוֹר וּבֵת-הַמִּלְךָ הַקִּיצָה מִשְׁנָתָהּ, וּבְמִנְהֻגָה יוֹם-יוֹם
 עָלָה עֲלֶתָהּ עַל גַּג הַמִּגְדָּל לִרְאוֹת בְּזָרִיחַת הַשָּׁמֶשׁ בְּפִאֲתֵי
 הָאֶפֶק הַטּוֹבֵל בְּאַדְמוּמִיּוֹת שֶׁל זָהָר.

וְהִנֵּה עֲמֻדָה מִבֵּית תְּמַהוֹן וְלֹא הָאֲמִינָה לְפָרָאָה עֵינֶיהָ.
 לְפָנֶיהָ עָמַד בְּחֹר פְּרוּעַ שַׁעַר, מְלַכְלָךְ וְלוֹבֵשׁ טֹלִית קְרוּעָה
 וּמְזַהֲמֶת. הִיא בִקְשָׁה לְצַעֵק וּלְהוֹצִיק אֶת הַשּׁוֹמְרִים, אָךְ עַד
 מִהֲרָה הִבְלִיגָה עַל חֲרָדָתָהּ וּפְגֻתָּהּ אֶל הָאִישׁ הַזֶּר וְהַמְּוִנִי
 וְשִׁאַלָּה אוֹתוֹ בְּקוֹל שָׁקֵט:

וְאַחֵר הִנְסִינָה אוֹתוֹ אֶל הַשִּׁלְטָן כִּי יִקְבַּד עָלֶיהָ

— מי אתה ?

— איש עני מן העיר עכו, — ענה לה העלם.

— ואיך הגעת לכאן ?

— גשר נשאתי בתוך השלל הזה שמצא בשדה, — הוסיף

וענה לה העלם בהצביעו על פגרו השור.

אז הביאה אותו בת-המלך לאחד החדרים שבמגדל, הגישה לו מים לרחץ את גופו, הביאה לו בגד נקי במקום שליתו הבלה והקרוצה, ואחר הזמינה אותו אל השלחן כי יסעד עמה יחד את סעודת הבקר. ועמה, קשה-מקלה בת-המלך באורחה הביתי צפוי, ראה ראתה את יפי תארו ואת צדינות נימוסיו ונפשעה הלכה שבי אחר קסם יפיו ונעם הליכותיו. הוא אף כפר לה על אבותיו ויחושם, והיא גזקה לדעת, כי לא רק בחור יפה-תאר לפניך אלא אף צעיר משכיל המלא וגדוש תורה וחקמה, ולא יצאו ימים מועטים והיא פגתה אליו ושאלה :

— אין זאת כי אם אלהים בכבודו ובעצמו שלחה הנה,

התרצה איפוא לקדשני ולשאת אותי לאשה ?

— אכן צדקת, היפה בנשים, — ענה לה העלם — ברצון

השמים הובאתי אליך וגדול מאד יהיה אשרי להיות עמך יחד כל ימי חיי !

לא היו במגדל הסגור והמסגר לא דיו ולא עט, והעלם

לקח קנה צק והקיו מעט דם מידו וכתב בדמו כתב-גשואים וקדש את בת-המלך ואמר :

— הרי את מקדשת לי ועד אלהים בשמים ועדים מלאכי

אלהים הטובים מיכאל וגבריאל !

ובת-המלך הייתה לאשה לעלם העני ושניהם חיו

במגדל הבודד חיי אשר, אף על המארע הזה שארע במגדל
 לא ידע אף אחד מן השומרים ולא ידע המלך שלמה ולא
 ידע כל איש אחר בעולם כלל. מדי בוא השומרים אל המגדל
 להביא לבת-המלך מאכל ומשקה וכל צרך אחר, התביאה
 בת-המלך את בעלה באחד החדרים הפנימיים, ואף אחד מן
 השומרים לא הכיר בשנוי שחל בחייה; ומדי שאל המלך
 שלמה את השומרים על שלום בתו, ענה ענו לו, כי שלום
 לה, וכמצות המלך החזקה עליהם, לא יבוא אדם זר אל האי
 הבודד שבבלב הים ולא יראה את פני בתו היפהפיה.

אף עברו ימים וחלפו שבועות ונקכו חדשים, והנה בא
 אחד השומרים להביא צידה לבת-המלך ולאוניו הגיע קול
 בקיו של תנוק.

— האמנם נכוחה תשמענה אוניו? — שאל השומר הנדמה.
 — אמנם כן, — ענתה לו בת-המלך — ועמה לך ואמר
 דאבי המלך, כי אין עצה ואין תחבולה בפני רצון השמים,
 והאיש אשר יעד לי אלהים לו הייתי לאשה!

מיד הפליגה סירה מן האי הבודד ושלוחים יצאו דחופים
 ירושלמה, כדי להודיע לשלמה על המארע שארע במגדל.
 והמלך שלמה, שרא יכל להאמין למשמע אוניו, יצא עד
 מהרה בספינת-הפאר אשר לו אל אי הסלעים שבבלב הים,
 והוא סר ונעף ועיניו מנורות אש, שכן חשד בשומרים, כי
 לא היטיבו לשמר על האי ועל השער שבחומת האבנים.
 כשראהו ראש השומרים, נפל לרגליו ואמר בקול רועד:

— אדוני המלך, לעולם יחיה! אל-נא יחרה אפו בעבדיו
 שומרי המגדל, כי באמונה עשינו מלאכתנו ויומם וליילה
 עמדנו על המשמר ולא גרענו ענו מן השער; ובאלהים

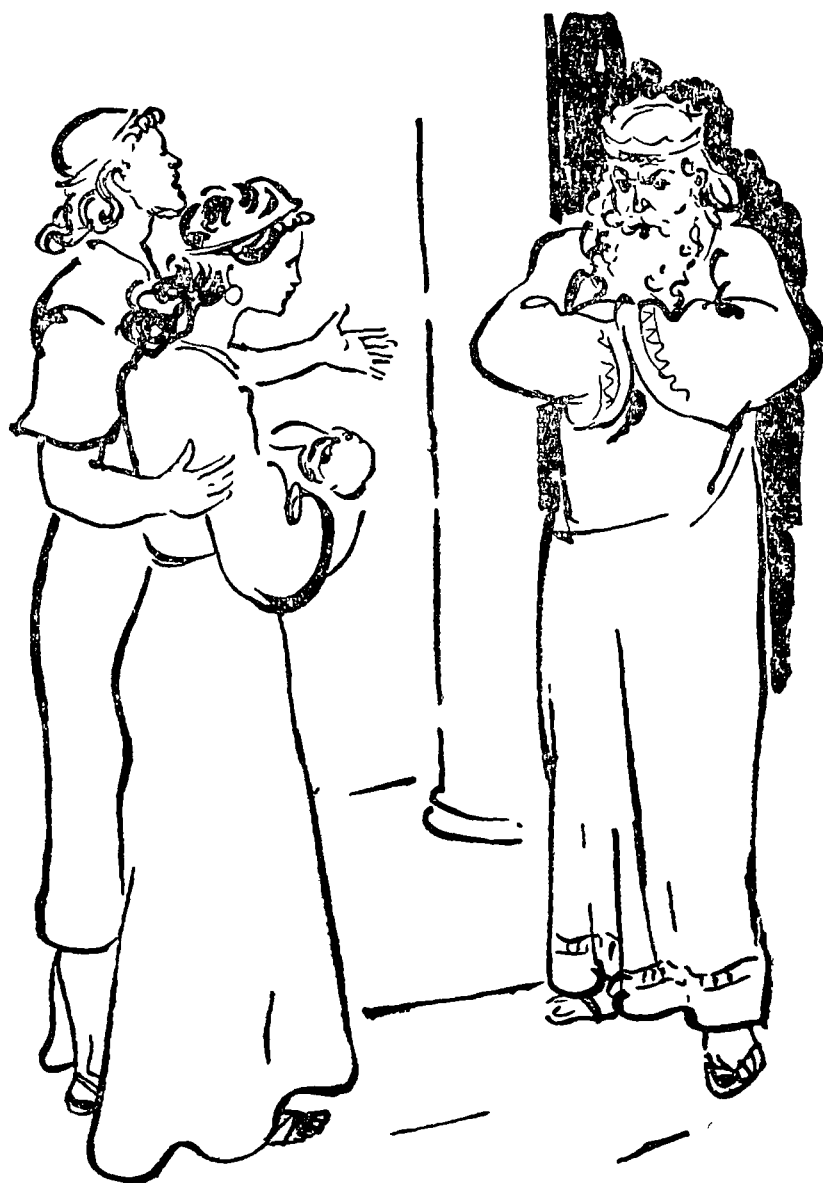
והוא סר ונצף. שכן חשד בשומרים כי לא הטיבו לשמר.

נשבענו, כי איש לא בא בסירה או בספינה אל האי הזה ואיש לא נכנס אל השער הזה, ואין עבדיה יודעים איכה בא אותו עֲלֵם זר ומזר אל המגדל ומתי נשא את בתו הנפה לאשה. המלך אף לא הקשיב לדברי ראש השומרים, ואף עֲלֵה על חוף האי פנה מיד אל המגדל ונכנס לתוכו. הוא ראה לפניו את בתו הנחמדה ובזרועותיה תינוקה, וליד בתו – איש צעיר יפה-תאר שפניו העדינות אוקרות חכמה ונענה.

– איך היה הדבר הזה? – שאל המלך בקול שחציו אומר בעם וחציו אומר תמהון.

– אדוני אבי המלך, – השיבה לו בתו בקול שקט – אם זה היה רצון אלהים, לשוא הימה חכמת מחבולותיה.

– אמנם אף רצון אלהים היה בדבר, – הוסיף ואמר האישי הנצער והוא עומד לפני המלך ומדבר קלא פסד – שאם

וְהוּא שִׁפְרָן בִּצְוֹנִי הַמֶּלֶךְ אֶת כָּל הַמּוֹצָאוֹת אוֹתוֹ

לא כן, איכה הובאתי לְתַמִּי אֶל הַמִּגְדָּל הַזֶּה וְכִיצַד יִכְלְתִי אֲנִי
הַבְּחֹר הָעֲנִי וְהָאֲבִיּוֹן לְמִצָּא חֵן בְּעֵינֵי בַת־הַמֶּלֶךְ הַיְּפָה
וְטוֹבַת־הַלֵּב?

וְהוּא הַמֶּלֶךְ וְסֹפֵר בְּאָזְנֵי הַמֶּלֶךְ אֵת כָּל הַמוֹצָאוֹת אוֹתוֹ,
כִּיצַד עָזַב אֵת עִירוֹ עָכוּ וְנָדַד מִבְּלִי דַעַת אָנָּה, וְכִיצַד שָׁכַב
לַיִשׁ בְּתוֹךְ שִׁדְדוֹ שֶׁל הַשּׁוֹר וְהַנָּשָׂר הָעֲנֹק וְשָׂאוֹ וְהִבִּיאוֹ לַגִּג
הַמִּגְדָּל. וְהַמֶּלֶךְ שְׁלֵמָה, שִׁיַּדַּע אֵת לְשׁוֹן כָּל חֵיה וְעוֹף וְרֶמֶשׁ,
וְהִבִּין אֵת שְׁפַת כָּל אִלָּן וּפְרַח וְצִמְח הַשָּׂדֶה, רָאָה בְּפָנָי הָאִישׁ
הַצָּעִיר הָעוֹמֵד לְפָנָיו, כִּי אִמָּנָם דְּבָרֵי אֲמַת יִשְׁמִיעַ פִּיו וְתוֹכוֹ
קָבְרוּ. הוּא אָף נֹכַח לְדַעַת, כִּי אִישׁ חָכָם וּמִשְׁכִּיל הוּא,
וְהִלְכֹתָיו יָפוֹת וְנַעֲמֹת, וְאִזּוֹ סֵר בְּעֵסוֹ שֶׁל הַמֶּלֶךְ וְעַל פָּנָיו
הַשְׁתַּפְּכָה בַת־צַחֲוֹק שֶׁל סִלְחָנוֹת וְטוֹב־לֵב.

בְּרֹאוֹת הָאִישׁ הַצָּעִיר אֵת בַּת־הַצַּחֲוֹק הַטּוֹבָה עַל פָּנָי
שְׁלֵמָה, הוֹצִיא מִכִּסּוֹ אֵת קְתָב־הַנְּשׁוּאִים שֶׁכָּתַב בְּדָמוֹ וְהִרְאָהוּ
לְמֶלֶךְ בְּאָמְרוֹ:

— וְעַתָּה רְאֵה, אֲדוֹנָי הַמֶּלֶךְ, כִּי בָדַת וְכַדִּין עָשִׂינוּ
וְקִדַּשְׁתִּי אֵת בִּתְּךָ בַּחֶק, וְעַדִּינוּ בַּשָּׁמַיִם — אֱלֹהִים בְּכַבֹּדוֹ
וּבַעֲצָמוֹ, וְשָׁנִי מִלְּאֲכִיו הַטּוֹבִים, מִיכָאֵל וְגַבְרִיאֵל!
וְהַמֶּלֶךְ שְׁלֵמָה נָשָׁק לְבָתוֹ וּלְבַעֲלָהּ וְאָמַר:

— אֲכֹן אֵין עֲצָה וְאֵין תַּחֲבוּלָה בְּפָנָי רְצוֹן הַשָּׁמַיִם, וְעַתָּה
בְּרוּכִים תִּהְיוּ שְׁנֵיכֶם וּבְרוּךְ יִהְיֶה יְיָדְכֶם, וִיהִי אֱלֹהִים עִמָּכֶם
כָּל יְמֵי חַיֵּיכֶם וְיִשְׁמְרְכֶם מִכָּל רָע!

מצפה בן־לדה ובור

הדבר הזה לפני הרבה-הרבה שנים,

ועלמה צעירה אחת, שהתארסה בבית קרובי משפחתה, יצוא
יצאה לדרך מורה לבית אביה. היא הייתה בת משפחה עשירה
ונקבדה, ואף יפת-תאר עד מאוד הייתה, ובצאתה לדרך לבשה
את היפה שבשמלותיה ואף את תכשיטיה היקרים ענדה, כי
אמרה: הנה יראוני ידידי וידידותי בעיר מולדתי ולמה לא
אראה לפנייהם מקשטת פאות לוי הדרך? לעיר מולדתה לא
הייתה רחוקה, ואף לא היה בה כל חשש מפני שודדים או
חיות רעות, ולב העלמה היה טוב עליה והיא הלכה לאטה
ופיה מפותם בלחש שיר עליו.

— מה יפה הוא המקום הזה, — הרבה העלמה בלבה —
מה רב הירק מסביב, ומה נעים הוא צפופן של הצפרים
המקננות בענפי השיחים... רק החם קשה במקצת...
והיא לקחה את המטפחת שבגדה ומחתה את אגלי הנוצה
שהתגלגלו ממזחה על דחייה.

— הרי אין אני עוד צעירה ימים, — המשיכה העלמה
להרהר בלכתה — אבי ואמי כבר רמזו לי, שהגיע פרקי להנשא
לאיש... אף קרובי משפחתי בקשו להציע לפני חתנים מהגנים...
אך אני מאנתי... רק העלם אשר ימצא סן בעיני ואלשר אהב

בְּכֵל לְבִי – בַּק לֹא אִנְשָׁא לְאִשָּׁה... הֵן! מִי יִתֵּן וְיִצְא עִתָּה
לְקִרְאָתִי!...

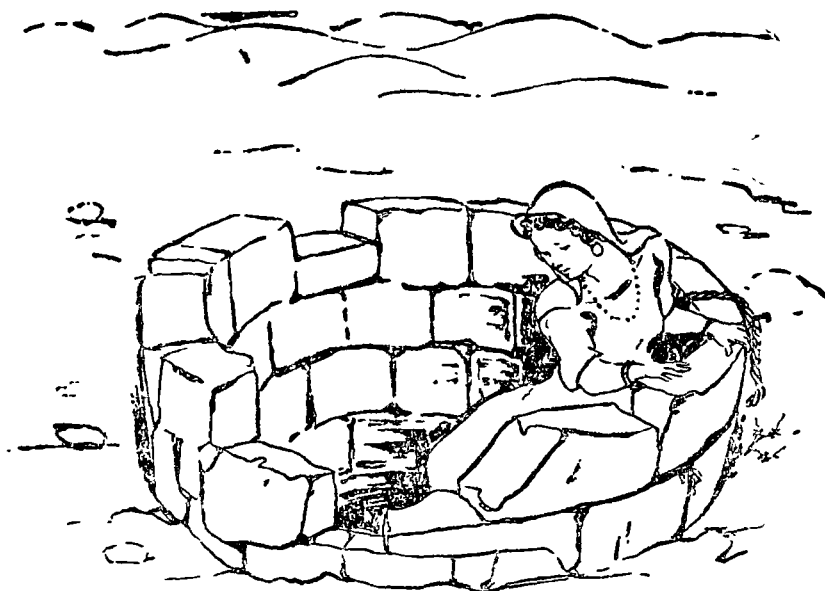
אֵךְ לְפֶתַע הִתְעוֹרְרָה מִהֶרְהוּרֶיהָ כְּמוֹ מִתּוֹךְ תְּלֹם נָעִים.
הִיא נִשְׁאַה אֶת עֵינֶיהָ, הִבִּיטָה מִסְבִּיב, וְהִנֵּה הִבִּיאוּ אוֹתָהּ
בְּגָלִיָּה לְמָקוֹם שׁוֹמֵם – אֵין פֶּסֶת דָּשָׁא, אֵין שִׁיחַ, אֵין צֶל...
בַּק חוֹלּוֹת וּטְרָשִׁים מִסְבִּיב, וְהִשְׁמֵשׁ בְּשָׂמִים יוֹקֶדֶת וּגְרוֹנָה
יָבֵשׁ וּמִבְקֵשׁ מַיִם.

– הוּי, מָה רַב צָמְאוֹנִי, – הִתְאַנְחָה הַעֲלָמָה – אֵלֹו מְצָאִתִּי
מַעֲט מַיִם לְהִשִּׁיב אֶת נַפְשִׁי, בְּנוֹדַי הִיִּיתִי מוֹצֵאת גַּם אֶת
הַדֶּרֶךְ הַנְּכוֹנָה וּמַגִּיעָה לְבֵית אָבִי!

אֵךְ עוֹדָה עוֹמֶדֶת אוֹבֶדֶת עֲצוֹת, וְהִנֵּה רָאָתָה מִרְחוֹק

וְהִנֵּה הִבִּיאוּ אוֹתָהּ בְּגָלִיָּה לְמָקוֹם שׁוֹמֵם

אחזה בחבל וינדה בו קאט-לאט לתוך הבאר

באר עזובה. התקרבה אליה, הביטה לתוכה, ואמנם היו בה
מים. גם חבל ארף היה תלוי על גבי הבור וגשפתשל וינדה
לתוכו עד המים. אף דלי לא היה במקום.

— מה אעשה? — שאלה בקבה העלמה — אם לא אשתה,
הרי מות אמות בצמא, אף כיצד אעלה את המים מתוך הבור
העמק הזה?

וכדי להציל את נפשה, אחזה בחבל וינדה בו קאט-לאט
לתוך הבאר, ובהגיעה אל המים שתתה מהם והשיבה את
נפשה. עתה בקשה לחזור ולעלות למעלה, אף לא יכלה. כל
אימת שנסתה להאחו בחבל ולטפס בו, החליקו ידיו והיא
חזרה וינדה.

— אהה... — נאנחה — עתה אמנם מצאתי מים בשפע, אף
מות אמות בבור הזה ברעב...

והיא פרצה בבכי מר וצווחה:

— הצילוני! הוי, הצילוני! מתוך הבור הזה!

— ומי את? — הגיע פתאם לאזניה קול מלמעלה.

היא נשאה את עיניה אל על וראתה פני עצם צעיר מעל לפי הבאר. לפי אנשת פניו הכירה מייד העלמה, כי בן-טובים הוא הבחור ונדאי לא יעזבנה בתוך הבור הזה ויציל אותה ממות.

— מי את? — חזר ושאל העלם — האם מבני-האדם את, או רוח רעה מעולם השדים והמזיקים, שבאת לקאן על מנת לצוד אותי ברשתך?

— אל-נא, אדוני, — השיבה לו העלמה מתוך הבור — אל-נא תחשבני לאחת מעולם הרוחות והמזיקים, כי עלמה צעירה מקרב בני-האדם אני!

— ואיך באת לקאן ולמה ירדת לתוך בור המים העמק הזה? — הוסיף העלם לשאל אותה.

וכשספרה לו העלמה מי היא, מי הם הוריה, וכיצד תעמה בדרךה וצמאה, ואיך ירדה לתוך הבור כדי לשבר את צמאה, פתח הבחור ואמר:

— הנה גמתי אמון בדברך, וכפי שתראינה עיני אף יפת-תאר הנך, אף הבטיחיני, כי תהיי לי לאשה ואעלה אותך מתוך הבור.

היא נזכרה בהרהורים, שמלאו את לבה בשעה שתעמה בדרךה, ובהאמינה, כי אמנם נתקיימה משאלת נפשה, לא התמהמהה וענתה:

— הבטחתיך בדברך.

הוא העלה אותה מתוך הבור ובראוחו מה יפה נצדינה

— מי אה? האם קיני-קאדום אה?

— אלה יהיו עדינו, חלדה זו ובור זה!

היא העלמה, בקש מיד לקדש אותה ולהביאה לביתו. אף הוא
מזה חן בעיניה עד מאד, אף בכל זאת לא הסכימה לקחת
אחריו מיד ושאלה אותו:

— אָנָּא, אָמר-נָא לי מי אתה ומי הם אבותיה?

— עיר מולדתי אינה רחוקה מעירך ואני בן למשפחת
כהנים, — ענה לה העלם.

— אם אתה כהן ואני בת משפחה נכבדה בעירי אף אני,
למה ננהג כפשוטי עם? — השיבה העלמה — מוטב, כי תבוא
אל אבי, תבקש את ידי ממנו, ואני אלך אחריך ואהיה שלך.
— ומי יעיד, כי נקים שנינו את נדרנו? — שאל העלם.
באותו רגע עברה ליד הבור חלדה אחת, והעלמה אמרה:

— אלה יהיו עדינו, חלדה זו ובור זה!

— אמן, בן יהי! — נשבע הכהן.

ואחר לזה את העלמה עד למבואי עיר מולדתה ואף
הוא חזר לעירו.

לא עברו ימים מועטים ואבי העלמה החל להפציר בה, כי תבחר באחד הבחורים הצעירים המבקשים את ידה ותנשא לו. אך היא מאנה ואמרה:
 — לא, אבא, כי רק האיש אשר אהבתי לו אנשא ואהיה לאשה!

— ומי הוא האיש הזה והיכן הוא? — שאלה אביה.
 — איש הגון וטוב הוא, הוא לא יאחר לבוא ואני אחכה לו. אך היא חפזה שנה, שנתיים, שלש שנים — והוא לא בא. ואביה המשיך להפציר בה, לגער בה, לדבר על דבה וקהביא לפניה בחורים צעירים מבני המשפחות הנכבדות שבעיר, אך היא בשלה:

— לא, אבא, כי רק האיש אשר אהבתי לו אנשא לאשה, ואני אחכה לו, לא אפר את שבוצתי!
 דבריה היו לחידה בעיני כל, כי לא ספרה לאיש את

התנשלה עליו במטרפת וגרשה אותו בנעף

מעשה הבור והעלם שהצילה מתוכו, ומדי הוסיף אביה לדבר על לבה צוהה כי ירפה ממנה וקרצה את שמלותיה כבלתי שפויה בדעתה. ומשבקש אחד הבחורים להתקרב אליה ולהשמיצ באוניה דברי חבה וקבוקש את ידה, התנפלה עליו כמטרפת, קרצה את בגדיו וגרשה אותו בוצף מצל פניה. לבסוף הרפו ממנה, כי אמרו: אין זאת אלא גטרפה ועתה של העלמה האמללה הזאת.

אף גם מנת חלקו של הפהן הצעיר לא היתה טובה כלל וכלל. לאחר פגישתו עם העלמה ליד בור המים חזר לעיר מולדתו ותחלה שכח את העלמה ואת השבועה שנשבע לה. הוא נשא לאשה אחת מבנות העיר היפות והמקסות, וזו ילדה לו שני ילדים. אוכלם בעוד הילדים בכים נפל אחד מהם לתוך בור מים ונהרג, ואת השני נשכה חלדה ומת אף הוא. צערו של האב השכול היה גדול מנשא ואשתו בכתה בכי מר ולא רצתה להתנחם.

— מה עווננו ומה פשענו, — התנפחה האשה לפני בעלה — ששני ילדינו מתו בדמי ימיהם מיתות משונות כאלו? מה רעה עשינו לבור המים ומה פעם הכעסנו את החלדה, שקפחו את חיי ילדינו הרבים והנחמדים?

אף עוד דבריה בפיה והנה נזכר האב השכול במעשה שהיה וילגלג עיניו נצבחה כמו חיה דמות העלמה שהציל מתוך הבור ובאוניו צלצל דבריה: "אלה יהיו עדינו, חלדה זו ובור זה!"

— אכן, זו עדותם של החלדה והבור! — קרא האיש מנהמת לבו וספר לאשתו את מעשה העלמה שהציל ואת השבועה שנשבעו שניהם זה לזו.

— אם כן הפרד-נא ממני ולך ושא לאשה את זו שיצד
ךה אלהים, — ענתה לו אשתו.

ואמנם נפרדו השנים והאיש יצא לדרך ובא אל עירה
של העלמה ושאל עליה מפי בני העיר, מה שלומה והיכן
בית אביה.

— על בחורה אמללה זו אמה שואל? — השיבו לו בני
העיר — הרי דעתה גטרפה עליה וכל אדם צעיר הבא לבקש
את ידה, תתנפל עליו ותקבע את בגדיו.

וכאלה אף היו דברי אביה לאיש שבא לביתו. אף האיש
הצעיר לא אמר נושא והפציר באב, כי יכניסו לחדר בתו.
והנה הוא נכנס אל החדר, והעלמה אף לא נשאה את
עיניה אליו, ובדמותה בלבה, כי שוב בא אליה אחד הבחורים
לדבר על לבה כי תנשא לו, בקשה להתנפל גם עליו ולכלות
בו את זעמה, כפי שנהגה בכלם.

— אל-נא, גברתי הצעירה, — עצר אותה האיש בדברו
בקול שקט — אין אני אחד מבני עירך הבאים לבקש את
ידך, ואני לא באתי אליך אלא לספר לך מעשה שהיה.

לשמע דבריו נרגעה מעט העלמה וישבה על מקומה
בעינים משפלות לארץ, והאיש ישב לידה ופתח בספורו:

— היה יום קיץ חם ועלם צעיר עשה את דרכו במקום
עוזב ושומם וסביבו רק חולות וטרשים לוחטים מחם השמש.
לפתע הגיע לאזניו קול עלמה מתוך בור מים: "הצירוגי-נא
מתוך הבור הזה!" והוא בא אל הבור והעלה מתוכו עלמה
פהפיה וטובת-לב...

לשמע דברי הספור הללו עבר בעד בגוף העלמה, אף

היא הוסיפה לשבת על מקומה ואת עיניה לא הרימה
 ולא הסתכלה באיש היושב לידה, והוא המשיך לספר:
 – והעלם נשבע לעלמה, כי יבוא לבית אביה וישאנה
 לאשה, והעלמה נשבעה לעלם כי חכה תחכה לו עד שתהיה
 לו לאשה, ושניהם הועידו להם עדים – את החלדה והבר...
 שוב עבר רעד בגוף העלמה, עפעפי עיניה רטטו, אף
 היא לא מצאה עז בנפשה להרים את עיניה ולהסתכל בפני
 האיש היושב לידה, והוא המשיך לספר:

– העלמה שמרה אמונים לארוסה ולא יכלה להשכיחו
 מלבה וימים רבים ישבה וחקתה לו והוא לא בא. אף העלם
 שכחה עד מהרה ונשא אשה אחרת והחלדה והפור נקמו בו
 את נקמתם. ועתה הנה הוא בא לבקש סליחתך, אָנָּה מחלי
 לי, כי גדול עוונתי וכבדים יסורי נפשי!

ובראויה את פניו נפלה ארצה מתעלסת

עָתָה נִשְׁאַה הָעֶלְמָה אֶת עֵינֶיהָ וּבִרְאוּתָהּ אֶת פְּנֵיו נִפְלְּהָ
אֶרְצָה מִתְעַלֶּמֶת. אֶךְ מִשְׁשָׁבָה אֵלֶיהָ רוּחָה וְקָמָה מִעֶלְפוּנָה,
אָמְרָה חֲרָשׁ:

— יְדוּעַ יַדְעֵתִי, כִּי תָבוֹא; אֶף אִם תִּתְמַהֲמַה, בּוֹא תָבוֹא;
נֶאֱנִי חֲכִיתִי לָךְ, וְאָמַנְנָם בָּאתִי!

וְהָרִיחַ הַרְעָה סָרָה מִן הָעֶלְמָה וְהָיָא נִרְפָּאָה מִעֲצָבָה
וּמִיְגוּנָה וְנִשְׁאַה לְבַחִיר לָבָה, וּשְׁנִיָּהֶם חָיו חַיֵּי אֶשֶׁר וְנָכוֹ
לְבָנִים וּלְבָנוֹת וְלְאֲרִיכוֹת יָמִים.

מִנּוֹת וְחַיִּים בְּיַד לְשׁוֹן

הַדָּבָר הַזֶּה לְפָנַי הִרְבֵּה-הִרְבֵּה שָׁנִים,

וּבְאַרְצָךְ פָּרַס מִלֶּךְ מִלֶּךְ חֲזָק וְגִבּוֹר-חֵיל, אֲשֶׁר אָף אֶחָד
בְּגִבּוֹרָיו לֹא יָכַל לְהַשְׁמִיּוֹת אֵלָיו בְּכַחַם, בְּחָסֶן גּוֹפֶם וּבְעֵלֹ לָבָם
בְּקָרָב. אֵף הִנֵּה חֲלָה מִלֶּךְ פָּרַס הַחֲזָק וְהַגִּבּוֹר. בְּגוּפוֹ שָׁלַח
רִזּוֹן, שָׁרִירִי וְרוּעוֹתָיו נִצְטַמְקוּ, כֹּל כַּחוֹ הָרַב עֲזָבוּ וְהוּא נָפַל
לְמַשָּׁכָב וּכְמַעֲט נָפַח אֶת נִשְׁמָחוֹ.

רוֹפְאֵי חֲצָרוֹ בִּקְשׁוּ לְרַפְּאוֹ מִמַּחֲלָתוֹ הַקָּשָׁה וְהַעֲדוּ חֶרֶם.
הָאֶחָד הָאֲכִילָהּ סְמִי-מֶרְפָּא בְּדוֹקִים וְהַשְׁקָה הַשְׁקִיּהוּ מִמִּיטָב
הַשְׁקִיּוּיִם שִׁידְעוּ, אֵף דָּבָר לֹא הוֹעִיל וְלֹא הוֹסִיף כַּח לְמִלֶּךְ
הַחוּלָה. הוּא הִלָּךְ וְהִכְחִישׁ, הִלָּךְ וְאֵבַד אֶת כַּחוֹתָיו, וְרוֹפְאָיו
עָמְדוּ אֵין-אוֹנִים וּכְמַעֲט נִתְאַשּׁוּ מִמַּאֲמָצִיָּהֶם לְהַצִּילוֹ מִמָּוֶת.
אוֹלָם רוֹפֵא אֶחָד זָקֵן, שֶׁהוּבָא אֶל הַמֶּלֶךְ הַחוּלָה מִמְּרָחִיקִים,
פָּתַח וְאָמַר:

— אֲדוֹנִי הַמֶּלֶךְ הֶרֶם וְהַנָּשָׂא! בֶּקֶר תְּרוּפָה אַחַת יִדְעָתִי,
אֲשֶׁר בְּכַחַה לְהַעֲלֹת לָךְ אֲרוּכָה: אוֹלָם תְּרוּפָה זוֹ — הַיּוֹכֵל אִישׁ
בְּמֵלֵא מִמַּלְכָתְךָ הַגְּדוֹלָה וְהַרְחֲבָה לְהַבִּיאָה לָךְ ?
— גִּבּוֹרִים וְגִבּוֹנִים וְעִזֵּי-נֶפֶשׁ הֵם עֲבָדִי, וְאֵין לָךְ דָּבָר
בְּעוֹלָם אֲשֶׁר לֹא יַעֲשׂוּ לְמַעַן מִלְּכָם, — עֲנֵה הַמֶּלֶךְ הַחוּלָה לְרוֹפֵא
הַזָּקֵן — וְעַתָּה הַגִּידָה-נָא הַתְּרוּפָה הַזֹּאת מֵהִי ?

רופאי חצרו בקשו לרפאו והצללו חרס

- חלב לביאה, - השיב הרופא הזקן - אם יעזו עבדיך לבוא לגב-אריות, להתקרב אל לביאה המינקת את גוריה ולקחת מחלבה, הצל יצילו את מלכם ממות. שחה תשמה את חלבה של הלביאה ולחותיה, ישובו אליה כבתחלה ושריריה יתמלאו עצמה כבימים עברו.

כשמע המלך את דברי הרופא הזקן, נאנח אנחה עמקה ומרה, שכן ידע, כי לא בלחו של אדם הוא להביא לו את התרופה המפלאה הזאת. הוא העיף את עינו על גבורי חילו העומדים סביב מטתו, אף הם השפילו כלם את עיניהם ארצה, כי לא נמצא בתוכם אף אחד שימלאנו לבו לבוא אל גב אריות ולהתקרב אל לביאה המינקת את גוריה.

אף הנה נשמע קולו של אחד משרי הצבא, והוא לא איש גוף ושרירים, אף ידוע לתהלה ברב חקממו ופקחותו, וכה היו דברי האיש:

וְהוּא לָקַח אֶת הַצֹּמִים וַיֵּצֵא מִיַּד לְדֶרֶךְ

— אֲדוֹנִי וּמִלֶּךְ הָרֶם וְהַנָּשָׂא! אֲנִי אֵלֶיךָ וְאָבִיא לָךְ אֶת
חֶלֶב הַלְבִיָּאָה, אֵף תִּנָּתֵן לְעֶבְדְּךָ עֹשֶׁר עֲזִים, כִּי בְלָעַדִּי אֲדו
לֹא אוּכַל לַעֲשׂוֹת דָּבָר.

— לֹא עֹשֶׁר עֲזִים בְּלָבָד תִּקְבֹּל, — הָשִׁיב לוֹ הַמֶּלֶךְ — אֲלֹא
אֵף מִתְּנוּת יְקָרוֹת מְאוּצָר נִמְלִכּוֹת אֶעֱנִיךָ לָךְ, אִם אֶמְנָם
פִּשְׁכִּיל וּמַצְלִים לָהֶבִיא אֶת חֶלֶב הַלְבִיָּאָה וְהוּא יַעֲלֶה לִּי אֲרוּכָה!
וְעַד מֵהֵרָה נִתְּנוּ לְשֶׁר־הַצֹּבָא עֹשֶׁר עֲזִים וְהוּא לָקַח אוֹתָן
וַיֵּצֵא מִיַּד לְדֶרֶךְ. הוּא שָׁם אֶת פָּעֻמָּיו אֵל הָעֶרְכָּה הַרְחוֹקָה,
אֲשֶׁר בָּהּ תִּשְׁכְּנֶה חַיּוֹת־הַטֶּרֶף וְרִגְלֵ אָדָם לֹא דֶרֶכָּה בָּהּ
מֵעוֹלָם. שִׁבְעָה יָמִים וְשִׁבְעָה לַיְלוֹת הָלַךְ, יוֹמָם חִפֵּשׁ לוֹ מַחֲסֵה
מִפְּנֵי הַשָּׁמֶשׁ הַדּוֹהֶטֶת בְּשָׁמַיִם וּמִבָּה עַל רֹאשׁוֹ, וְזִלְזָה מִצָּא לוֹ
מִסְתּוֹר מִפְּנֵי הַחַיּוֹת הַשּׁוֹחֲרוֹת לַטֶּרֶף בַּמְעָרוֹת וּבַנְּקִיטֵי־סִלְעִים.
וַיִּבְסּוּף מִצָּא גֹב אֲרִיּוֹת וּבּוֹ לָבִיָּאָה הַמִּיֻּנָּקֶת אֶת גּוּרְיָהּ.

ביום הראשון לבואו אל גב האריות, לא התקרב אליו.
 אלא עמד במקום-מה סמוך. הִלְבִּיֵּאָה נִתְּנָה בוֹ אֶת עֵינֶיהָ
 בְּזַעַם וְהִשְׁמִיעָה נְהִימָה. הִיא כְּבֵר הִימָה מוֹכֵנָה לְזוֹק מִמְּקוֹמָהּ
 וְלִהְתַּנַּפֵּל עָלָיו. אֵךְ בְּרָגַע זֶה תָּפַס שַׁר־הַצִּבָּא בְּאַחַת הָעֵזִים
 וַיִּזְרְקָהּ לִפְנֵי הִלְבִּיֵּאָה. כִּהְרֹף-עֵין שִׁסְעָה הִלְבִּיֵּאָה אֶת הָעֵז
 וְטָרְפָה אוֹתָהּ, וּבִהִיּוֹתָהּ שִׁבְעָה רִבְעָה בְּשִׁקֵּט לֵיד גּוֹרִיָּה וְכַמְצֵט
 לֹא שָׁמָּה לֵב אֵל הָאִישׁ הָעוֹמֵד מִרְחוֹק.

בַּיָּלְמָה הִתְחַבֵּא שַׁר־הַצִּבָּא עִם עֵזוֹ בַּמַּעֲרָה סְמוּכָה וַיִּשֹׁן
 כִּי אֶת שְׁנָתוֹ, וְלִמְחֶרֶת הַבֹּקֶר חָזַר וְעָמַד לִפְנֵי הַגֹּב. הִלְבִּיֵּאָה
 נִשְׁאַלָה אֶת עֵינֶיהָ אֵלָיו וּמַגְרִינָה פָּרְצָה נְהִימַת זַעַם כְּמוֹ אֶתְמוֹל
 אוֹלָם שַׁר־הַצִּבָּא מֵהָר וְהַשְּׁלִיף לִפְנֶיהָ עוֹ אַחֲרֶת, וְאַף הַפַּעַם
 מִלָּאָה הִלְבִּיֵּאָה אֶת כְּרִסָּהּ בְּטָרֶף וּנְרָגָעָה. הַפַּעַם אֵף הָעִיפָה עַל
 הָאִישׁ מִבֶּט בֶּה, כָּאלוֹ בִּקְשָׁה לֹמֵר לוֹ תוֹדָה עַל מַתָּנָתוֹ.

בְּרָגַע זֶה תָּפַס שַׁר־הַצִּבָּא בְּאַחַת הָעֵזִים וַיִּזְרְקָהּ לִפְנֵי הִלְבִּיֵּאָה

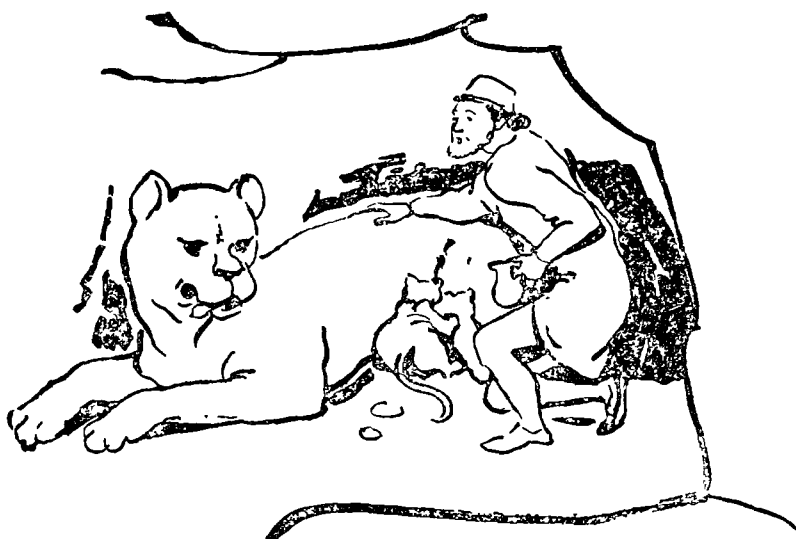

וכך עשה האיש מדי יום ביומו וכל יום הלך והתקרב יותר ויותר אל הלבִּיָּאָה. ביום השמיני כבר ישב לידה ולטף את ערפָּה, ביום התשיעי שחק צמָה והחליק בידו על בטנה; והלביָּאָה התנדדה עמו במדה כזאת, שביום העשירי, בשעה שהניקה את גורִיָּה, הוציא מכיסו כלי ומלא אותו בחִלְבָּה. הוא לסָּפָה בערפָּה, כשם שעשה אֶתְמוֹל ושָׁשׂוּם בִּהְפָּרְדוֹ מִמֶּנָּה; ובהתברקו מן הגב, מהר לחזר בדרך אשר בה בא אל הערִבָּה, והפעם החיש את הליכתו עד כדי כך, שמקץ חמשה ימים כבר היה קרוב לעיר מושבו של המֶלֶךְ.

לבו היה טוב עָלָיו על שמתחבולתו הנוצנה עָלְתָה בידו, אף הוא היה עֵיף מאד, וברדת הלילה החביא את כלי החִלְבֵּב ושכב לישן ליד אחד העצים שִׁבְרָכּוֹ. הוּא יָשָׁן והגָּה הוא רואה חלום מוזר – אֲבָרִי גופו רבים זה עם זה וכל אחד מהם טוען, שהוא חשוב מכל חֲבָרָיו. ובחלומו והגָּה פתחו הרגלים ואָמְרוּ:

— אָנוּ החשובות מכל! אין בְּכֶל אֲבָרִי הגוף כְּמוֹנֵנוּ, שֶׁאֵלְמָלָא הלכנו והבאנו את האיש לגב האריות ונשִׁאֲנו אותו סָוְרָה אל המֶלֶךְ, לֹא הָיָה יָכֹל לְהִבִּיא לְמֶלֶךְ אֶת הַלְבִּיָּאָה! — טעות! טעות גדולה אִתָּן טעות! — קראו בקול רם הַיָּדִים — אִתָּן, הַרְגָּלִים, אִמְנָם יודעות לָלֶכֶת, אף מה היה עושה האיש בִּלְעָדֵינוּ? הֲרִי אֲנַחְנוּ לְקַחְנוּ מִמֶּנָּה אֶת הַחִלְבֵּב וְאֲנַחְנוּ נוֹשְׂאוֹת אֶת הַחִלְבֵּב אל המֶלֶךְ. רק אֲנַחְנוּ החשובות מכל! אין בְּכֶל אֲבָרִי הגוף כְּמוֹנֵנוּ!

— שטויות! אף שטויות תִּבְרָנָה, הַיָּדִים! — פתחו ואָמְרוּ העינים והן מחיכות בחיוך ערמומי — רק אָנוּ לְמַעַלָּה מן הכל! אָנוּ הָרְאִינוּ לָאִישׁ אֶת הַדֶּרֶךְ, אָנוּ הָרְאִינוּ לוֹ אֶת גֵּב הָאֲרִיֹּת

ביום הקשירי. בשעה שהיניקה את גוריה, הוציא מכיסו פלי ומלא אותו בחלקה.

ואת הלבנאה, ובצעדינו היה האיש אין-אונים ולא היה ביכולתו לעשות כל דבר. אין בכל אברי הגוף כמונו!
שמע את הדברים הלב, ולא יכל להתאפק ופנה ואמר
אף הוא :

— אכן חשובים אתם בלכם, אף אני למעלה מבלכם!
אני הייתי זה שנתתי לאיש את התחבולה היפה כיצד להתנדד
עם הלבנאה, אני הוא זה המשיא לו תמיד עצות גבונות,
ואלמלא אני וחכמתי לא הייתם אתם מועילים ולא פרום!
אין בכל אברי הגוף כמוני!

— ואף-על-פי-כן אני עולה על בלכם! — קראה השון
והתגלגלה מצחוק בחוף הפה — אלמלא הדבור שלי, מה הייתם
עושים אתם? אין בכל אברי הגוף כמוני!

— אף דברי אנאת מדברי, השון! — התנפלו עליה כל

האָברים בצעקות – איינע מתחפֿצי ותומי אלינו? הנה את
יושבת במקום חשך ואפלה, קטנה את ורבה ואין בתוכך אף
עצם קטנה אחת! הסגרי לך בתוך מאורסך ואל תצוי עוד
להשמיץ את קולך

– הנה אעשה כדברכם ואשתק הפעם, – ענתה להם
הקשון – אף זכרו-נא היטב את אשר אמר לכם: עוד היום
מתחננו לפני, כי ארחם עליכם, ועוד היום תודו בלכם, כי
אמנם אני הנני השולטת בכם!

והקשון כלתה את דבריה והחלוט חלף והאיש הקיץ משנתו.

– איננה חלום מיותר, – אמר האיש בלבו.

הוא אמנם לא יכל לשכח אותו, אך לא יחס לו כל
חשיבות, שכן אמר בלבו, כי החלומות אינם מעלים ואינם
מורידים ואן בהם ממש. הוא לקח את כלי החרב ומהר לבוא
אל המלך, ובקעמדו סוף-סוף לפני המלך, הושיט לו את החרב
ואמר בגאונה:

– אדוני המלך הרם והנשא! הנה האירה לי ההצלחה
פנים בדרךי והבא הבאתי לך חרב בלבה!

שמע דבריו נדהמו השרים ואנשי החצר העומדים סביב
מפת המלך, והמלך שאז בקצף:

– מה? מה הבאת לי? חרב בלבה?

– כן, אדוני המלך, – ענה לו שר-הצבא בבת-צחוק –
חרב בלבה, כפי אשר בקשת!

– קחיה ותלוי! – צעק המלך בתחמת זעם.

ובהרף-עין תפסו עבדי המלך את שר-הצבא והובילו
אותו לתליה. התחילו כל האברים רועדים מפחד.

— אדוני המלך הרם והנשא! הנה הבאתי לך סלע כלכה!

— מה היה לך, הלשון, כי הפכת את הדברים? — שארו
ברעדה הרגלים.

— מהרי ומקני את אשר עזית, — התחננו הידים.
— כלום לא תראי את התליה, שתביא מות על בלנו? —
בכו העינים בדמעות גדולות.

— הנה אעוץ לך עצה טובה, — תרד הלל — אמרי כי אף
טעות טעית וכנית את הליבאה בשם בלכה. אף מהרי ודברי,
כי הנה המות לפנינו!

— הזוכרים אתם מה שאמרתי לכם? — השיבה להם
הלשון — ועמה כלום תודו, כי אני הנני השולטת בכלכם?
— כן, כן, מודים אנחנו, מודים ומודים, — קראו כל
העברים — אף מהרי-נא והצילי אותנו מן המות הנורא הזה!
וכששמעה הלשון את דבריהם, פנתה אל הפלגנים ואמרה:

— השיבו אותי אל המלך. כי דבר חשוב קי אליו.

— השיבו אותי אל המלך, כי דבר חשוב קי אליו.
 השיבו אותו המלכים אל המלך והאיש פתח ואמר:
 — אדוני המלך הרם והנשא! הנה עשיתי מעשה נועז,
 כדי להציל את חייך ולהשיב לך את בריאותך ולחיותיך, ולקמה
 צוית לתלות אותי?

— פיצד תעז ועוד תבוא אלי ותשאני? — קרא המלך
 בכעס — הן אמרת להביא חלב לביאה והבא הבאת חלב בלבך!
 — הן יודע אדוני המלך הרם והנשא, כי יש וקוראים
 לביאה בשם בלבה, — ענה שר-הצבא — ואני אמנם חלב
 לביאה הבאתי לך, ויבדקוהו החכמים אם לא נכונה בפי.

אָנא, אַדוֹנֵי הַמֶּלֶךְ הָרַם וְהַנְשָׂא סֵלַח-נָא לְעַבְדֶּךָ עַל
שֶׁהוֹצִיא מִפִּי מַלְת סְעוּת, וְשָׂמָה אֶת הַחֶלֶב וְתָקוּם מִחֲלִיךְ
וְתַחֲיָה !

נִסּוּ וּבְדַקּוּ הַחֲכָמִים אֶת הַחֶלֶב וְרֵאוּ, כִּי אָמְנָם חֶלֶב לְבִיָּאָה
הוּא, וְהַמֶּלֶךְ שָׂמָה אוֹתוֹ וְנִתְרַפָּא. וְאִזּוּ קִיָּם הַמֶּלֶךְ אֶת הַבְּטָחָתוֹ
וְהַעֲנִיק לְשֶׁר־הַצָּבָא מַתָּנוֹת יְקָרוֹת מִבֵּית הָאוֹצָר הַמַּלְכוּתִי וְאֵף
אֶהָב וְכַבֵּד אוֹתוֹ מְאֹד.

וְעַל כֵּהָה שֶׁל הַדָּשׁוֹן וְיִתְרוֹנָה עַל כָּל אֲבָרֵי הַגּוֹף
הָאַחֲרִיכָא אֲשֶׁר לָאָדָם אָמַר הַמֶּלֶךְ שְׁלֵמָה בְּמִשְׁלָיו הַיְּפִיִּים :

• מִנֵּת וְחַיִּים בְּיַד לְשׁוֹן •.

בֵּרֶת־מִלְּיוֹן וְקִנְיָה

הַדָּבָר הַזֶּה לְפָנֵי הַרְבֵּה-הַרְבֵּה שָׁנִים,

וְאִישׁ אֶחָד, שֶׁהִתְכַּוֵּן לָצֵאת לְמַסַּע רְחוֹק אֶל מַעְבַּר לָיִם, הָיוּ לוֹ מֵאָה דִּינָרֵי-זָהָב וּבִקָּשׁ לְהִפְקִיד אוֹתָם בְּיַד אָדָם נֶאֱמָן, לְמַעַן יִשְׁמַר עֲלֵיהֶם הָלָה עַד שׁוּבוֹ מִמַּסָּעוֹ. חָשַׁב הָאִישׁ וְחָשַׁב, וְהִנֵּה נֹזֵכֶר בִּידֵידוֹ בֵּרֶת־מִלְּיוֹן, וּמִיָּד לָקַח אֶת כִּסֵּי הַדִּינָרִים בְּיָדוֹ וּפָנָה לְבֵית יְדִידוֹ וְאָמַר לוֹ:

— בֵּרֶת־מִלְּיוֹן יְדִידִי, הִנֵּה יוֹצֵא אֲנִי לְמַסָּע רְחוֹק אֶל מַעְבַּר לָיִם וְלֹא אֶחְזֹר לְבֵיתִי אֲבָא בְּעוֹד שָׁנָה אוֹ יוֹתֵר מִזֶּה. עֲשֵׂה אִיפּוֹא חֹסֵד עִמִּי וְשִׁמְרֵה עַל כֶּסֶּפִּי עַד שׁוּבִי מִמַּסָּעִי, שְׂכֹן יְדַעְתִּי כִּי אִישׁ נֶאֱמָן אַתָּה וְשִׁמּוֹר תִּשְׁמַר עַל קִמּוֹן יְדִידְךָ.

— כַּדְבָּרֶיךָ כֵּן אֶעֱשֶׂה, חֲבֵרִי הַיָּקָר, — הָשִׁיב לוֹ בֵּרֶת־מִלְּיוֹן — וְעַתָּה סַע לְשָׂלוֹם וַיְהִיָּה לָבָה סְמוּךְ וּבִטּוּחַ, כִּי שִׁמּוֹר אֲשִׁמְרֶה עַל כֶּסֶּפְךָ וְכֹל רַע לֹא יֵאָנֶה לוֹ.

בֵּרֶת־מִלְּיוֹן הָיָה מַעֲשִׂירֵי הָעִיר וְכֶסֶף יְדִידוֹ לֹא הָיָה דְרוֹשׁ לוֹ, וְעַל כֵּן בָּטַח בּוֹ הָאִישׁ וַיֵּצֵא לְמַסָּעוֹ בְּלֵב שָׁקֵט. וּבֵרֶת־מִלְּיוֹן — הוּא אִמְנָם שֵׁם אֶת מֵאֵת הַדִּינָרִים שֶׁל יְדִידוֹ בְּבֵית־אוֹצְרוֹ וְלֹא נִגַּע וְלֹא לָקַח מֵהֶם: אֵךְ כִּינֹן שֶׁהָיָה חוֹמֵד כֶּסֶף, גָּמַר בְּלִבּוֹ, שֶׁלֹּא יַחְזִיר אֶת הַכֶּסֶּדּוֹן לְחֲבֵרוֹ, אֵף אִם זֶה יִתְּבַע אוֹתוֹ לְדִין לְפָנֵי שׁוֹפְטֵי הָעִיר.

מִיָּד לָקַח אֶת פִּיט הַדִּינָרִים בְּיָדוֹ וּפָנָה לְבֵית יִדְדוֹ

וְאִמָּנָם כָּף הָיָה הַדָּבָר. מִקֵּץ שָׁנָה חֲזָר הָאִישׁ מִמַּסְעוֹ,
וּבָבֹאוֹ לְעִירוֹ בָּא מִיָּד לְבֵיתוֹ שֶׁל בֶּרֶת־מַמְלִיּוֹן וּבִקֵּשׁ אֶת פִּקְדוֹנוֹ.
— הֲרִי תִרְאֶה, יְדִידִי הַיָּקָר, כִּי עָמָה עָסוּק אֲנִי מְאֹד,
— אָמַר לוֹ בֶּרֶת־מַמְלִיּוֹן — לָךְ לְבֵיתָהּ, תִּנּוּחַ אַחֲרֵי עֲמַל דִּרְכָּהּ
הָאֲרָבָה, וּמִחֵר בִּבְקָר בּוֹא אֵלַי וְאֶחָזִיר לָךְ אֶת דִּינָרֶיךָ עַד אֶחָדוֹ
הָאִישׁ לֹא חָשַׁד בְּכֵל מְזֻמָּה וְשָׁמַע בְּקוֹל יְדִידוֹ. הוּא חֲזָר
לְבֵיתוֹ, נָח אַחֲרֵי מַסְעוֹ הָאֶלֶף בְּמִרְחָקִים, וְלִמְחָרַת בִּבְקָרָה קָם
וּבָא שָׁנִית אֶל בֶּרֶת־מַמְלִיּוֹן.

— וְמָה רְצוֹנָה הַיּוֹם? — שָׁאַל אוֹתוֹ בֶּרֶת־מַמְלִיּוֹן.
— אֶת פִּקְדוֹנִי בָּאתִי לְקַבֵּל, — הָשִׁיב לוֹ הָאִישׁ — הֲרִי
הַפְקַדְתִּי בְּיָדְךָ מֵאָה דִּינָרִים.
— כִּלּוֹם שִׁכַּחְתָּ שֶׁהָיִיתָ בְּבֵיתִי אֶתְמוֹל? — צָעַק בֶּרֶת־מַמְלִיּוֹן

בְּקוֹל רֹם בָּר כָּה, עַד שֶׁכֵּל הַשְׁכָּנִים נִתְאַסְפוּ לְיַד בֵּיתוֹ – הָרִי
הַחֲזָרְתִּי לָךְ אֶת־מוֹלֵךְ אֶת הַדִּינָרִים שֶׁלָּךְ וְנִשְׁאַתְּ אוֹתָם לְבֵיתְךָ!
– טָעוֹת בִּינְדָה, בֶּר־תִּמְלִיּוֹן יְדִידִי, – נָסָה הָאִישׁ לְהוֹכִיחַ לוֹ.
– מַה טָעוֹת? אִיזוֹ טָעוֹת? – צָעַק בֶּר־תִּמְלִיּוֹן בְּקוֹלִי
קוֹדֶשֶׁת וְלֹא נָתַן לוֹ לְהִשְׁמִיעַ אֶת דְּבָרָיו – צֹא מִבֵּיתִי, רֵמְאִי!
כְּלִים פְּעָמִים אַחֲזִיר לָךְ אֶת פִּקְדוֹנָךְ? צֹא, צֹא מִבֵּיתִי!

בָּלָב מָלֵא צָעַר, צֹא הָאִישׁ מִבֵּיתוֹ שֶׁל בֶּר־תִּמְלִיּוֹן וְהִלָּךְ
אֶל שׁוּפְטֵי הָעִיר לְתַבַּע אֶת חֲבֵרוֹ לְדִין. שָׁמַע בֶּר־תִּמְלִיּוֹן אֶת
הַדְּבָר הַזֶּה וַיֵּדַע, כִּי הַשׁוּפְטִים יִדְרָשׁוּ מִמֶּנּוּ לְהִשָּׁבַע בְּשֵׁם
אֱלֹהִים, כִּי אֲמַנָּם הַחֲזִיר לְיָדִידוֹ אֶת כֶּסֶפוֹ. נָפַל עָלָיו פַּחַד
מִפְּנֵי שְׂבוּעַת־הַשֶּׁקֶר וּמָצָא תַּחְבוּלַת עֲרָמָה.

מָה עָשָׂה? לָקַח קֶנֶה, הוֹצִיא אֶת תּוֹכוֹ וַעֲשֵׂה אוֹתוֹ חֲלוּד
אֲחֵר כָּךְ לָקַח אֶת מֵאָה הַדִּינָרִים שֶׁהִפְקִיד בְּיָדוֹ חֲבֵרוֹ, וּבִהְצַמִּידוֹ
פָּנִים כִּי הוּא חָלָשׁ – הִלָּךְ נִשְׁעָן עַל הַקֶּנֶה, עַד הִגִּיעוּ לְבֵית־
הַכְּנֶסֶת אֲשֶׁר שָׁם חָכּוּ כָּבֵר הַשׁוּפְטִים וַיִּדְּדוּ הַתּוֹבָע מִמֶּנּוּ אֶת
הַפִּקְדוֹן.

– בֶּר־תִּמְלִיּוֹן, – פָּנּוּ אֵלָיו הַשׁוּפְטִים – הִנֵּה טוֹעֵן יְדִידְךָ,
כִּי הִפְקִיד בְּיָדְךָ מֵאָה דִּינָרִים וְאַתָּה לֹא הַחֲזָרְתָּ לוֹ אֶת
הַפִּקְדוֹן.

– עֲלִיזַת־שֶׁקֶר הִיא! – קָרָא בֶּר־תִּמְלִיּוֹן בְּכַעַס – הַחֲזִיר
הַחֲזָרְתִּי לוֹ אֶת הַפִּקְדוֹן, וְעַתָּה מִשְׁלִי הוּא מִבְּקָשׁ!
– וּמוֹכֵן אַתָּה לְהִשָּׁבַע בְּשֵׁם אֱלֹהִים, כִּי אֲמַנָּם הַחֲזָרְתָּ לוֹ
אֶת מִמוֹנוֹ? – שָׁאַלּוּ הַשׁוּפְטִים.

– מוֹכֵן וּמוֹכֵן! – קָרָא בֶּר־תִּמְלִיּוֹן.

הוּא נָגַשׁ אֶל יְדִידוֹ וְהוֹסִיף:

– רֵאָה, יְדִידִי, אֶף־עַל־פִּי שָׁאָךְ בְּקָשִׁי נוֹשְׂאוֹת אוֹתִי

— צא מביתי, במאי! כלום פצמים אחזיר לך את פקדונך?

רגלי, באתי בכל זאת להתניצב לפני השופטים. אנא, החזק-נא את מקלי ואשבע בשם אלהים, כי לא עשיתי לך כל רעה.

ולאחר שמסר את הקנה ביד חברו, עמד וקרא:

— נשבע אני בשמו של אדון הבית הקדוש הזה, כי

החור החורתי את מאה הדיגרים לידי העומד לפני!

— אל שמים! — צעק האיש בשמעו את שבועת-השקר

של בר-תמזיון.

הדבר חרה לו כל כך ורגזו הסעיר אותו במדה כזאת,

שהרים את הקנה אשר בידו וחבט בו חכטה חזקה ברצפה.

והנה נשבר הקנה התלול ומתוכו הסלו להתגלגל ולהתפזר על

פני הרצפה דיגרי-זהב.

והנה נשבר הקנה וסלול ומתוכו החלו להתבלגל דינרי-זקב

— ממוני! ממוני הוא זה! — קרא האיש המשתומם והוא
השתטח על הרצפה והחל לזקט את הדינרים המפזרים.
— זקט, זקט, — אמר אז בר-תמליון הנבוך אל ידידו —
אמנם את דינריה אתה מזקט...
וראש השופטים קם ואמר:
— הנה הוציא אליהם קאור משפט! קח-נא, בן-אדם, את
ממונה וזך לביתה לשלום!
ואל בר-תמליון פנה ואמר בלעג:
— אמנם איש ישר אתה, החזרת את הפקדון לידיך
ושבוצתה לא היתה שבוצת-שקר...

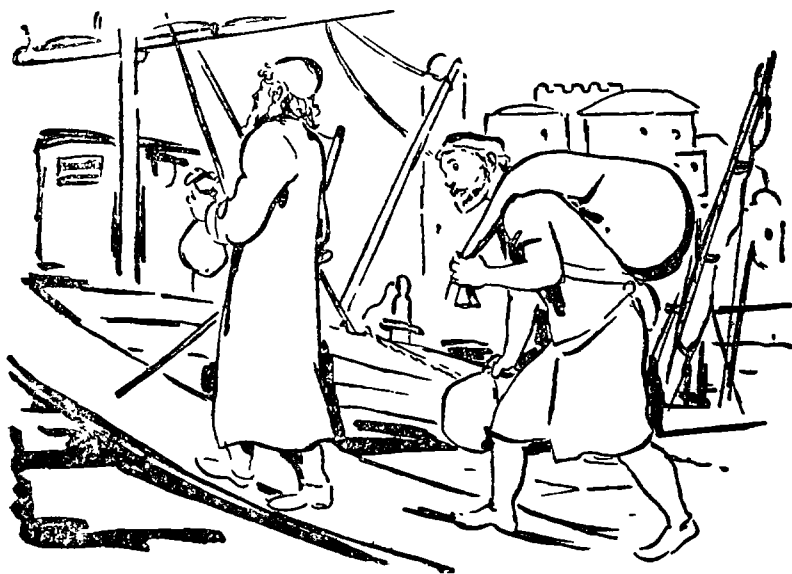
הסוחר העשיר ועבדו

הדבר הזה לפני הרבה-הרבה שנים,

ובירושלים חי סוחר עשיר ולו בית-חומה גדול בעיר ושדות וכרמים בסביבותיה. אשתו של הסוחר העשיר מתה עליו ולו רק בן אחד, צעיר קמים, היושב כל היום בבית-המדךש ולומד דברי תורה מפי רבו. והסוחר אהב את בנו יחידו אהבה רבה, כי הוא נחמתי היחידה בתו, אף מפאת עסקי המסחר בארצות אשר מעבר לים, הכרח לעתים תכופות לעזוב את ביתו ולהפרד מבנו האהוב קמים רבים.

באחד הימים צרר הסוחר העשיר את ממונו הרב ויצא למסע רחוק. הוא עלה על אניה שהפליגה לארץ אופיר, שכן בקש לקנות שם בכסף תכשיטי זהב ואבנים טובות, כדי לשוב אחר כך ולמכר אותם בארץ-ישראל ולזכות ברוח גדול. הוא לא לקח עמו כי אם אחד מעבדיו, למען ישמר עליו הלה בדרך ויעזר לו ויטפל בו בהיותו רחוק מביתו ומתארח באכסניות זרות שבארץ הנגב.

אינם הוא אף הגיע למחוז חפצו והנה הלה מחלה אנושה וכחותיו הקכו ועזבו אותו. ראה הסוחר העשיר, כי ימיו ספורים ומיתו הולך ומתקרב, וזכר את בנו יחידו וגדול מאד היה צערו על אשר גזר עליו למות בארץ הנגב ובנו היקר אינו עמו.

באחד הימים צבר הסוחר הקשיר את קמונו ונצא לטקס רחוק

— ומה יהיה גורל ממוני הרב? — שאל בלבו הסוחר
 בשכבו על ערש מותו — אם אמר לעבדי, כי יקחהו ויביאהו
 אל בני בארץ-ישראל, האם ישמע בקולי ויעשה את בקשתי?
 הן הוא יקח את כספי הרב לעצמו, ואז לא בני יהיה יורש
 הוני, כי אם העבד!

חשב הסוחר החולקה וחשב, ובהתהפכו מרב מכאיביו על
 ערשו חפש בלבו עצה ותחבולה כיצד להוציא את הטרף
 מפי עבדו ולהוריש את ממונו לבנו היושב בירושלים ולומד
 תורה מפי רבו. לבסוף, באשר הרגיש כי הגיעו רגעי חיו
 האחרונים, קרא אליו את עבדו וכה אמר לו:

— ידעתי, כי עבד נאמן היית לי ורבה היתה זאגתך
 לשלומי, ועל כן ברצוני לגמלך עמה את גמולך ולהוריש
 לך את כל נכסי. קרא איפוא ללבלר ויכתב את הצנאה שאני

מצנה לביתי ולכל הוגי ואחמם על כתב הצנאה בטרם אעצם
את עיני לעולמים.

כשמע העבד את דברי אדוניו, מהר וקרא ללבלר וזה
ישב לפני החולה וכתב מפיו את דברי הצנאה.

— כתב-נא, — אמר הסוחר ללבלר — כי כל אשר לי, כל
בכסי וכל ביתי וכל כרמי ושרדתי יהיו לעבדי הנאמן, ולבני
אין אני מוריש כי אם דבר אחד שיבחר לו מרכושי פאנת
נפשו.

ומשכנה הלבקר את קתיבת הצנאה, הושיט הסוחר את
ידו הרועדת וחתם על הכתב, ובו-פרגע נשמט העט מידו
וראשו צנח אחורנית ויצאה נשמתו.

אז לקח העבד את צרור הכסף הגדול שהשאיר אחריו

והלבלר ישב לפני החולה וכתב מפיו את דברי הצנאה

הסוחר, וכשכתב הצנאה בידו יצא שמח ושוב לארץ-ישראל,
כדי לרשת כאן גם את בית-החומה הגדול שבירושלים ואת
הכרמים והשדות אשר בסביבות העיר.

הוא בא ירושלים ומיד פנה אל בית אדוניו וספר לבן
על מות אביו והראה לו את כתב הצנאה. הבשורה המרה על
מות אביו הדהימה כל כך את העלם הצעיר, עד כי לא שם
לבו לדברי הצנאה, אלא ישב לארץ וכה בכי גדול והתאבל
על מות אביו שבועה ימים, כדת ישראל.

אף משעברו שבועת ימי האבל והעבד בא לגרשו מבית אביו
והציע לפניו, כי יבחר לו דבר אחד מתוך הירושה הגדולה,
ככל שצוה אדוניו לפני מותו, גור צערו של העלם שבועתים
והוא קם והלך אל רבו להשיט לפניו את מר לבו.

— רבי, — פתח העלם — עוצה-נא לי עצה מה אעשה, כי
בצרה גדולה אני. הנה הוריש אבי, עליו השלום, את כל
רכושו וממונו לעבדו, ולי לא צנה אלא דבר אחד שאבחר לי
מכל אשר הניח אחרי.

שמע הרב את דברי תלמידו ובת-צחוק השתפכה על פניו.
— אכן חכם עד מאד הנה אביה, — השיב לו — ואולי
עשה בן, הנה העבד לוקח את כל ממונו ונא הנה חוזר לארצו
אפילו. ועתה שמע את אשר תעשה: הזמן את העבד לדין,
ולאחר שיקראו השופטים את כתב הצנאה שים את ידך על
העבד ואמר: "זהו הדבר שאני בוחר מרכוש אביו" ואז יהיה
בידיה העבד וכל הרכוש ותממון שהוריש לו אביה החכם.

ואמנם עשה העלם כעצת רבו וירש מאביו לא רק את
כל רכושו אלא אף את עבדו, שזמם לנחל את ירושתו
הגדולה של הסוחר העשיר.

— זהו מדבר, שאני בומר מרכוש אבי —

הַשְׁלָח וּמִשְׁפָּטִים

הַדָּבָר הַזֶּה לִפְנֵי הַרְבֵּה-הַרְבֵּה שָׁנִים,

וּשְׁלָשָׁה סוּחָרִים מִירוּשָׁלַיִם, שִׁמְכְּרוּ אֶת סוּחָרְתָם בְּחוּץ-לָאָרֶץ.
עָשׂוּ אֶת דִּרְכָם חֲזָרָה לְעִיר מוֹלְדָתָם. שְׁלָשָׁה יָמִים רָכְבוּ עַל
חֲמֹרֵיהֶם וּבִלְבָּם הִתְקַנְּהוּ, כִּי בְעוֹד שְׁנֵי יָמִים נֹסְפִים יִגִּיעוּ
לְשַׁעְרֵי יְרוּשָׁלַיִם וְיֻכְּלוּ לְשַׁבַּח אֶת שִׁבְתָּם בְּבִתְיָהֶם וּלְשַׁמֵּחַ כָּל
אֶחָד עִם אִשְׁתּוֹ וּלְדָוִי. אַף הָיָה עֹבֵר הַיּוֹם הָאֶחָד וְחֲלָף הַיּוֹם
הַשֵּׁנִי וְהַדֶּרֶךְ עֲזִין אֲרָבָה וִירוּשָׁלַיִם רְחוֹקָה. וּמִשְׁהַלָּךְ הַיּוֹם
הַשְּׁשִׁי בַשָּׁבָת וְהַעֲרִיב וְעוֹד מְעַט עָמַד לְהִתְקַדֵּשׁ לֵיל הַשָּׁבָת,
מֵצְאוּ לָהֶם הַשְׁלָשָׁה מְקוֹם מִתְּכַוֵּא בֵּין אֵילָנוֹת, יָרְדוּ מֵעַל
חֲמֹרֵיהֶם וְהִחְדִּיטּוּ לְשַׁבַּת כָּאֵן אֶת שִׁבְתָּם, וּבְמוֹצָאֵי הַשָּׁבָת
לְקוֹם וּלְהַמְשִׁיךְ בְּדִרְכָּם.

— וְיָמָּה נַעֲשֶׂה עִם כִּסְפֵּנוּ? — שָׁאַל אֶחָד מֵהֶם — הֲרִי לֹא

יִחְזִיק אִישׁ יְהוּדִי אֶת כִּסְפוֹ בְּכִיסוֹ בְּיוֹם הַשָּׁבָת הַקָּדוֹשׁ!

— אַף שׁוֹדָדִים עֲלִידִים לְהִתְנַפֵּל עָלֵינוּ וּלְגַזֵּל מֵאֲתָנוּ אֶת

מְמוֹנָנוּ, — הוֹסִיף הַסוּחֵר הַשֵּׁנִי.

— אַחַת הִיא הַדֶּרֶךְ שֶׁלִּפְנֵינוּ, — יַעַץ הַסוּחֵר הַשְּׁלִישִׁי —

נִבְחַר לָנוּ מְקוֹם לָיִד אֶחָד הָעֲצִים, נַעֲשֶׂה סִימֵן בְּעֵץ לְמַעַן

נִפְרִיהוּ, וּלְיָדוֹ נִחְפֹּר בּוֹר וְנִטְמִין בּוֹ אֶת כִּסְפֵּנוּ.

הַעֲצָה מֵצָאָה חֵן בְּעֵינֵי חֲבֵרָיו וְאֶמְנָם עָשׂוּ כְמוֹהָ. עָשׂוּ

לִידוֹ הָעֵץ חָפְרוּ בּוֹר וְכָל אֶחָד הַכְּנִיס לְחוּף הַבוֹר אֶת צִרּוֹר כֶּסֶף

סִימָן בְּאֶחָד הָעֵצִים, לִידוֹ חָפְרוּ בּוֹר, כָּל אֶחָד הַכְּנִיס לְחוּף
הַבוֹר אֶת צִרּוֹר כֶּסֶף, וְאַחֵר חָזְרוּ וְכִסּוּ אֶת הַבוֹר בְּאַדְמָה.
אוּלָּם בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה, כְּאֲשֶׁר שְׁנַיִם מִן הַסּוֹחָרִים שָׁכְבוּ
שְׁקוּעִים בְּשֵׁנָה עֲמֻקָּה, קָם חָרַשׁ חִבְרָם הַשְּׁלִישִׁי, הוּא הַסּוֹחָר
שֶׁהָיָא לְחִבְרָיו אֶת הָעֵצָה הַטּוֹבָה, וּמִבְּלִי לָשִׁים לֵב לְקַדְשֵׁת
הַשִּׁבְתָּ וְחָל בְּשִׁקָּט אֶל הָעֵץ אֲשֶׁר לִידוֹ הָיָה טָמוֹן הַכֶּסֶף. הוּא
הוֹצִיא מִחוּץ הַבוֹר אֶת כָּל שְׁלֹשֶׁת הַצִּרְרוֹת, כִּסָּה אֶת הַבוֹר
בְּאַדְמָה כְּפִי שֶׁהָיָה לְפָנָיו, וְאַחֵר חָפַר בּוֹר בְּמָקוֹם אֲחֵר
וְהִטְמִין אֶת הַמָּמוֹן בְּאוֹתוֹ בּוֹר וְשָׁם עַל גִּבּוֹ אָבֹן, לְמַעַן יִדַּע
אֶת מְקוֹמוֹ.

— בְּמוֹצָאֵי הַשִּׁבְתָּ יִחַפְּשׁוּ חִבְרֵי אֶת הַכֶּסֶף בַּבוֹר הַקּוֹדֵם
וְלֹא יִמָּצְאוּהוּ, — אָמַר בְּלִבּוֹ בְּשִׁמְחָה — חֲזוֹר יִחְזְרוּ אִיפּוֹא
לְבִתְיָהֶם בְּלֹא כֶּדֶם. וְאֵנִי אָבֹא בְּאֶחָד הַיָּמִים אֶל הַמָּקוֹם הַזֶּה
וְכָל הַכֶּסֶף הַרֵב הַקְּבוּר בָּאֵן שְׁלִי יִהְיֶה!

וּמִשְׁכָּלָה אֶת מְלֹאכְתּוֹ חֹזֵר חֹרֵשׁ-חֹרֵשׁ אֶל חֲבֵרָיו הַיְשָׁנִים
וְשָׁכֵב לַיִּשָּׁן אִף הוּא.

עֲבַר יוֹם הַשָּׁבָת, וְאִךְ נִרְאוּ הַכּוֹכָבִים הָרְאוּשִׁימִים בַּשָּׁמַיִם,
קָמוּ הַסּוֹחָרִים מִמְּקוֹם שְׁבִיתָתָם וּפָנּוּ אֶל הָעֵץ הַמְסָמֵן, כְּדִי
לְהוֹצִיא שָׁם מִתּוֹךְ הָאֲדָמָה אֶת פְּסָפָם הַטָּמוּן. אִךְ הֵם חוֹפְרִים
בְּאֲדָמָה וְחוֹפְרִים – וְהַכֶּסֶף אֵינּוּ!

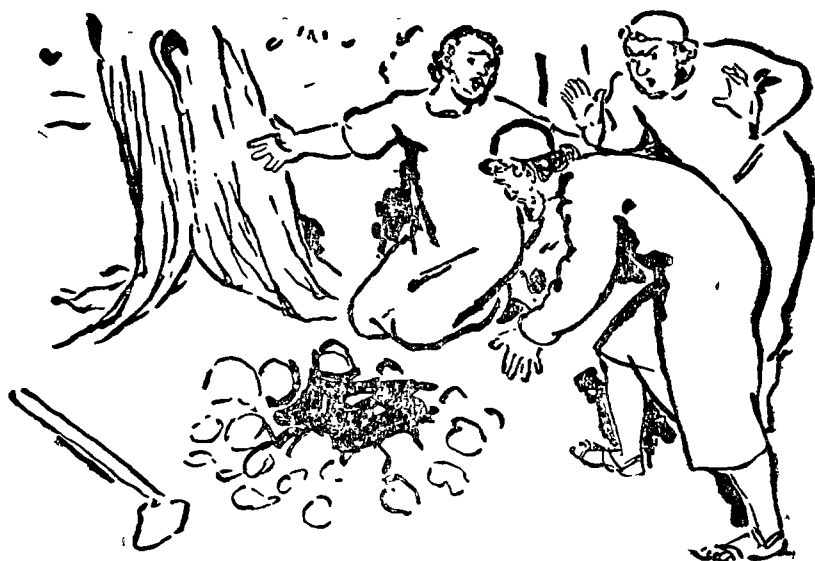
– אֵל שָׁמַיִם! – קָרְאוּ כָלָם בְּבִהְלֵה גְדוֹלָה וְאִתָּם יַחַד
אִף הַגִּנָּב – הֵיכֵן הוּא פְּסָפָנוּ? מִי זֶה גִּנָּב אוֹתוֹ? הֲרִי לֹא
הָיָה כָּאֵן כָּל אָדָם זֶר!

– אֵין זֹאת אֶלָּא אֶחָד מִשְׁנִיכֶם עָשָׂה אֶת הַגִּנָּלָה הַזֹּאת! –
צָעַק הַגִּנָּב וְהָאֲשִׁים בְּגִנְכָּה אֶת שְׁנֵי חֲבֵרָיו.

– נִשְׁבַּעְתִּי, כִּי יָדִי לֹא הָיְתָה בַּפֻּעַל הַזֶּה! – קָרָא אֶחָד
מִן הַשָּׁנִים.

– אִף אֲנִי חָף מִפִּשְׁעִי! בָּאֵלֵהִים נִשְׁבַּעְתִּי! – אָמַר הַשָּׁנִי.
– וְהֲרִי גַם אֲנִי לֹא שָׁלַחְתִּי אֶת יָדִי בַּכֶּסֶף! – צָעַק הַגִּנָּב.
– בְּרוּר, כִּי אֶחָד מִשְׁלָשְׁתָּנוּ עָשָׂה אֶת הַדְּבָר הַזֶּה, – אָמַר
שׁוֹב הָרְאוּשׁוֹן – וְעַתָּה אֵין לְפָנֵינוּ בְּרָרָה, אֶלָּא לְדָכָת אֶל הַמֶּלֶךְ
שְׁלֵמָה הַחֶכֶם מֶכֶל אָדָם, וְהוּא יִשְׁפֹּט בִּיגִינוֹ וְיִמָּצֵא מִי מֵאִתָּנוּ
הוּא הַגִּנָּב.

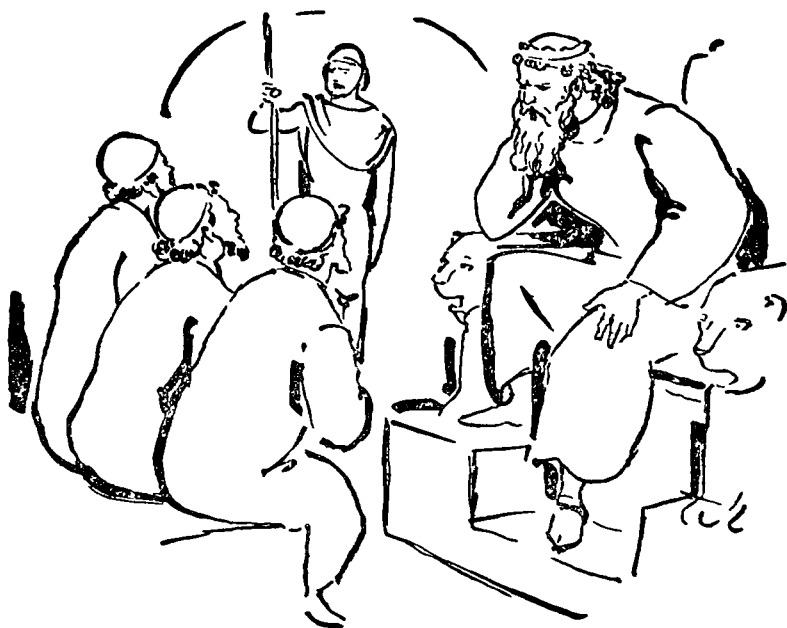
– כְּדִבְרִיךָ כֵּן נַעֲשֶׂה! – הִסְכִּים הַסּוֹחָר הַשָּׁנִי.
– כֹּן, כְּדִבְרִיךָ כֵּן נַעֲשֶׂה! – הִסְכִּים גַּם הַגִּנָּב שֶׁהָיָה בְּטוֹת,
כִּי שׁוֹם חֶכֶם בְּעוֹלָם לֹא יוֹכֵל לְגַזֹּת אֶת אִשְׁמֹתוֹ.
וּמִשְׁבָּאוֹ שְׁלֹשֶׁת הַסּוֹחָרִים יְרוּשְׁלַיִמָּה, לֹא הָלְכוּ לְבִתְיֵהֶם
אֶלָּא פָּנוּ יָשָׁר לְאַרְמוֹנוֹ שֶׁל הַמֶּלֶךְ שְׁלֵמָה.
– אָנָּה, אֲדוֹנֵנוּ הַמֶּלֶךְ הַחֶכֶם מֶכֶל אָדָם, – הִתְחַנְּנוּ

הם חופרים באדמה וחופרים — ונכסף איננו!

הסוחרים לפני שלמה — שפט-נא בינינו משפט צדק ומצא מי מאתנו הוא הגנב, למען יחזיר את הגזלה!
 הם ספרו למלך את כל פרטי המעשה והוא הקשיב לדבריהם בתשומת-לב רבה ואחר אמר להם:
 — שובו לבתיכם והחליפו כח אחרי עמל ורצכם, וקמחרת הבקר אשפט ביניכם משפט צדק.
 ומשבאו אליו שלשת הסוחרים לקמחרת הבקר פתח המלך ואמר:

— שמוע שמעתי מפי עבדי, כי אנשים נבונים ויודעי משפט אתם, וצל כן אספר לכם דבר משפט ששלח אלי אחד המלכים מארץ רחוקה. ה"ה ה"ו באותה ארץ רחוקה ילד וילדה, שגדלו בתוך אחת ואהבו זה את זה. אמר הילד אל הילדה: "הנה אהבתי אותך אהבה עזה, ואדיר רצוני לשאת אותך לאשה, אלא שעדין קטנים וצעירים אנחנו. אף השבעי-נא

הם ספרו למלך את כל פרטי המצשה

די עתה, כי משנגדל וארצה לשאת אותך לאשה, לא תהיי
 לאחר כי אם לי בקדו; ואם תאהבי איש אחר ותבקשי להנשא
 לו, לא תעשי את הדבר הזה, אלא אם כן תקבלי תחלה
 רשות ממני! והילדה הסכימה לדברי ידידה האהוב ונשבעה לו.
 עברו שנים והורי הילדה עברו עם בתם לגור בעיר אחרת,
 והילדה גדלה והיתה לעלמה והגיעה לפרקה והוריה מצאו
 לה חתן נאה ונתארכה עמו. אף העלמה אמרה לחתנה: לא
 אוכל להנשא לך, אלא אם כן אלך תחלה אל ידיד נעורי
 ואשאל רשות ממנו, כי כך נשבעתי לו. והיא קקחה עמה
 כסף וזהב ומתנות יקרות והלכה יחד עם חתנה אל העיר
 אשר בה ישב ידיד נעוריה, ובבואה אליו אמרה לו: החזר

את השבועה אשר נשבעתי לך? עתה הנה גזלתי ונתארסתי
 לחתני אשר אהבתי, ועל כן הבאתי לך כסף וזהב ומתנות
 יקרות, ובלבד שתפטר אותי משבועתי ומרשה לי להנשא
 לחתניו" שמע ידיה את דבריה וענה לה: "אמנם אהבתי
 אותך בכל שאתהבתיך בעודי ילד. אך אם לבך הולך אחרי חתן

סיה קיו באימה ארץ רחוקה ילד וילדה

אחר, ואף-על-פי-כן את שומרת על שבועתה, הריני פוטר אותה משבועתה ולבי לא ידע כל פרעמת אליה. הנשאי לחתנה וראי אשר ואת הכסף והזהב והמתנות היקרות שהבאת לי קחי לך בחזרה, כי לא אקח משלך כלום." ואחר פנה העלם אל החתן והוסיף: "שמת, ידידי, בחלקה וראה טוב בחיים יחד עם אשתה!"

המלך שדמה הפסיק לרגע את ספורו, לגם מכוס היין אשר לפניו, העיף עין בוחנת בשלששת הסוחרים היושבים לפניו, ואחר המשיך לספר:

— עתה יצאו החתן והכלה שמחים ומאשרים לעירם. אף הם בדרך והנה פגעו בהם שודדים, וראש השודדים, שהיה כבד איש זקן, לקח לו את העלמה כדי לשאת אותה לאשה, ואף את כל הכסף והזהב והמתנות היקרות לקח לו. אמרה לו העלמה: "אנא, אדוני רב החסד, בטחם תפריד ביני ובין חתני ותביא אותי לביתי, שמע-נא את מוצאותי ואחר תעשה עמי בטוב וכישר בעיניך." והיא סברה לו את תולדותיה ואת מעשה ידי געוריה ובסימה את ספורה אמרה לו: "ועתה ראה-נא, אדוני רב החסד, ושלט בעצמה. הנה הבין ללבי ידי געורי, שהוא עלם צעיר לימים ואוהב אותי אהבה עזה, ופטרני משבועתי ונתן לי ללכת אחרי חתני, ואתה, שהנך כבד איש זקן ומעולם לא הכרתי ולא אהבתי, ודאי יודאי ששלחך להתגבר על יצרה. קח-נא את כל הכסף והזהב והמתנות היקרות אשר עמי, אף שתיר אותי ונתן לי ללכת לשלום יחד עם חתני, ותבוא עליה ברפת אלהים!" כששמע השודד הזקן את דבריה, נשא את עיניו לשמים ואמר בלבו: "אכן צדקה עלמה זו, עכשיו קשאני זקן ועומד כבד על

— קח-נא את כל הכסף והזהב, אך שחרר אותי בחסדך !

שפת קברי — עשה אעשה בדבר הזה? והוא שחרר את העלמה השבויה בידו, נתן לה להמשיך את דרכה לשלום יחד עם חתנה, ואף את כל הכסף והזהב והמתנות היקרות החזיר לה, כי לא רצה להנות מהם.

המלך שלמה סים את ספורו, לגם לגימה שניה מתוך פוס היין שלפניו, העיף שנית מבט חוקר בשלשלת הסוחרים היושבים לפניו, ואחר הוסיף ואמר :

— הנה זה המעשה כדו. ועתה ששח אצי ידי המלך לשאל מפני: מי מקד האנשים הללו ראוי לשבחים יותר מן האחרים — אם העלמה ואם ידיד נעוריה, או השודד הזקן? וכיון שאני עצמי מתקשה לענות לו על שאלתו, הנה ברצוני לשמע דבר זה מפיכם.

הסוחרים לא הבינו את הקשר שבין ספור המלך ובין משפטם. ברגע זה אף שכחו לגמרי את משפטם, כי ספורו של המלך היה מענין מאד, ואף מצא חן בעיניהם הדבר, ששלמה המלך החכם מכל אדם מבקש לשמע את דעתם וללמד חכמה מפיהם. ועל כן בקש כל אחד מהם לענות לו על שאלתו ככל שאמר לו לבו.

פתח הסוחר הראשון ואמר:

— משבח אני את העלמה, שעמדה בשבועתה ולא רצתה להנשא לחתנה אלא אם כן ירשה לה את הדבר ידיד געוריה!

פתח הסוחר השני ואמר:

— משבח אני את ידיד געוריה, שאהב את העלמה אהבה צוה, ואף-על-פי-כן פטר אותה משבועתה!

והסוחר השלישי, שגנב את הכסף, פתח ואמר:

— משבח אני את השודד הזקן, שלקח מן העלמה את כספה וזהבה ומתנותיה היקרות ואחר החזיר לה את הכל! — אם כן אמה הנך האיש! — קרא המלך שלמה והצביע על הסוחר השלישי — מי שנתן את דעתו על ממון שלא ראה מקמו ואינו אלא משל, ודאי וודאי שנתן את דעתו על ממון חבירו שראהו במו עיניו ולבו חשק בו!

והמלך צוה על עבדיו לקפות את הסוחר ולהלקות אותו עד שיודה על מעשהו. ואמנם הודה הסוחר, כי גנב את הכסף, והוא הלך והראה לחביריו היכן הטמין אותו.

אַלֶּכְסַנְדֵּר וּמֶלֶךְ קֶזִיא

הַדְּבָר הַזֶּה לְפָנֵי הַרְבֵּה-הַרְבֵּה שָׁנִים,

וְהַמֶּלֶךְ הַיּוֹנִי הַגָּדוֹל אֶלְכְּסַנְדֵּר מוֹקְדוֹן הִלָּךְ מִמִּיל אֶל מִיל.
צְבָאוֹתָיו הַעֲצוּמִים הִצִּיפוּ אֶת אַרְצוֹת הַמִּזְרָח וְהוּא כָּבֵשׁ אֶרֶץ
אַחֲרֵי אֶרֶץ וְעִיר אַחֲרֵי עִיר וְלֹא הִיטָה מְדִינָה שֶׁעֲצָרָה לֹחַ
לְעַמֵּד בְּפָנָיו וּלְהִלָּךְ אֶת צְבָאוֹתָיו הַמְּנַצְחִים.

מֵעֵבֶר לָזֶם, מֵאֶרֶץ יוֹן, בָּא אֶלְכְּסַנְדֵּר מוֹקְדוֹן אֶל אַרְצוֹת
הַמִּזְרָח. וְהִנֵּה כָּאן עָרִים אַחֲרוֹת מִן הָעָרִים אֲשֶׁר בָּאֶרֶץ
מוֹלְדָתוֹ, אֲנָשִׁים אַחֲרִים וּמִנְהֲגִים אַחֲרִים; וְהַמֶּלֶךְ מִבְּקֵשׁ לִרְאוֹת
אֶת כָּל נִפְלְאוֹת הַמִּזְרָח וּלְהִפִּיר אֶת הַמִּנְהֲגִים וְהַחֲקִים אֲשֶׁר
עַל פִּיהֶם יַחֲיוּ כָּאן בְּגִי-הָאָדָם.

וְהִנֵּה הַגִּיעָה אֵלָיו הַשְּׂמוּעָה עַל הָאֶרֶץ הַנִּפְלְאָה קֶזִיא וְעַל
מֶלְכָּהּ הַחֲכָם וְאֲנָשֶׁיהָ יִשְׂרֵי-הָעָלָם, וְהוּא יָצָא בְּרֹאשׁ צְבָאוֹתָיו
אֶל הָאֶרֶץ הַנִּפְלְאָה הַזֹּאת, כְּדֵי לְהִנָּכַח אִם אִמָּנָם נִכּוֹנָה הִיא
הַשְּׂמוּעָה עָלֶיהָ וְאִם לֹא. הוּא בָּא לְשַׁעְרֵי עִיר הַבִּירָה, וְהִנֵּה
יָצָא לִקְרֹאתוֹ מֶלֶךְ קֶזִיא וְעִמּוֹ כָּל שְׂרֵי הַמְּדִינָה רַמֵּי-הַיַּחֲשׁ,
כְּדֵי לְהַקְבִּיל אֶת פָּנָיו הַכּוֹבֵשׁ הַגָּדוֹל וּלְהִזְמִינּוּ לְאַרְמוֹן הַמִּלְכוּת
בְּכְבוֹד גָּדוֹל.

— שְׂמַעְתִּי אֶת תְּהִלָּתְךָ, מֶלֶךְ קֶזִיא, וְגַם תְּהִלַּת אֶרְצְךָ
הַנִּפְלְאָה וּבְנֵי עַמְּךָ יִשְׂרֵי-הָעָלָם הַגִּיעָה לְאָזְנִי, — פָּתַח וְאָמַר

אַלְכֶסַנְדֶּר מוֹקְדוֹן – וְעַל כֵּן בָּאתִי אֵלֶיךָ, כְּדֵי לִרְאוֹת בְּמוֹ עֵינַי
אִם אָמְנָם אָמֵת הֵם כָּל דְּבָרֵי הַתְּהִלָּה וְהַשְּׁבַח הַלְלוּ!

– בְּרוּךְ בּוֹאֵךְ בְּשַׁעְרֵי מַמְלַכְתִּי, מֶלֶךְ גְּדוֹל וְגִבּוֹר! –
הָשִׁיב וְאָמַר מֶלֶךְ קִצְיָא – אֵף אֲנִי שֹׁמְעָתִי אֶת תְּהִלָּתְךָ וְיִדְעָתִי
אֶת גְּבוּרָתְךָ וְנִצְחוֹנוּתִיךָ הַמְּזֹהֲרִים, וְעַל כֵּן גְּדוֹלָה שִׁמְחָתִי
לִרְאוֹת אֶת פְּנִיֶיךָ וְלִהְיוֹת לְךָ אֶת כָּל אֲשֶׁר בְּאַרְצִי וְדָבָר לֹא
אֶסְתִּיר מִמֶּךָ מִכָּל עֲשָׂרָנוּ וּמִכָּל מְנַהֲגֵי חַיֵּינוּ וְחֻקֵּי מְדִינָתָנוּ.
וְאַחֲרֵי הַמַּשְׁלָּתָה הַמִּפְאָר שְׁעָרְךָ מֶלֶךְ קִצְיָא לְכָבוֹד אוֹרְחוֹ
הַגְּדוֹל, הִזְמִין אֶת אַלְכֶסַנְדֶּר מוֹקְדוֹן לְבֵית אוֹצְרוֹ וְהִרְאָה לוֹ
אֶת שְׁפַע הַכֶּסֶף וְהַזָּהָב וְהָאֲבָנִים הַיְקָרוֹת אֲשֶׁר לוֹ. אוֹלָם בֵּית
הָאוֹצָר הַעֲצוֹם לֹא עָשָׂה כָּל רָשָׁם עַל הַכּוֹכָב הַיּוֹנִי הַמְּהֻלָּל,
וְהוּא פָתַח וְאָמַר:

– מֶלֶךְ קִצְיָא הַנִּכְבָּד! אָמְנָם תִּרְאִינָה עֵינַי, כִּי גְדוֹל
עֲשָׂרְךָ וְרַבָּה תִּפְאָרַת אֶרְמוֹנְךָ; אֵף אוֹצְרוֹת כֶּסֶף וְזָהָב וְאֲבָנִים
יְקָרוֹת רָאִיתִי גַם בַּמַּמְלָכוֹת הָאַחֲרוֹת, וְאֲשֶׁר הִבִּיאֵנִי אֵלֶיךָ וְאֵל
מַמְלַכְתְּךָ הַמִּפְאָרָה הוּא רְצוֹנִי הָעוֹ לִרְאוֹת אֶת מְנַהֲגֵי אֶרֶצְךָ
וְדִינֶיךָ, וְאִם אֵת אֵלֶּה תִּיכַל לִהְיוֹת לִי וְרֹחַשׁ לְךָ לְבִי תוֹדֶה.
עוֹד דְּבָרֵי אַלְכֶסַנְדֶּר מוֹקְדוֹן בְּפִיו וְהִנֵּה בָּא שֶׁר־הַמִּשְׁפָּטִים
אֲשֶׁר לְמֶלֶךְ קִצְיָא, הַשְׁתַּחֲנָה לְפָנָיו מִלְּכוֹ הַשְׁתַּחֲנִּיָּה עֲמָקָה
וְהוֹדִיעָו:

– אֲדוֹנִי הַמֶּלֶךְ, לְעוֹלָם יִחְיֶה! שְׁנֵי בְנֵי־אָדָם בָּאוּ לְבַקֵּשׁ
מִשְׁפָּט צָדֵק מִלְּפָנֶיךָ הַמֶּלֶךְ, הַאֲזִינִן אוֹתָם לְאוֹלָם הַמִּשְׁפָּט?
– הִרִי תִרְאִינָה עֵינֶיךָ, כִּי אוֹרַח רָם מַעֲלָה בְּבֵיתִי וְאִיכָּה
אוֹכֵל לְהִפְנוֹת עִתָּה לְמִשְׁפָּט? יַחְכוּ־נָא הַשָּׁנִים עַד מָהֵר וְאִז
תִּיַּצְבוּ לְפָנָי וְאֲדִין אֶת דִּינָם.

– לֹא, מֶלֶךְ קִצְיָא הַנִּכְבָּד, – אָמַר אִזּוֹ אַלְכֶסַנְדֶּר מוֹקְדוֹן

— קרוך בואף בשערי ממלכתי. מלך גדול וגבור.

אל מארחו – אל-נא תדחה את משפטי, שחרי זהו הדבר
שבקשתי לראות בממלכתך והוא הדבר שאמרתי לך. ואם
טוב הדבר בעיניך שפטים-נא עתה ואראה את משפטי הצדק
הנבונים שיהיו.

מלך קצא הורה איפוא לשר-המשפטים להזמין את
בעלי הדין לאולם המשפט שבארמון ועד מהרה עמדו השנים
לפני המלך וספרו את דבר הריב שביניהם.

– אדוני המלך הרים והנשא! – פחת הראשון שבבעלי
הדין – הנה קניתי אצל שכני זה חרבה סמוכה לנחלתי.
כשבאתי לפנות אותה והרסתי את קירותיה, מצוא מצאתי
בקרקעה מטמון של כסף וזהב. הלכתי איפוא אל שכני ואמרתי
לו: "בח-נא את המטמון שנמצא בתוך החרבה, שכן רק

בית-האוצר הקצום לא עשה כל רשם על הכובש הנוני המקלל

צמדו השנים לפני המלך וספרו את דבר קריב שביניהם

חרבה קניתי ממך ולא מטמון, ועל כן המטמון שלך הוא
אף הוא מסרב לקחת את המטמון.

והשני שבבעלי הדין פתח ואמר:

— אדוני המלך הרם והנשא! אני מכרתי לשכני את
החרבה וכל אשר בה וכל אשר מתחתיה ומעליה, מתהום ארץ
ועד רום רקיע. ומה שכני מתירא מענש על גזלה, אף אני
מתירא מענש על גזלה, ועל כן יצוה-נא אדוני המלך על
שכני, כי ירפה ממני ולא יכריחני לקחת את המטמון אשר לו.
שמע מלך קצין את טענותיהם ופנה אל הראשון ושאל:

— הגידה-נא לי, אורח ישר, היש לך בן?

— כן, אדוני המלך, אמנם יש לי בן והוא כבן
עשרים שנה.

- ואמרה, אורח ישר, - פנה המלך אל האיש השני -
 הניש קה בת?
 - כן, אדוני המלך, אמנם יש לי בת והיא קבת שמונה-
 עשרה שנה.
 - אם כן - פסק המלך - ישא בנו של זה את בתו של
 זה לאשה והמטמון יהיה שלהם!
 שמע אלכסנדר מוקדון את טענות בעלי הדין ואת פסק-
 הדין שהוציא המלך ותמה מאד. וכשראה מלך קציא את
 תמהונו, שאל אותו:
 - למה זה תשתומם, אורחי רם המעלה? כלום לא
 משפט צדק שפסטי?
 - תמוה בעיני לא רק פסק-הדין אלא אף המשפט עצמו, -
 השיב לו אלכסנדר מוקדון.
 - ואמרה, אלו בא בממלכתה משפט כזה לפניו, כיצד
 היית פוסק? - שאל אותו מלך קציא.
 - בממלכתי היח המשפט המון, - ענה לו אלכסנדר
 מוקדון - הקונה היה טוען, כי המטמון שלו הוא, והמוכר
 היה טוען, כי שלו הוא. ואילו באו בעלי הדין לפני, הייתי
 מצוה לצרף את ראשו של זה ואת ראשו של זה, ואת המטמון
 להביא לבית אוזרי!
 לשמע הדברים האלה עבר רעד בבשרו של מלך קציא,
 והוא פתח ושאל:
 - האם מאירה השמש בארצה?
 - מובן מאליי, - השיב לו אלכסנדר.
 - וכלום יורדים גם גשמים בארצה?
 - אף גשמים יורדים בה.

- וְכִי יֵשׁ גַּם צֶאֱן בְּאַרְצָהּ ?
- יֵשׁ וַיֵּשׁ !
- אָכֵן, בְּנֵיכֹת הַצֶּאֱן בְּלֶבֶד מְאִירָה אֲצִלְכֶּם הַשֶּׁמֶשׁ וַיּוֹרְדִים
הַגִּשְׁמִים ! – אָמַר מֶלֶךְ בְּצִיא וְנֶאֱמַח אֲנִיחָה עֲמָקָה.

שָׁכָר וְעֹנֶשׁ

הַדָּבָר הַזֶּה לִפְנֵי הַרְבֵּה-הַרְבֵּה שָׁנִים,

ובאחד הקפרים שבגליל חי איש חסיד, שמצא את לחם ביתו בעבודת האדמה. אמנם לא מעשירי הקפר היה איש חסיד זה, ובכל עמלו בנחלתו הקטנה לא מצא אלא לחם לאכל ובגד לקבש, ובכל זאת נהג לעשות צדקה ולא היה עני שעבר על פחת ביתו, שלא קבל ממנו נדבה בעין יפה.

אולם אשתו של החסיד הזה הייתה רעת-לב, מתקוטטת עם שכנותיה ומעליבה אותן, ויותר מכל רגזה על בעלה משום שהוא מפזר את ממונו בשביל צדקה ונוחן נדבות לעניים. והנה פקדה את הגליל שנת בצרת קשה. הגשמים אחרו לבוא, ורעי הדגן שגורעו באדמה יבשו ולא נבטו, והקמח הובא מרחקים ומחיר הלחם האמיר ורק יד העשירים השיגה לקנותו ולקבלו לשבע.

ובאחד הימים הקשים הללו בא עני אחד אל החסיד ואמר לו:

— אָנָּה, איש רחום וחסון, עזרני-נא ומן לי נדבה, כי אשתי וילדי גועים ברעב!

שמע החסיד את דברי העני, הוציא מפיסו את הדינר העמרון שנוטר לו ונמן אותו בלדו לעני, למען יקנה לחם

האשה רגזה על בצלה משום, שהוא מסור את קמונו בשביל עזקה

ויציר ממות רעב את בני ביתו. אך בראות אשת החסיד את
מעשה בצלה, גזר מאד רגזה עליו וקראה:

— שוטה שבעולם! הרי רבים בקפר העשירים התומכים
בקבוצנים המחזרים על הפתחים! ואמה עצמה הרי אינה אלא
איש עני אף אמה, ולמה תפזר את המצט אשר בידה? דינך
אחד הנה בכיסה ומהרף לתתו לקבוצן הראשון שדפק על דלת
ביתה, וצתה הנה לא יהיה להם לידיה... הוי, שוטה, שוטה!
הוי, ביש-מזל ולא-יזרח!

ומשהוסיפה האשה לשפף עליו את וצמה וקהעליבו, קם
החסיד ויצא מביתו וכך היום התהפף עצוב ומר-נפש בשבילי
הקרים, ואף בצלה לא חזר לביתו אלא נטה אל בית-
הקברות של הקפר ושם מצא לו מקום בין שני קברים ושכב

לָנוּחַ וְלָשֵׁן. אֵךְ הוּא טָרָם נִרְדָּם וְהָגָה הַגִּיעַ לְאֹזְנוֹ קוֹל
שִׁיחָה תְּרִישִׁית בְּקוֹל שְׁמִי עֲלָמוֹת הַמְּשֻׁחָחוֹת חָרַשׁ זֶה עִם זֶה.
— אֵין זֹאת כִּי אִם רוּחוֹת הֵן אֵלֵינוּ הַמְּדַבְּרוֹת אִשָּׁה אֶל
תְּבַרְתָּהּ, — אָמַר בְּלָבוֹ הַחֲסִיד.

וְהוּא הִסָּה אֶת אֹזְנוֹ וְשָׁמַע, כִּי אָמְנָם כֵּן הוּא. בְּשָׁנִי
הַקְּבָרִים אֲשֶׁר בִּיגִיהֶם שָׁכַב הָיוּ קְבוּרוֹת שְׁמִי עֲלָמוֹת צְעִירוֹת
מִבְּנוֹת הַכֶּפֶר, וְעַתָּה — מְשִׁבֵּד הַזֵּילָה, הַחֲדָיו רוּחוֹתֶיהֶן לְשִׁוְחָם
זֶה עִם זֶה.

אָמְרָה הָרוּחַ הָאֶחָת אֶל תְּבַרְתָּהּ:

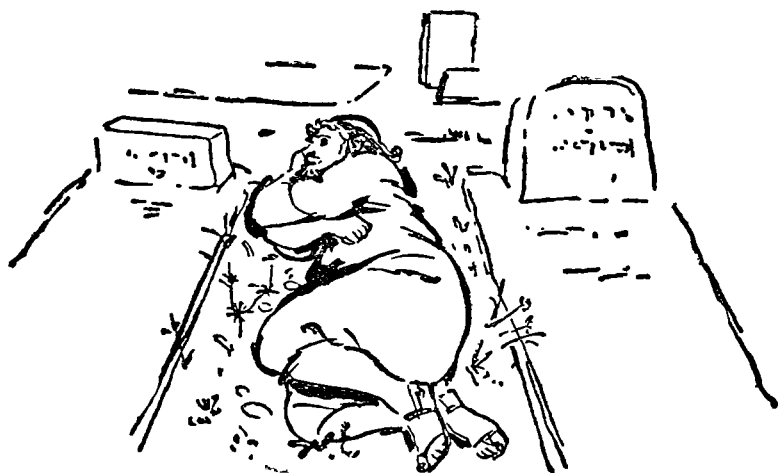
— בּוֹאִי, תְּבַרְתִּי, נֵצֵא מַעַט מִתּוֹךְ הַקְּבָרִים וְנִשְׁוֹטֵט בְּעוֹלָם.
אֲחֵר בָּךְ נִתְּרוּמָם אֶל הַשָּׁמַיִם וְנִשְׁמַע מֵהֶן הַצָּרוֹת הַעֲתִידוֹת
לְבוֹא עַל בְּנֵי־הָאָדָם...

אֵךְ הָרוּחַ הַשְּׁנִיָּה עֲנָתָה:

— לֹא אוּכַל, תְּבַרְתִּי, לְלַכֵּת אִתָּךְ. אֶת בֵּית עֲשִׂירִים הָיִית
וְהַלְבִּישׁוֹךְ תְּכָרִיקִים נָאִים בְּטָרָם קָבְרוּ אוֹתָךְ. נֹאֲנִי בֵּית עֲנִיִּים
הָיִיתִי וְיָד הוֹרִי לֹא הִשִּׁיגָה לְקִנּוּת בְּשָׁבִילִי תְּכָרִיקִים. עֲטוֹף
עֲטָפוֹ אוֹתִי בְּמַחְצָלֹת פְּשׁוּטָה וְכָךְ קָבְרוּנִי, וְעַל כֵּן מִתְבַּיֶּשֶׁת
אֲנִי לְצֵאת מִקְבְּרִי וְלְבוֹא בְּתִבְרַת הָרוּחוֹת. לְכִי אִיפּוֹא, תְּבַרְתִּי,
בְּעֶצְמָךְ וְאַחֵר תִּשׁוּבִי וְתִסְפְּרִי לִי מִכֵּל אֲשֶׁר רָאִית וְשָׁמַעְתָּ.

רוּחָה שָׁל הַעֲלָמָה הָרֵאשׁוֹנָה אָמְנָם יֵצֵאָה מִקְבָּרָה
וְהַתְּעוֹפָפָה אֶל הַמְּרוּמִּים. וְהַחֲסִיד הַשּׁוֹכֵב בֵּין שְׁנֵי הַקְּבָרִים
לֹא נָע וְלֹא נָע, לְמַעַן לֹא יִרְגִּישׁוּ בּוֹ הָרוּחוֹת; אֵךְ גַּם לְהִרְדָּם
לֹא יָכַל וְהוּא חָפָה בְּקִצְר־רוּחַ לְשׁוּבָה שָׁל הָרוּחַ, כִּדִּי שִׁישְׁמַע
אֵף הוּא עַל הַצָּרוֹת הַעֲתִידוֹת לְבוֹא עַל בְּנֵי־הָאָדָם.

עָבְרוּ שְׁעוֹת אֲחֻדוֹת וְכַמַּעַט לְפָנֶי הַגֶּזֶן הַחֲמָה נִשְׁמַע כְּעִין

מצא לו מקום בין שני קברים ושכב לנוח ולישון

משק כנפים וקאנזיו של התסיד שוב הגיע קול השיחה
התרישית:

— האמנם חזרת כבר, חברתי?

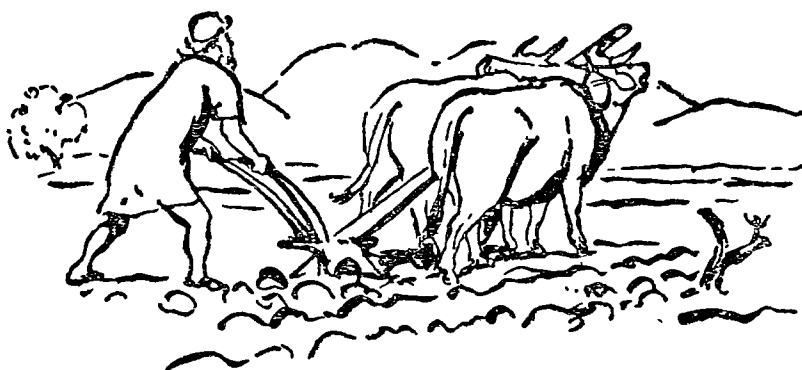
— כן, ברגע זה ירדתי מן המרומים... הטיול היה נעים
מאד, נפגשתי עם מכרות רבות...

— ומה הן הפחדות ששמעת בשמים?

— שמוע שמעתי, כי גם בשנה הבאה יאחרו הגשמים
לבוא. כל הזרע בתחזת החרף, לא יראה ברכה, כי הזרעים
ייבשו ולא ינקטו. אך כל הזרע כחדש לאחר זה יזכה ליבולים
עשירים, כי שדותיו ירוו גשמי ברכה!

שמע התסיד את הדברים האלה ושמר אותם בלב, ועם
צרות השמש במזרח קם ממקומו וחזר לביתו וסלח לאשתו
את העלבון שהעליבה אותו ולא גדה את סודו לאיש.

עברו חדשי הקיץ ובני הכפרים שבגליל יצאו לחרש את
שדותיהם, ובקוותם לגשמי הורה שיבואו בעתם וירעו בהם

אָו יָצָא הָאִישׁ הַחֲסִיד וְחָרַשׁ אֹף הוּא אֶת שְׂדוּתוֹ

אֶת יֹרְעֵי הַדָּגָן. אֹף הַגִּשְׁמִים בּוֹשְׁשׁוּ לָבוֹא. וְאָו יָצָא הָאִישׁ
הַחֲסִיד וְחָרַשׁ אֹף הוּא אֶת שְׂדוּתוֹ וְזָרַע בָּהֶם. רָאִתָּה אֶת הַדָּבָר
אֲשֶׁתּוֹ הַמִּרְשָׁעַת וְאָמְרָה לֹא:

— שׁוּטָה שֶׁכְּעוֹלָם! הֲלֹא תִרְאֶה, כִּי נִעְצְרוּ הַגִּשְׁמִים
וְהַיֹּרְעִים שֶׁכָּאֲדָמָה אֵינָם נוֹבְטִים, וְלָמָּה תִּכְלֶה גַם אַתָּה אֶת
כַּחֲךָ לָרִיק וּמִשְׁחִית אֶת הַיֹּרְעִים לָשׂוֹא?

— אוֹלֵי אֲזֻכָּה לְחֲסִדֵי הַשָּׁמַיִם, — עָנָה לָהּ בַּעֲלָהּ — וְעַתָּה
יָרְדוּ גִשְׁמִים וְאִרְאֶה בִּרְכָה...

וְכֵן אָמְנָם הָיָה. לֹא יָצְאוּ יָמִים מוֹעֲטִים וְאִרְבוֹת הַשָּׁמַיִם
נִפְתְּחוּ וַעַל הָאָרֶץ יָרְדוּ גִשְׁמֵי בִּרְכָה, וּבָעוֹד שְׂדוּתֵיהֶם שֶׁל כָּל
הָאֲפָרִים הָאֲחֵרִים מִשְׁתַּרְרָעִים שׁוֹמְמִים וְאִבְלִים, נִבְוֹט נִבְטָה
תְּבוֹאָתוֹ שֶׁל הָאִישׁ הַחֲסִיד, וְהִיא הִלָּכָה וְגִדְלָה, הִלָּכָה וְהִשְׁבִּילָה
שִׁבְלִים וְשִׁבְלֶיהָ גְדוֹלוֹת וּמִלְאוֹת גִּרְגִּירִים שְׂמִנִּים.

הַחֲסִיד זָכָה לִיבּוֹל עָשִׂיר כָּל כֶּה, שְׂמִיחָתוֹ תְּבוֹאָתוֹ
הַסְפִּיקָה לְכַלְכֶּלֶת בֵּיתוֹ וְאֶת הַמִּחְצִית הַשְּׁנִיָּה מִכָּר בַּמַּחֲרִיר טוֹב
וְלֹא יָדַע דְּאָגָהּ. וְכִינֵן שָׂגַם בַּשָּׁנָה זוֹ רַבּוֹ הַעֲנִיִּים בָּאָרֶץ, תָּמִיד
בָּהֶם הָאִישׁ הַחֲסִיד בִּיד נְדִיבָה וּבְקִמְצַט אֶת כָּל מְמוֹנּוֹ חֲלָק

בממון נדבות. במעשיו אלה אמנם העלה עליו את זעם אשתו
עד להשחיתו, אך הוא לא שם לב לצעקות ולדברי העלבון
שהמטירה עליו, ואף הפעם הלך לדון בבית-הקברות בין
שני הקברים של העלמות.

הוא שוכב בשקט ואזניו נטויות והנה הגיע אליו אף
הפעם קול שיחת הרוחות בבשנה שעברה:

- בואי, חברתי, נצא מעט מתוך הקברים ונשוטט
בעולם. אחר כך נתרומם אל השמים ונשמע מה הן הצרות
הצמידות לבוא על בני-האדם...

- לא אוכל, חברתי, לזכות אתה. הרי גיליתי לך כבר,
שאני קבורה במחצלת פשוטה, ולכן מתביישת אני לצאת
מקברי ולבוא בחברת הרוחות. לכי איפוא, חברתי, בעצמך
ואחר כך תשובי ותספרי לי מכל אשר ראית ושמת.

התסיד וכה ליבול ושיר ולא ידע דאגה

וְרוּחָהּ שֶׁל הַעֲלָמָה הָרֵאשׁוֹנָה יֵצְאָה מִקְבָּרָהּ וְהִתְעַפְּפָה
 אֶל הַמְּרוּמִים, וְהִחְסִיד שׁוֹכֵב בֵּין שְׁנֵי הַקְּבָרִים וְאִינוֹ זָע וְאִינוֹ
 זָע אֲדָא מִחֲפָה בְּקֶצֶר-רוּחַ לְשׁוּבָהּ שֶׁל הָרוּחַ, כְּדִי שִׁישְׁמַע גַּם
 הוּא אֶת הַחֲדָשׁוֹת.
 עָבְרוּ שָׁעוֹת אַחְדוֹת וְכַמְעַט לִפְנֵי הַגֶּזֶץ הַחֲמָה נִשְׁמַע כְּעִין
 מִשְׁק כְּנָפִים וְלֶאָנֹכִיו שֶׁל הַחֲסִיד שׁוֹב הַגִּיעַ קוֹל הַשִּׁיחָה
 הַחֲרִישִׁית:

— הָאֲמָנָם חֲזַרְתָּ כְּבָר, חֲבֵרְתִּי?... וְמָה חֲדָשׁ בְּפִיהָ?...
 — שְׁמוֹעַ שְׁמַעְתִּי, כִּי בַּשָּׁנָה הַבָּאָה יִקְדִּימוּ הַגִּשְׁמִים לְבֹא,
 וְכָל הַמֵּאֲחֵר לְזָרַע — שְׂדֵפוֹן יִלְקָה אֶת תְּבוּאָתוֹ. אֵךְ הָאִישׁ אֲשֶׁר
 יִקְדִּים לְחַרֵּשׁ וְלְזָרַע יִרְאֶה בִּרְכָה בְּעַמְלּוֹ וַיֵּאסֹף יְבוֹל רַב!
 שָׁמַע הַחֲסִיד אֶת הַדְּבָרִים וְשָׁמַר אוֹתָם בְּלִבּוֹ, וְעַם עֲלוֹת
 הַשֶּׁמֶשׁ בַּמִּזְרָח קָם מִמְּקוֹמוֹ וְחִזַּר לְבֵיתוֹ וְלֹא גָזָה אֶת סוּדוֹ
 לְאִישׁ. וְחֲדָשִׁי הַקִּיץ עָבְרוּ וּבְנֵי הַכְּפָרִים שֶׁבִּגְדֵיל לֹא מֵהָרוּ
 הַפָּעַם לְחַרֵּשׁ וְלְזָרַע, שָׁכָן דָּמּוּ בְּלִבָּם, כִּי גַם הַשָּׁנָה יֵאָחֲרוּ
 הַגִּשְׁמִים לְבֹא. אוּלָם הָאִישׁ הַחֲסִיד רָתַם אֶת שׁוּרוֹ אֶל
 הַמַּחְרָשָׁה וְחָרַשׁ אֶת שְׂדוֹתָיו וְזָרַע אֶת תְּבוּאָתוֹ, וְאִשְׁתּוֹ הַמְּרַשָּׁעַת
 תָּמָהּהָ וּמִשְׁתַּמֶּמֶת עַל מַעֲשָׂיו וְאוֹמְרַת לוֹ:

— שׁוֹטָה שְׁבַע עוֹלָם! הֲלֹא תִרְאֶה, כִּי אֵךְ אֶחָד מִבְּנֵי הַכְּפָר
 אִינוֹ מִמֶּהָר לְחַרֵּשׁ וְלְזָרַע, כִּי בְּיָדָיו יֵאָחֲרוּ הַגִּשְׁמִים גַּם הַשָּׁנָה,
 וְלָמָּה תִּבְלֶה אֶת כַּחַד לְרִיק וְתִשְׁחִית אֶת הַזְּרָעִים לְשׁוֹא?
 — אוֹלֵי אֲזָכָה לְחֲסִדֵי הַשָּׁמַיִם, — עָנָה לָהּ בַּעֲלָהּ — וְהַשָּׁנָה
 יִרְדּוּ הַגִּשְׁמִים בְּעֶתָם וְאִרְאֶה בִּרְכָה...
 וְכָךְ אֲמָנָם הָיָה. לֹא יֵצְאוּ יָמִים מוֹעָטִים וְאֶרְבוֹת הַשָּׁמַיִם
 נִפְתָּחוּ וְעַל הָאָרֶץ יִרְדּוּ גִשְׁמֵי בִּרְכָה וְתְבוּאָתוֹ שֶׁל הַחֲסִיד
 נִבְטָה וְהַחֲלָה לְהַשְׁבִּיל שְׂבָלִים. רָאוּ אֶת הַדְּבָרִים הָאֲחֵרִים

ומיד הסירו אף הם לחרש ולזרע: אך הם אחרו את המועד. תבואתם אמנם נבטה והחלה להצמיח שבליים, אך עתה פסקו הגשמים ולא ירדו עוד אלא טפין טפין ולעמים רחוקות, ובעוד קמתו של האיש החסיד מבשילה בשמש ושבליה מלאות, הנה הולכות השבלים בשדותיהם ומתבשות, כי לקו בשדפון.

אף בשנה זו זכה האיש החסיד ליבול עשיר כל כף, שמתצית תבואתו הספיקה לבקצת ביתו ואת המחצית השניה מכר במחיר טוב ולא ידע דאגה. ראתה אשתו את הדבר הזה והפצירה בו ולא נתנה לו מנוח, שיגלה לה את סוד העלחתו.

— הלא דבר הוא, — טענה לפניו האשה — אשתקד, כאשר השדות בכל העולם בלו לקו, עדה עלתה תבואתה ואספת יבול רב; והשנה, כאשר בכל העולם בלו נשדפה התבואה, תבואתה שרה לא נשדפה ואספת יבולי ברכה...

ומשהפצירה בו האשה יומם ולינה, לא יכל עוד החסיד לעמד בפניה וגלה לה את הסוד. אך לא יצאו ימים מועטים ובין אשת החסיד ואמה של העלמה הקבורה במחצלת נפלה קטטה. בקשה האשה המרשעת להעליב את האם העניה וקראה:

— מי את ומה את? בואי לבית-הקברות ואראה לך, כי במוך קבורה במחצלת!

והאם העניה פרצה בבכי גדול ופרשה לקרן זוית והתעצבה מאד אל לביה. אוכלם האיש החסיד לא ידע דבר על הקטטה והעלבון הגדול שהעליבה אשתו את אם העלמה המתה, וכמו לפני שנה ולפני שנתיים כן הנה אף הפעם לבית-הקברות, כדי לשלם את שיחת הרוחות.

הוא שֶׁכַּב בֵּין שְׁנֵי הַקְּבָרִים וְהִטָּה אֶת אָזְנוֹ, וְהָיָה פְּתֻחָה
רוּחָהּ שֶׁל הַעֲלָמָה הָרִאשׁוֹנָה וְאָמְרָה:

— בּוֹאִי, חֲבֵרְתִּי, נֵצֵא מַעַט מִתּוֹךְ הַקְּבָרִים וְנִשְׁוֹטֵט
בְּעוֹלָם. אַחֵר כִּךְ נִתְרוֹמֵם אֶל הַשָּׁמַיִם וְנִשְׁמַע מָה הֵן הַצָּרוֹת
הַצְתִּידוֹת לְבוֹא עַל בְּנֵי-הָאָדָם...

אוּלָּם רוּחָהּ שֶׁל הַעֲלָמָה הַשֵּׁנִיָּה עָנְתָה לָּהּ:
— אֵל-נָא, חֲבֵרְתִּי, אֵל-נָא נִשְׁוּחַם בִּינֵינוּ, כִּי דְבָרֵינוּ
נִשְׁמָעִים לְאִזְנוֹי הַסִּיִּים...

שָׁמַע הַחֲסִיד אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְקָם מִמְּקוֹמוֹ וְחָזַר לְבֵיתוֹ
בְּלֵב מְלֹא צֶעַר. אָכֵן רָאוּי הָיָה הָאִישׁ הַחֲסִיד, כִּי יִקְבֹּל שָׂכָר
טוֹב עַל מַעֲשֵׂי הַצְדָּקָה שֶׁעָשָׂה, אֲלָא שְׁאִשְׁתּוֹ הִמְרִישָׁהּ קִלְקָלָה
וְעַל כֵּן נִעְנְשָׁה וְהִתְרַבְּהָ כָּרָה מֵעַל בֵּיתוֹ.

אָבא יודן ןהמטמון

הַדָּבָר הַזֶּה לִפְנֵי הַרְבֵּה-הַרְבֵּה שָׁנִים,

והמַצָּב בָּאָרֶץ הָיָה קָשָׁה מְאֹד וְרַבִּים מִתְלַמְּדֵי-הַחֲכָמִים רָעִבוּ לָלֶחֶם. בִּק עֲשָׂרוֹת שָׁנִים אַחְדוֹת עָבְרוּ מֵאֵז חֲרָבֹן יְרוּשָׁלַּיִם עַל יְדֵי טִיטוֹס, רַבִּים מִבְּנֵי הָעָם הִכָּרְחוּ לְהַמְלִיט אֶל הָאָרְצוֹת הַשְּׂכֵנֹת, כְּדֵי לְמַצֹּא שָׁם פֶּרֶן־סֶה, וְהַנּוֹתָרִים בָּאָרֶץ אַחֲרֵי הַחֲרָבֹן הָיוּ גְּזוּלִים וְשָׂדוּדִים, וְיֹתֵר מִכָּל הָאֲחֵרִים סָבְלוּ מִתְלַמְּדֵי-הַחֲכָמִים, שֶׁיָּשְׁבוּ בִּישִׁיבוֹת וְלָמְדוּ תּוֹרָה.

כְּדֵי לְתַמְנֶה בְּתִלְמִידֵי הַחֲכָמִים הָעֲנִיִּים וְלַעְזֹר לָהֶם בְּמַצּוֹקָתָם הַגְּדוֹלָה, הָיוּ מוֹרִיָּהֶם מְקַבְּצִים נְדָבוֹת כֶּסֶף מֵאֵת הָעֲשִׁירִים הַמַּעֲטִים שֶׁנּוֹתָרוּ פֹּה וְשָׁם בָּאָרֶץ, וּמְכִינִן שְׂעָשִׁירֵי הָאָרֶץ הָיוּ מַעֲטִים וְנִדְבוּתֵיהֶם לֹא הִסְפִּיקוּ לְבִלְבֻלַת תְּלַמְּדֵי-הַחֲכָמִים, אֲף־הָיוּ הַמּוֹרִים הַמְּסוּרִים יוֹצְאִים לְמַסְעוֹת קָשִׁים וּמוֹגִיעִים אֶל הָאָרְצוֹת הַשְּׂכֵנֹת, כְּדֵי לְבַקֵּשׁ תְּרוּמוֹת גַּם מֵאֵת הַיְּהוּדִים הָעֲשִׁירִים אֲשֶׁר שָׁם; וְיֹתֵר מִכָּל הַחֲכָמִים הָאֲחֵרִים הִתְמַסְּרוּ לְגִבּוֹת הַתְּרוּמוֹת הַקָּדוֹשׁ גְּדוּלֵי הַדּוֹר הַהוּא רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן-הַיִּרְקָנוֹס, רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן-חֲנַנְיָה וְרַבִּי עֲקִיבָא.

מִפְּעַם לְפַעַם הָיוּ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ וְרַבִּי עֲקִיבָא בָּאִים אֶל הָעָרִים וְהָעִירֹת שֶׁבְּסוּרְיָה, כִּי שָׁם יָשְׁבוּ יְהוּדִים רַבִּים, שֶׁעָסְקוּ בַּעֲבוֹדַת הָאֲדָמָה וּבְמִסְחָר, וְכִינֹן שְׁפָרְנוּסָתָם

היתה מצויה בשפע היו נותנים נדבות בשביל פלמידיי-
החכמים שבארץ-ישראל בציון יפה. מדי בוא שלשת החכמים
הגדולים הלכו לסוריה, לא פסחו מעולם על אחת העזרות
הסמוכות לעיר אנטיוכיה, כי כאן ישב איש חסיד אחד ושמו
אבא יודן, שקבל אותם תמיד בסבר פנים יפות, ואם כי לא
היה מן העשירים הגדולים היה נותן צדקה ביר נדיבה
ובנפש חפצה.

אף עברו שנים אחדות ומצבו של אבא יודן הלך והורע.
עזרי צאנו ובקרו נתמעטו עד שדא נותרה בהם — כי אם פרה
אחת בקבד, יכולי שדומו היו וליים כל כך, שקמען כלכל את
בני ביתו הקבוצה למכר מפעם לפעם חלקת אדמה אחרת, עד
שדא נותר בידו אלא שדה אחד בקבד, וכל מצונו אול
יבכיסו אין פרוטה.

אף הנה ובימי מצוקה קשים אלה ואף עירו של אבא
יודן באו שלשת החכמים רבי אליעזר, רבי יהושע ורבי
עקיבא. שמע אבא יודן על בואם ונתעצב אל לבו ופניו נפלנו.
אמר אל אשתו:

— הנה באו החכמים אל העיר ובכיסו אין פרוטה, מה
אעשה? איך אקבל את פניהם וכיצד אוכל שדא לתת להם
חלקי ביד נדיבה, בכל אשר עשיתי בנמים עברו?

ואשתו, שהיתה חסידה וצדקת כמוהו, פתחה וענתה לו:

— הנה נותר לך עוד שדה אחד, מכר חציו ומן את

הכסף לחכמים.

עשה אבא יודן כעצת אשתו ושמח שמחה גדולה,

שיובל אף הפעם לבנים מצוה גדולה ולתת לחכמי ארץ-

ישראל נדבה בציון יפה.

— הנה באתי והבאתי לכם את תרומתי הצנועה

בינתיים ישבו החכמים בבית־הכנסת שפציר ובני המקום ספרו להם על רצ מזלו של אבא יודן. גמרו החכמים בקדם, שלא ילכו לביתו, כדי לא לבישו, אף הנה נפתחה דלת בית־הכנסת ואבא יודן נכנס וצמד לפניהם.

— ברוך בואכם, מורינו ורבותינו! — אמר אליהם אבא יודן — הגד הגד לי, כי באתם לעירנו והנה באתי והבאתי לכם את תרומתי הצנועה.

ובאמרו את דבריו הוציא מכיסו נרתיק מלא דיגרי בסף וזהב והגיש אותו לחכמים.

פקחו החכמים את עיניהם בתמהון ושאלוהו:

— הא כיצד, אבא יודן? הרי הגד לנו, כי גרדת

מנכסיה וממון רב זה מנין לך?

— ספר להם אבא יודן את המעשה קטן, והחכמים

התפללו עליו אל אלהים וברכוהו:

— יהי רצון, אבא יודן, שמהדוש-ברוך-הוא ימזיר לך
 כל אשר נלקח ממך ויוסיף לך כהנה וכהנה!
 — ואמנם נתקיימה ברכת המכמים. באחד הימים, כשיצא
 אבא יודן לחרש את מחצית השדה שנותרה לו מכר נחלתו
 הגדולה, נדרדר לפתע גוש-אדמה גדול ופרחו נסלה ואחת
 מרגליה נשברה. ירד להרים את הפרה ולחפש את רגלה
 השבורה, והנה דבר-מה נוצף בין רגבי האדמה.
 — מהו הדבר המזיר הזה? — שאל בלבו בתמימה.
 הוא מהר להסיר מן המקום את האדמה, והנה לפניו
 מטמון של כסף וזהב ואבנים טובות ומרגליות! אסף את הכל
 לתוך שק גדול שהיה עמו בשדה והביא הביתה, ומאז לא
 ידע עוד אבא יודן מציקה ודאגה עד יום מותו.
 עברו שנים אחדות והנה חזרו ובאו לעירו רבי אליעזר,
 רבי יהושע ורבי עקיבא. הם באו לבית-הכנסת ושאלו את
 אנשי העיר:

והנה לפניו מטמון של כסף וזהב ואבנים טובות ומרגליות!

הנים לפני החכמים שני נרמיקים גדולים ומלאים דיגרי כסף וזהב

— מה שלום אבא יודן? העדין במצוקה הוא, או היטיב

עמו הקדוש-ברוך-הוא וגאלו מדאגותיו?

— על אבא יודן שואלים מוריניו ורבותיניו? — ענו להם

אנשי העיר — שאילו על אבא יודן של עבדים, אבא יודן של

עזים, אבא יודן של חמורים, אבא יודן של גמלים, אבא יודן

של שורים!

והנה נפתחה דלת בית-הכנסת ואבא יודן נכנס, עצד

לפני החכמים וברך אותם:

— בואכם לשלום, מוריניו ורבותיניו, ברוכים תהיו

וישמרکم אלהים מכל רע!

— ברוך תהיה אף אתה, אבא יודן! — השיבו לו החכמים —

ומה שלומך ומעשיך?

— תפלתכם עשתה פרות ופרי-פרות, — ענה להם אבא

יודן – כי הגה זמן לי הקדוש-ברוך-הוא מטמון גדול וברבני
ברכת עשר והצלחה.

בדברו הוציא מכיסיו שני גרתיקים גדולים מלאים דיגרי
בסך וזהב והניח אותם לפני החכמים. והחכמים פתחו ואמרו:
– אכן גדולה תרומתה הפעם מכל תרומת שקבלנו עד
כה, וצל בן הגה נרשם את שמך בראש רשימת גדיגי-הלב.
אף חיה, אבא יודן, כי אף-על-פי שבפעם הקודמת היו
תרומות גדולות מתרומתה, הגה רשמנו אף אז את שמך
בראש הרשימה הזאת!

מַעֲשֵׂה בְּאִישׁ חֲסִיד וְאַתְרוּגִּים

הַדָּבָר הַזֶּה לִפְנֵי הַרְבֵּה-הַרְבֵּה שָׁנִים,

וּבְאַרְץ חֵי אִישׁ חֲסִיד, שֶׁהִצְדָּקָה הָיְתָה יְקָרָה בְּעֵינָיו כֵּל כּוֹן, שֶׁלֹּמֶעַן יְהִיָּה בִּידוֹ כֶּסֶף לְתַת גְּדֻבוֹת לְעַנְיִים הָיָה מוֹכֵר אֶת נַחֲלָתוֹ חֲלָק אַחֲרֵי חֲלָק, עַד שֶׁמָּכַר לְבִטּוֹף אֶף אֶת בֵּיתוֹ וְנִשְׁאַר עָנִי וְחֹסֵר כֹּל.

פַּעַם אַחַת, בְּיוֹם הוֹשַׁעְנָא רַבָּה, בְּאֶשֶׁר יִלְדֵי הָאִישׁ הַחֲסִיד בִּקְשׁוּ לֶאֱכֹל וּבְבִיט לֹא הָיָה כֹּל דָּבָר מֵאֲכָל לְתַת לָהֶם, אָמְרָה אֲלֵיו אֲשֶׁתּוֹ:

— הִנֵּה נֹתְרֵנוּ עוֹד בְּיָדֵנוּ עֶשֶׂר פְּרוּטוֹת, קַח אוֹתָן וְצֵא לְשׁוּק וְהִבָּא בָּהֶן דְּבֵר-מָה לְתַת לַיְלָדִים וַיֵּאכְלוּ.
לָקַח הָאִישׁ אֶת עֶשֶׂר הַפְּרוּטוֹת וַיֵּצֵא לְשׁוּק, וְהִנֵּה בָּאוּ לִקְרָאתוֹ גְּבַאי-הַצְדָּקָה.

— שָׁלוֹם עֲלֶיךָ, בְּעַל-הַצְדָּקָה, — פָּנּוּ אֲלָיו הַגְּבָאִים — הִנֵּה עוֹסְקִים אָנוּ בְּמַצָּנָה וּמִקְבָּצִים גְּדֻבוֹת, כִּדֵּי לְקִנּוֹת בְּגָד לִיתוּמָה עֲנִיָּה, אַחַת. תֵּן גַּם אַתָּה אֶת חֲלָקְךָ בְּמַצָּנָה זֹאת!
הוֹצִיא הָאִישׁ מִכִּיסוֹ אֶת עֶשֶׂר הַפְּרוּטוֹת וְנָטַן אוֹתָן לְגְבַאי-הַצְדָּקָה.

— וְעַתָּה אֵיכָה אָשׁוּב אֶל אֲשֶׁתִּי וַיְלָדֵי הַרְעֵבִים? — שָׁאַל בְּלִבּוֹ הָאִישׁ.

אָספּ אַת האַתרוגים וְשם אוֹתם בְּתוֹךְ שֶׁק

וְהוּא נִשָּׂא אֶת רִגְלָיו וְכֹא לְבֵית־הַכְּנֶסֶת. הַשְׂפִּיל אֶת עֵינָיו
וְרָאָה אֶת־רוּגִים רַבִּים מְפֹזְרִים עַל רֹצֶפֶת בֵּית־הַכְּנֶסֶת, שֶׁכֵּן
מִנְהַג הָיָה בְּיָמֵם הָהֵם, שֶׁבָּיִוּם הוֹשַׁעְנָא רַבָּה הָיוּ הַיְלָדִים
זוֹרְקִים אֶת־רוּגִים בָּתָם הַתְּמִלָּה בְּבֵית־הַכְּנֶסֶת. אָסַף אוֹתָם, שֶׁם
אוֹתָם בְּתוֹךְ שֶׁק, וְאַחֵר לָקַח אֶת הַשֶּׁק הַמֶּלֶא וְהִלָּךְ לוֹ.
— אֵלֶּךְ לְחַפֵּשׁ אֶת מִזְלִי בְּעוֹלָם, — אָמַר בְּרַבּוֹ הָאִישׁ הַחֲסִיד.
וְאַחֲרֵי יָמִים אֲחֻדִּים שֶׁל גְּדוּדִים בָּאָרֶץ הִבִּיאוּהוּ רִגְלָיו
לְנֶמֶל יָפוֹ. כֹּאן עָלָה לְאֵנִיָּה אַחַת וְהִפְלִיג בָּהּ וְהִגִּיעַ לְאַחַד
מֵאֵי הַיָּם, וְשֶׁם עָגְנָה הָאֵנִיָּה. וְהִנֵּה רָצָה הַגּוֹרֵל, כִּי בְּזִמָּן
שֶׁהָאֵנִיָּה עָגְנָה בְּנֶמְלֵוֹ שֶׁל הָאִי, חָלָה מְלֶךְ הָאִי הִנֵּה מַחֲלָה:

אנושה וכל סמי המרפא והשקויים שהאכילוהו והשקוהו רופאיו
לא הועילו ולחותיו הקכו ועזבו אותו.

אך הנה נתמננם המלך תנומה קלה וראה חלום, ובחלומו
צמד קפני רופא זקן וחדור-פנים וכה אמר אליו:

— אין לך תרופה כי אם אחת בלבד! אם יביאו לך
עבדיך מאותם האתרוגים שהיהודים זורקים אותם בשעת
תפלתם ביום הושענא רבה, ואתה תאכל מהם — תיה תחיה;
ואם לא — מות תמות!

הקיץ המלך משנתו ומיד הבהיל אליו את שריו ועבדיו,
ספר להם את חלומי המוזר ופקד עליהם לחפש ויזהביא לו
אתרוגים של הושענא רבה. ועבדי המלך, שוטריו וסיליו פשוטו
בכל בחבי האי וחפשו בכל ציר וכפר, אך לא מצאו
אתרוגים כאלה.

לבסוף באו גם אל הנמל, חפשו בכל האניות והספינות
והסירות, ואף כן לא מצאו את מבקשם. והנה ראו את האיש
החסיד היושב על גבי שקו.

— מי אתה, האיש? — שאלו אותו.

— יהודי אני, — ענה להם החסיד.

— ואי מזה תבוא?

— מארץ-ישראל באתי.

— ומה יש לך בתוך השק הזה?

— לו כסף ולא זהב ולא כל דבר יקר אחר, — השיב

להם החסיד — איש צני אנכי ובתוך שקי אתרוגים שהלדום
זורקים אותם בהושענא רבה.

— האמנם זו! — קראו עבדי המלך בשמחה.

וקם חספו את השק והביאוהו חיש-מהר אל המלך

— איש עני אנכי ובתוך שקי כס אֶתְרוּגִים של הושענא ברה

החולָה. אֶכֶל הַמֶּלֶךְ אֶתְרוּג אֶחָד, וְהִנֵּה הַרְגִישׁ, כִּי פְחוּתִי
הוֹלְכִים וְחוֹנְרִים אֵלָיו; אֶכֶל אֶתְרוּג שְׁנִי, וְהִנֵּה יֹשֵׁב עַל מִטָּתוֹ
וְצֶחֶק מְרַב שִׁמְחָה; אֶכֶל אֶתְרוּג שְׁלִישִׁי, וְהִנֵּה קָם עַל בִּגְדָיו
וְהוּא בָּרִיא וְשָׁלֵם בְּלִפְנֵי כֹן.

— מַאֲיֵן קִבַּלְתֶּם אֶת הָאֶתְרוּגִים הַמִּפְלִיאִים הָאֵלֶּה? — שָׁאַל
עֲמֵה הַמֶּלֶךְ הַמֵּאֲשֵׁר אֶת עֲבָדָיו.

סִפְּרוּ לוֹ עֲבָדָיו אֶת הַמַּעֲשֶׂה בְּלוֹ, וְהַמֶּלֶךְ הוֹסִיף וְשָׁאַל:

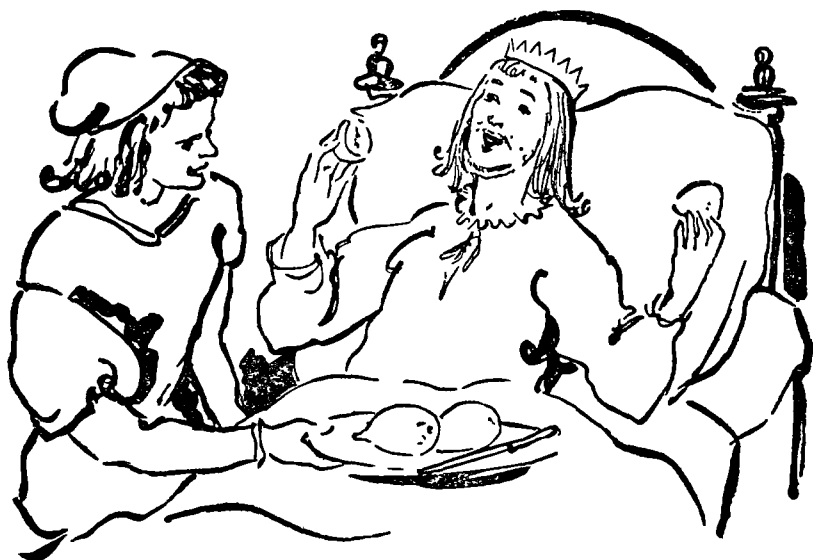
— וְמָה טוֹבָה גִּמַּלְתֶּם לְאִישׁ הָעֲנִי הַזֶּה?

— עֲדִין לֹא גִמַּלְנוּ לוֹ כֹּד טוֹבָה, — הִשִּׁיבוּ עֲבָדָיו.

— אִם כֵּן קָחוּ אֶת הַשֶּׁק הַזֶּה, — פָּקַד הַמֶּלֶךְ — מִקְּדוֹ אוֹתוֹ

בְּלוֹ דִּינָרִים וְתָנוּ אוֹתוֹ לְאִישׁ הָעֲנִי וְהִשִּׁיבוּ אוֹתוֹ בְּכָבוֹד
לְאַרְץ מוֹלְדָתוֹ!

הַעֲבָדִים מֵלֹא אֶת פִּקְדֹת מֶלֶכָם וְהָאִישׁ הַחֲסִיד חֹזֵר
 לְאַרְץ־יִשְׂרָאֵל וְשָׁב אֶל בֵּיתוֹ וְהוּא עֹמֶה מְגֹדֵלֵי הָעֲשִׁירִים
 בְּעִירוֹ. בַּכֶּסֶף הָרַב שֶׁהָבִיא עִמּוֹ קָנָה לוֹ נִחְלָה גְדוֹלָה וְחֵי עַם
 אֲשֶׁתּוֹ וַיִּלְדּוּ חַיֵּי עֶשֶׂר וַיְרַנְּחָה, אֵינָם כָּאוֹ וּכְתָמִיד כֵּן נִהְגָּה גַם
 עִמָּה לַעֲשׂוֹת צָדָקָה וְלִמַּת נְדָבוֹת לְעַנְיִים בְּעֵין יָפֵה, וְעִמָּה אַף
 הַגְדִּיל בְּקִיּוֹם מִצְנֶה קְדוּשָׁה זֹו!

אֶבֶר הַמֶּלֶךְ אֶתְרוֹג אֶסֶד וְהֵנָּה הַרְגִּישׁ, כִּי כַחֲסִיּוֹ הוֹלְכִים וּמוֹזְרִים אֵלָיו.

שש שנים טובות

הדבר הזה לפני הרבה-הרבה שנים,

יבאָרץ מי איש עובד-אדמה ישר ותמים ולו גחלה קטנה, אשר בה מצא לחם לשבע בשבילו ובשביל בני ביתו. אכן, לא מעשירי הכפר הזה האיש התמים הזה, אף כל עני שנקלע אל הכפר ונדפק על דלת ביתו מצא אצלו תמיד מקום לדון וארוחה דשנה. וכבעלה החסיד וטוב-הלב, כן נהגה גם אשתו לעשות צדקה ולתרבות בנדבות לעניים, כי אף היא הייתה אשה צדקת ונדיבת-לב.

אף הנה באו ימים קשים והאיש החסיד ירד מנכסיו, ולאחר שהכרח למכור את חלקת שדהו האחרונה כדי לפרנס את אשתו וילדיו, הלך והשכיר את עצמו לעבודה אצל אחד מעשירי הכפר. משכרתו הייתה ועומה ואף בלחץ הספיקה ללחם צר, ולב החסיד ואשתו היה מר עליהם מאוד, כי אין עוד בידם לעשות צדקה ביד נדיבה, בכל אשר הספינו בעבר. יום אחד עמד האיש בשדה אדוניו וחרש את האדמה. והנה בא ועמד לפניו איש זקן לובש בגדי ערבי גודר ואמר אליו:

— ידוע מדוע, כי נכוננו לך שש שנים טובות, ועתה אמר-נא לי אימתי אמה מבקש אותן — עקשיו או בסוף ימי חייו?

— ידוע מדע, כי נכונו לך שש שנים טובות :

הסתכל האיש החסיד בערבי העומד לפניו, ולא ידע קלד
 וקלד, כי לא איש מבני העולם הזה הוא, אלא אליהו הנביא,
 זכור לטוב. והחסיד הרבה רגע ופנה לו:

— אם קוסם אתה ורצונה לעשות בקשפים, הריני אומר
 לך מראש, כי אין חפצי בדבר הזה. גם אין בידי ורטה
 ולא אוכל לשלם לך תמורת בקפיה, ועל כן עשה-נא צמדי
 חסד והרפה ממני ולך לזרקה בשלום.
 ואליהו הנביא שהתחפש לערבי נודד אמנם ולא את
 בגדיו והנה לו.

אולם לזכרת היום, כשעמד האיש בשדה אדום וחרש
 את האדמה, הופיע לפניו הערבי הזקן ואמר אליו:
 — ידוע מדע, כי נכונו לך שש שנים טובות, ועתה
 אמר-נא לי אימתי אתה מבקש אותן — עקשיו או בסוף זי חיה?

הסתכל האיש בערבי העומד לפניו, וגם הפעם לא הבין
 כלל וכלל, כי לא איש מבני העולם הזה הוא, אלא אלהי
 הנביא, זכור לטוב. והפעם לא הרהר אפילו בדבר וענה לו מיד:
 — אם קוסם אתה ורצונה לעשות בכשפים, הריני אומר
 לך מראש, כי אין חפצי בדבר הזה. אמור אמרתי לך כבר,
 כי אין בידי פרוטה ולא אוכל לעולם לך תמורת כשפיה.
 ועל כן עשה-נא עמדי חסד והרפה ממני ולך לזרפה בשלום.
 ואלהי הנביא שהתחפש לערבי נודד אמנם נשא אף
 הפעם את רגליו והלך לו.

אולם למחרת היום, כשעמד האיש בשדה אדוניו וחרש
 את האדמה, הופיע הערבי הזקן בשלישית ואמר אליו:
 — ידוע תדע, כי נכוננו לך שש שנים טובות, ועתה
 אמר-נא לי אימתי אתה מבקש אותן — עכשיו או בסוף
 ימי חייך?

הסתכל האיש בערבי העומד לפניו, והפעם הבין, כי בנואי
 לא איש מבני העולם הזה הוא, והוא הרהר רגע וענה לו:
 — יהי רצון ויהיה ממך בדבריה, אדוני, אף לענות על
 שאלתך לא אוכל, אלא אם כן אלק ואמלק תחלה בדעת אשתי.
 — לך והמלך בדעתה, — הסכים הערבי הזקן — ואני
 אצמד בך ואחכה לשובה.

— ואיש החסיד הלך לביתו ואמר לאשתו:
 — וְשָׁדַשׁ פַּעַמִּים בָּא אֵלַי אִישׁ זָקֵן לֹבֵשׁ בְּגָדֵי עֲרָבִי
 נֹדֵד וְאוֹכֵל לֵי: "ידוע תדע, כי נכוננו לך שש שנים טובות,
 ועתה אמר-נא לי אימתי אתה מבקש אותן — עכשיו או בסוף
 ימי חייך?" פַּעַמִּים אָמַרְתִּי לוֹ: "אם קוסם אתה ורצונה
 לעשות בכשפים, הריני אומר לך מראש, כי אין חפצי בדבר

האיש הקסיד הלך לביתו וספר את הדבר לאשתו

הנה". אף היום עניתי לו: "אלה ואמלך בדעת אשתי". ועמה
מה דעתך - לאימתי אבקש את שש השנים הטובות?
הבינה אשת הקסיד, כי לא דבר פשוט הוא, ואמרה
לבעלה:

- לך ואמר לאיש הפלאי, כי יביא לנו את השנים הטובות
מיד, ונקנה ונבטח באלהים הטוב והמיטיב, כי לא יעזב אותנו
ולא ישכחנו גם להבא.

חזר האיש הקסיד לשדה והנה הערבי הזקן עומד
ומחכה לו.

- רצון אשתי הוא, - אמר הקסיד לערבי הזקן - כי
תביא לנו את שש השנים הטובות מיד.

- אם כן חזר עמה לביתה, - השיב לו אליהו הנביא,
זכור לטוב, שהתחפש לערבי נודד - ואף תבוא לשער תצרה,
מצוא תמצא את הפרכה בביתה!

האיש החסיד בקש להודות לערבי הזקן על הבטחתו הטובה, אך לפתע געלם הערבי ולא נראה עוד. עמה כבר ראה החסיד בעלילה, כי לא איש מבני העולם הזה הוא, והוא נשא את רגליו וחזר מיד לביתו. הוא בא עד שער חצרו, והנה יצאה לקראתו אשתו וספרה לו בשמחה:

— בנינו ישובו וישקו בחצר, חפור חפרו בידיהם בעפר, והנה מצאו מטבעות כסף וזהב, שיש בהם כדי לפרנס אותנו בשפע לש שנים תמימות!

ובשנכנס האיש לביתו וראה את גל המטבעות הנוצצים, נמן תודה לקדוש-ברוך-הוא, על אשר ראהו בעניו וזכרו לטובה ושלח לו את ברכתו ביד גדיקה.

עמה יכל שוב האיש החסיד לפתח את ביתו לפני כל עני שנקלע אל הכפר, וכל אורם שדפק על דלתו מצא אצלו

הבנים שמקו בחצר, חפרו בידיהם בעפר ומצאו אוצר

והאשה אמרה לבנה הקטן, כי ירשם כל מתנת צדקה.

שוב מקום לדון וארוחה דשנה. וכבעצה החסיד וטוב-הלב
 כן הוסיפה לנהג גם אשתו, והיא עשתה צדקה והרבתה לתת
 נדבות לעניים; אף אמור אמרה לבנה הקטן, כי ירשם על
 גבי מגלת-קלף כל מתנת-צדקה, למען יזכר ויראה בעליל, כי
 ברכת אלהים לא היתה רק להנאת עצמם אלא גם לכל עני
 ונצרה.

ועברו ימים, חלפו שבעות, נקפו חדשים והנה עברו שש
 השנים, וביום בהיר אחד, בצאת האיש החסיד לתצרו עמד
 פתאם לפני הערבי הזקן ואמר אליו:
 -- הנה פמו שש השנים הטובות ובאתי לקחת ממך את
 הנצרה.

— אמנם כן, — השיב לו האיש החסיד באנחה — אף
 זכר-נא, אדוני, כי לא קבלתי את הנצרה אלא על פי דעת

אשתי, ואף עתה לא אחזירנה לך אלא על פי דעתה. חכה-נא
איפוא מצט-קט, עד אשר אלך ואמלך בה.

והוא הלך אל אשתו ואמר לה:

— הנה בא הזמן לקחת מאתנו את הבכרה, כי תמו שש
השנים הטובות.

לקחה אשתו את מגלת-הקלף אשר בה נרשמו כל נדבות
הצדקה, מסרה את המגלה לבצלה, ואמרה לו:

— אכן הפקיד בידינו הקדוש-ברוך-הוא פקדון יקר, אף
לך והראה ל שליחו הקדוש, כי שמרנו על הפקדון באמונה,
ואם מצא לו שומרים נאמנים מאתנו, יקח את הפקדון
וימסרנו להם.

והקדוש-ברוך-הוא שמע את דברי האשה הצדקת, ובבוא
בצלה להשיב דבר לאליהו הנביא, זכור לטוב, פבר לא מצאו
בחצר, כי שב וצלה השמימה, והאוצר היקר נשאר בבית
האיש החסיד ואשתו הצדקת כל ימי חייהם.

בְּקִדְמוֹן בֶּן-גּוּרְיוֹן וְהַשָּׂר

הַדָּבָר הַזֶּה לְפָנֵי הַרְבֵּה-הַרְבֵּה שָׁנִים,

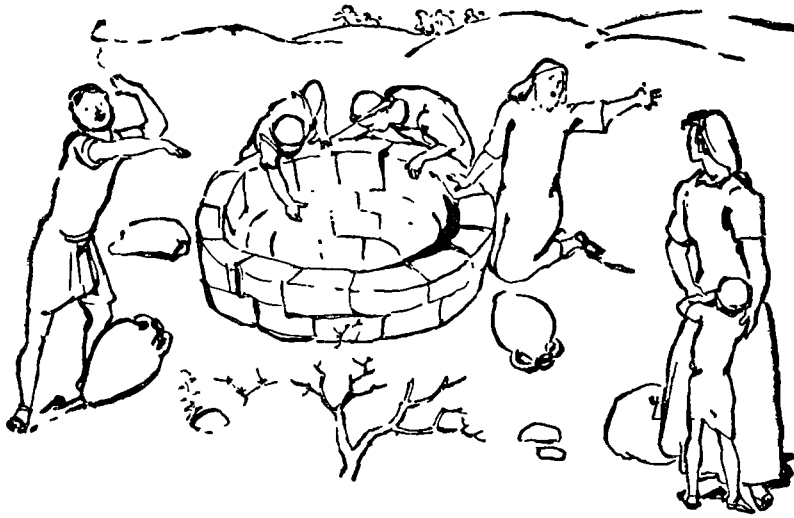
בְּעוֹד בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ עוֹמֵד עַל מְכוּנוֹ בִּירוּשָׁלַיִם, אֲךָ בְּאַרְץ אֵין
מֶלֶךְ וְהַשְׁלִיט בָּהּ הוּא שָׂר רומאי. וְהִנֵּה בָּא חַג הַסֻּכּוֹת וְאַלְפֵי
עוֹלֵי-הָרֶגֶל עָלוּ יְרוּשָׁלַיִם, כְּדֵי לַחַג בָּהּ אֶת הַחַג בְּרַב עַם
וּבְרַב פָּאָר, אוֹלָם אַחֲרֵי הַקִּיץ הַחֹם יָבֹשׁ בּוֹרוֹת הַמַּיִם בְּעִיר,
וְהַמּוֹנֵי עוֹלֵי-הָרֶגֶל צְמֵאִים לְמַיִם וְאֵין.

אֲמָנָם הָיוּ בַסְבִּיבַת יְרוּשָׁלַיִם מַעְיָנוֹת אֲחָדִים, שֶׁהִקְרוּ
מַיִם זָכִים וְצוֹנְגִיִּים, אֲךָ גַּם מִי הַמַּעְיָנוֹת נִתְמַעֲצָטוּ וְלֹא הִסְפִּיקוּ
לְיוֹשְׁבֵי הָעִיר וְאוֹרְחֶיהָ הַמְרַבִּים.

— מַה נַּעֲשֶׂה? — שָׁאָלוּ עוֹלֵי-הָרֶגֶל זֶה אֶת זֶה — הֲרִי
בָּאנוּ אֶל הָעִיר הַקְּדוֹשָׁה, כְּדֵי לְהִרְאוֹת אֶת פְּנֵי אֱלֹהִים וְלִשְׁמַח
לְפָנָיו בִּימֵי הַחַג, וְלָמָּה לֹא יִרְחַמְנוּ אֱלֹהִים וְלֹא יִתֵּן לָנוּ מַיִם
לְשִׁתוֹת?

הֵם נָשְׂאוּ אֶת פְּנֵיהֶם לַשָּׁמַיִם, שָׁמָּה יִתְרַחַשׁ גַּם וַיֵּרֶד גֹּשֶׁם
אֲשֶׁר יִמְלֵא אֶת הַבּוֹרוֹת הַרְיָקִים, אֲךָ בַּשָּׁמַיִם בְּצִרְהָהּ הַשָּׁמֶשׁ
וְשִׁלְחָהּ אֶת קִרְנֶיהָ הַחֲמוּמֹת וְהַגְבִּירָה אֶת הַצִּמְאוֹן.

— לֹא, לֹא עַתָּה גֹּשֶׁם הֵיא זֶה, — אָמְרוּ הָאֲנָשִׁים בְּצִצְרָה —
רַק לְעֵתִים רַחוּקוֹת יֵרֶד גֹּשֶׁם בְּחָג, וְעַד רִדְתָּ הַיּוֹרֶה עוֹד
כְּחֹדֶשׁ יָמִים לְפָחוֹת.

בורות המים יקשו ונהמוני עולי-הקנע צמאים למים

— מה נעשה איפוא? — שארו האנשים ביאוש ושמחת חגם השבתה.

— אל דאגה, אחיו — הרגיע אותם אחד מנכבדי העיר ושמו נקדימון בן-גוריון — אלהים ירחם על עמו וימן לנו מים ולא ישבית את חגנו!

ונקדימון בן-גוריון היה מגדולי העשירים בירושלים, וגם איש חסיד היה ולבו שלם עם אלקיו ומלא אהבה לבני עמו ביד נדיקה תמיד בפני העיר, ובכל עת צרה בא לעזרת הצבור, וגם הפעם החליט נקדימון בן-גוריון לעשות מעשה ולתת מים לנהמוני עולי-הקנע.

ומה עשה?

הוא ידע, כי לשר הרומאי היושב בארמון מפאר בירושלים בורות מים רבים, שהכין בשביל אנשיו למקרה בצרת. והוא קנה אל השר ואמר אליו:

— אדוני השר רם-המעלה, הן ידעת, כי הימים ימי חג
 לישראל וירושלים מלאה המוני עולי-רגל. ואף זאת תדע, כי
 בורות המים אשר ליושבי העיר ריקים ומימי המעינות קצטים
 ואין מים לעולי-הרגל המרבים והם מתענים בצמא. עשה-נא
 איפוא חסד עמנו והשאל לנו שנים-עשר בורות מים מן
 הבורות המלאים אשר לך. ואני הנה אתחייב לקנייה, כי בעוד
 חדש, ביום החמשה-עשר בו, אחזיר לך ברב תודה מלא
 שנים-עשר בורות ואף טפת-מים אחת לא אחסיר מהם.
 — אכן רבים הם בורות המים המלאים אשר לי, —
 השיב לו השר הרומאי — ואני אף מוכן למלא את בקשתך
 וקשה-איל לך שנים-עשר מהם; אף מבין לי הפטחון, כי יהיה
 בידך לקיים את הבטחתך ולהחזיר לי אותם במועד שקבעת?
 — בטחוני באלהים, כי לא ימנע את חסדו מעמו ובמהרה

— עשה-נא חסד עמנו והשאל לנו שנים-עשר בורות מים.

יפתח את אַרְבּוֹת הַשָּׁמַיִם וַיִּמְטֵר מָטָר עַל הָאָרֶץ, – הָשִׁיב לִּי נִקְדִּימוֹן בֶּן-גִּירְיוֹן – וְהִנֵּה אֲנִי יֹעֲצָרִי הַגְּזָמִים וְלֹא אוֹכֵל לְהָשִׁיב לָךְ אֶת הַמִּים, הִרֵנִי מִתַּחֲבוֹב לְהַחְזִיר לָךְ בַּמָּקוֹם שְׁנַיִם-עָשָׂר הַבּוֹרוֹת שְׁתֵּים-עָשָׂר כְּבוֹרוֹת-כֶּסֶף מִבֵּית-אוּצָרִי.

– זֶה תְּמוֹנָה יָפָה, – עָנָה לּוֹ הַשֵּׁר וַחֲזָה בַּהֲנָאָה – שְׁתֵּים-עָשָׂר כְּבוֹרוֹת-כֶּסֶף תְּמוֹנַת שְׁנַיִם-עָשָׂר בּוֹרוֹת מִים מוֹכֵן אֲנִי לְקַבֵּל. וּבָכֵן קִבַּלְתִּי אֶת הַבָּצֵצָה, אַךְ יְדוּעַ תִּדְעֵה, כִּי בָאִם לֹא תַחְזִיר לִי אֶת בּוֹרוֹת הַמִּים עַד הַיּוֹם הַחֲמִשָּׁה-עָשָׂר לַחֹדֶשׁ הַבָּא וְעַד שֶׁקִּיצַת הַשֶּׁמֶשׁ שְׁבִיּוֹם הַהוּא, הִרֵי אַתָּה שׁוֹקֵל עַל יָדִי שְׁתֵּים-עָשָׂר כְּבוֹרוֹת-כֶּסֶף!

– כַּדְבָּרֶיךָ כֵּן יִהְיֶה, – הִסְבִּים נִקְדִּימוֹן בֶּן-גִּירְיוֹן. וְלֹא יֵצֵאָה שָׁעָה קִלְהָ וְהַשֵּׁר הִרְוָמָאִי פָתַח אֶת בּוֹרוֹתָיו לִפְנֵי בְנֵי יְרוּשָׁלַיִם, וַיּוֹשְׁבֵי הָעִיר וְעוֹלֵי-הָרֶגֶל אֲשֶׁר בָּה שָׁתוּ מִים לְרַנְּנָה וְלֹא יָדְעוּ עוֹד צִמְאוֹן וַחֲגָגוּ אֶת הַחֵג בְּשִׂמְחָה וַהֲלֹדוּ לֵאלֹהִים עַל הַתְּשׁוּעָה שֶׁבָּאָה לָהֶם.

עָבְרוּ יָמֵי הַחֵג וְעָבַר שְׁבוּעַ יָמִים לְאַחַר הַחֵג וַחֲלָף עוֹד שְׁבוּעַ, וְהַשָּׁמַיִם בִּהְיָרִים וְאִין עָנָן נִרְאָה בַּמְרוֹמִים וְהַסְכוּיִים לְגִשֵּׁם קָרוֹב דְּלִים מְאֹד.

אֲזַי נִתְמַלָּא לְבוֹ שֶׁל הַשֵּׁר הִרְוָמָאִי שִׂמְחָה גְדוֹלָה וְהוּא אָמַר: – עוֹד שְׁבוּעַ אַחַד וְנִקְדִּימוֹן בֶּן-גִּירְיוֹן הִעָשִׂיר יָרֵד מִנְכָּסָיו, שָׁכֵן אֶת כָּל בֵּית-אוּצָרוֹ יְרוֹקֵן בַּהֲבִיאוֹ אֵלָי שְׁתֵּים-עָשָׂר כְּבוֹרוֹת-כֶּסֶף!

בְּקָר-בִּקְרָה, בַּהֲקִיצוֹ מִשְׁנָתוֹ, קִפֵּץ מִמִּשְׁתּוֹ וְרָץ אֶל חֲלוֹן חֹדֶר-מִשְׁכָּבוֹ, כְּדִי לִרְאוֹת אִם הַשָּׁמַיִם בִּהְיָרִים וְלֹא עָנָנִים. וּמִשֶּׁהִגִּיעַ סוּף-סוּף הַיּוֹם הַחֲמִשָּׁה-עָשָׂר בַּחֹדֶשׁ, שָׁלַח שְׁלִים אֶל נִקְדִּימוֹן בֶּן-גִּירְיוֹן וּפָנָה אֵלָיו:

הוא צודו וסמךלל וקנה נקשרו השמים בצננים

— היום אתה מחזיר לי את שנים-עשר בורות המים,
ואם אין — שלח לי את הכסף, ככל אשר התנה בינינו!
— אני את הבטחתי אקים, — השיב נקדימון בן-גוריון
לשר — אך השעה היא עדין שעת בקר ובהרי עוד כל היום
לפני.

אך בצהריים שוב שלח השר שליח אל נקדימון בן-גוריון
ופנה אליו:

— הנה רואה אתה, כי אין סימן לגשם; כל הזמן לא
ירד גשם ואף היום לא ירד, ואם אין אתה מחזיר לי את
בורות המים שלי, שלח לי את הכסף, ככל אשר התנה בינינו!
— אני את הבטחתי אקים, — השיב לו אף הפעם נקדימון
בן-גוריון — אך השעה היא עדין שעת צהריים ובהרי עוד מחצית
היום לפני.

אך שעתים לאחר זה שוב שלח השר שליח אל נקדימון
בן-גוריון ופנה אליו:

— היום כבר הולך לערב, עוד מעט יבוא הערב, ואם
אין אתה מחזיר לי את בורות המים שלי, שלח לי את הכסף,
ככל אשר התנה בינינו!

ונקדימון בן-גוריון השיב לו בלפני כן:

— אני את הבטחתי אקים, אך השעה היא עדין שעת
לפנות ערב ועדין לא שקעה השמש.

השר הרומאי לא ידע קץ לשמחתו. הוא היה בטוח, כי
כשם שלא ירד גשם עד היום הזה, כן לא ירד גשם גם עד
שקיעת השמש. הוא קצג נקדימון בן-גוריון וכבר התכוון
לקבלת הכסף הרב ממנו. מלב שמחה נכנס לחדר הרחצה
שבביתו, התרחץ יפה, ואחר לבש בגדי חג ולבו טוב עליו.

— הנה קיפתי את הקסתי! —

ובשעה שהשר הרומאי התמוגג מרב שמחה, היה נקדימון בן-גוריון עצוב מאד ולבו מר עָלֵיו מאד. אז בא לבית-המקדש, התעטף בטלית וַעֲמַד בתפלה ואמר:

— רבונו-של-עולם! גלוי וידוע לפניך, שלא לכבודי עשיתי, ולא לכבוד בית אבא עשיתי, אלא לכבודך עשיתי, שיהיו מים מצויים לעולי-הרגל! ועתה אל-נא תתן לביש את עבדך בפיני השר הנכרי ואל-נא תרשה לו לשלח ולהתגאות בקלוני!

אף הוא עודו עומד ומתפלל והנה נתקשרו השמים בצננים כבדים וגשם עז נתן ארצה. לא עברה שעה קלה וכל הבורות נתמלאו מים עד מעל לגדומיהם וגם שנים-עשר

הבורות שהשאיר השר הרומאי לנקדימון בן-גוריון נתמלאו
והמים עברו על גדותיהם והתפשטו מסביב בוגרם עז.
שמע השר את קול הגשם ויצא מביתו והוא נבוך ומדכא
מאד. איתה שעה יצא נקדימון בן-גוריון מבית-המקדש
ושניהם נפגשו בחוץ.

— הנה קימתי את הבטחתי, — אמר נקדימון בן-גוריון
אל השר בבת-צחוק — החזרתי לך מלא שנים-עשר הבורות
מים ואף קבלת יומר מזה, וקפיקה עליה לשלם לי בעד הנוטר.
— לא נדא. — נסה השר להציל את עצמו ממפלתו
הגדולה — הנה שקעה כבר השמש, והגשמים שיירו לא
ברשותה הם: אמנם יודע אני, שאליהו הרעיש את השמים
בשביקה, אף הוא אחר את המועד, ועל כן עליה לתת לי את
את שמים-עשרה בברות-הכסף, ככל אשר התנה בינינו!
שמע נקדימון בן-גוריון את דבריו וחזר לבית-המקדש,
התעטף בטלית ועמד בתפלה לפני אלהים ואמר:
— רבוננו-של-עולם! הראה-נא לשר הנכרי הזה, כי יש
לך בנים אהובים בעולמך ועשה למענם כלדל חסדיה ורחמיה!
מיד נשבה רוח ופזרה את העננים ובשמים נראתה השמש
זורחת ושולחת קרני אור על הארץ.
והשר הרומאי חזר בבשת פנים לביתו.

הכלל קטובה

הדבר הזה לפני הרבה-הרבה שנים,

והחכם הגדול רבי עקיבא, שלא חסד עמל מעצמו וכתת את רגליו למושבות ישראל הקרובות והרחוקות, כדי לקבץ תרומות-כסף בשביל תלמידי-החכמים העניים, הגיע לעיר אחת ואמו שנים מתלמידיו. השעה כבר הייתה שעת בין-הערבים ורבי עקיבא אמר לתלמידיו:

— נבוא אל העיר הזאת ונדאי נמצא בה מאחינו בני-ישראל ונמן לנו מקום לדון-בליה.

אף הם הגיעו לשערי העיר והנה התמצבו לפניהם השומרים ושאלום:

— מה רצונכם, בני עם זר?

— שמא יושבים בעירכם יהודים ונמצא אצלם מקום לדון בליה.

— לא, בעירנו לא ישבו יהודים, — ענו השומרים בכעס.

— ושמא נמצא בעירכם אכסניה לדון בה, — חזר ואמר

רבי עקיבא — ואנו נשלם לבעל האכסניה ככל אשר ידרש.

— אכן, יש אכסניה בעירנו, אף לא בשביל יהודים, —

השיבו השומרים — ועתה סורו מכאן ולכו לכם לדרךכם, כי אל עירנו לא תבואו ומקום לדון לא תמצאו בה.

— סורו מקאן ולכו לכם לדרככם !

פנה רבי עקיבא לאחוריו ואמר אל תלמידיו :
 — כל מה שעושה הקדוש ברוך הוא הכל לטובה. נחרחק
 איפוא מן העיר הזאת. נמצא לנו מקום בשדה בין הסלעים
 ושם נשכב ונרד. ואלהים הטוב ישמרנו מכל רע.
 והם התרחקו מן העיר והלכו בשדה, עד שמצאו מקום
 סלעים, ובין הסלעים ישבו לנוח מעמל דרכם. והיו עם רבי
 עקיבא ותלמידיו חמור אחד ותרגול אחד. קשרו את החמור
 לאחד הסלעים, למען לא יברח בלילה, ואת התרגול קשרו
 באחת מרגליו לשיח אחד שגדל לא הרחק ממקום חנייתם.
 אחר כך הוציאו את מגורת השמן שהיתה בתרמיקם, הדליקו
 אותה למען תפחיד שלהבתה את חיות-הבר, ושכבו לישון עד
 פני האדמה.

בחצות הלילה והנה נשמעה מפי החמור געירת-פחד גדולה. התעוררו הישנים והנה ראו אריה טורף את החמור. – אבוי לנו, – קרא באנחה אחד הפלמידים – הנה למקום חיות-טורף נקלענו, ומאין יבוא עזרנו?

– מעם הקדוש-ברוך-הוא יבוא עזרנו, – השיב רבי עקיבא – ועתה, פלמיד, הרגעו-נא והמשיכו לישן ללא פחד, כי כל מה שעושה הקדוש-ברוך-הוא הכל לטובה.

והם היו ציפים מאד ואמנם חזרו ושכבו ועד מהרה נרדמו והמשיכו לישן. אך לא עברה שעה והנה נשמעה מפי הפרנגול קריאת-פחד גדולה. התעוררו הישנים והנה ראו חולי-בר מתנפל על הפרנגול וטורף אותו.

– אבוי לנו, – קרא באנחה הפלמיד השני – אכן למקום חיות-טורף נקלענו, ומי ישמרנו ויציילנו ממנות?

– הקדוש-ברוך-הוא ישמרנו ויציילנו מכל רע, – השיב רבי עקיבא – ועתה, פלמיד, הרגעו-נא והמשיכו לישן ללא פחד, כי כל מה שעושה הקדוש-ברוך-הוא הכל לטובה.

בחצות הלילה, והנה בא אריה וטורף את החמור.

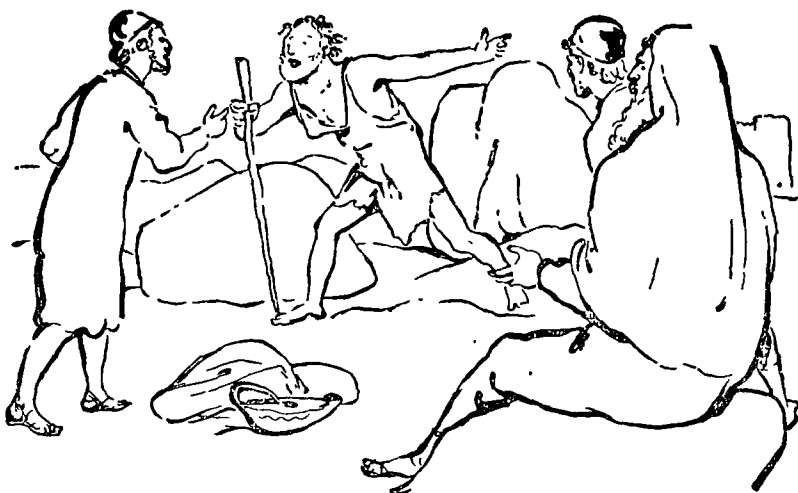
והם היו ציפים מאד ואמנם בקשו לחזור ולתמשיך לישון.
אך הגה התפרצה רוח חזקה מן הצפון וכבדה את מנובת השמן.
— עתה רע נמר גורלנו — גאנחו התלמידים — כי כל
עוד בערה המנורה לא העזו חיות הסרף להתקרב אלינו;
ועתה הגה היינו מטרה לשניהם ולמלחמותיהם. אויזה לנו,
האם נזכה עוד ונראה את אור היום?

— בחסדי אלהים נזכה ונחיה וכך רע לא יאנה לנו. —
השיב להם רבי עקיבא — כל מה שעושה הקדוש ברוך הוא
הכל קטובה.

עתה היה פחדם של התלמידים גדול כל כך, שלא עצמו
עוד צין, אלא ישבו רועדים וחכו בקליון-עינים לאור הבקרה.
אולם רבי עקיבא שכב על מקומו והמשיך לישון ללא פחד.
שני התלמידים הערים הטו את אזניהם ושמעו מעבר
העיר קול רעש וצנחה ולא ידעו מה פשר הדבר. והנה האיר
סוף-סוף השחר ולעיניהם נראה איש נודד בין הסלעים והוא
ציף ונגע ומבהל וכך עוד נפשו בו.

— מי אתה, האיש? — שאלו אותו תלמידי רבי עקיבא.
— פליט מן העיר ההיא — ענה להם האיש בשארית
פחו, בהצביעו לעבר העיר, אשר בה בקשו רבי עקיבא
ותלמידיו לדון בצילה.

— ומה היה לה לאותה עיר?
— בחצות הלילה, — השיב הפליט — התנפל עלינו גדוד
של שודדים, והשודדים הרגו את שומרי העיר, הכו לפי חרב
את כל גבורי-החיל אשר בה, שדדו ובזזו את כל הרכוש,
ואת הנשים והילדים לקחו בשבי, ולא נותרתי מכלם כי אם
אני לבדי.

— השוודים הרגו את שומרי הציר ושרדו וקזו את כל הרכוש

— אלו שמעו השוודים את נעירת החמור, בודאי היו מחפשים במקומנו והורגים אף אותנו, — אמר אז אחד מתלמידי רבי עקיבא.

— אף קול קריאתו של הפרנגול היה מגלה להם את מקומנו, — אמר התלמיד השני — ואלו הוסיפה המנורה לבער, הרי לא כל שכן, שהיו מוצאים אותנו ועושים בנו כליה.

— ולא אמרתי לכם, — ענה ואמר אז רבי עקיבא בבית-צחוק — כי כל מה שעושה הקדוש-ברוך-הוא הכל לטובה.

וכך באה עיר הרשעים על ענשה, וכל הפגעים שמצאו את רבי עקיבא ותלמידיו לא היו כי אם לטובה, למען הציל אותם מיד השוודים ולשמרם מפל רע.

מעשה בארונים ותאנים

הדבר הזה לפני הרבה-הרבה שנים,

בימי של הקיסר הרומאי ארונים, שיצא עם גדודי צבאו להלחם במדינה אחת שמרדה בו. עבר הקיסר ארונים עם צבאותיו בארץ-ישראל, והנה ראה בדרכו איש זקן עומד ונוטע נטיעות של תאנים. נעצר הקיסר, ירד מעל סוסו, נגש אל הזקן ושאל אותו:

— בן כמה אתה, יקירי?

— בן מאה, אדוני המלך, — השיב לו הזקן.

תמה ארונים תמיהה גדולה והוסיף לשאל:

— אם בן מאה אתה כבר, למה זה תטרח ותעסק עוד בנטיעות? האם סבור אתה, כי עוד תזכה לאכל מפרותיהן של נטיעות אלו?

— רק אלהים הוא היודע, אם עוד אזכה ואכל מפרות הנטיעות הללו, — השיב לו הזקן — אך אם אני עצמי לא אאכל לאכל מהם, הרי יאכלו מהם בני ונכדי. בשם שאבדתי אני מפרות האילנות שנטעו אבותי ואבות אבותי, כך יאכלו בני ונכדי מפרות האילנות שנטעו אביהם וסבם.

התשובה מצאה חן בעיני הקיסר והוא נפרד מן האיש הזקן בידידות והמשיך את דרכו.

— למה זה תסבך ומפסל בנטיעות ?

עברו שלש שנים והתאנים גדלו, חנטו פגים ונתנו
בכורי פרי יפים. ומקץ שלש שנים סים אדרינוס את מלחמתו
וחזר בדרך אשר בה בא ואשר בה ראה את הזקן הנוטע.
שמע הזקן שאדרינוס הולך ומתקרב עם גדודי צבאו אל
כפר מולדתו, לקח סלסלה, מלא אותה בכורי תאנים, ויצא
לקראת הקיסר והגיש לו את סלסלת התאנים ואמר:
— אדוני המלך, הן תזכר את האיש הזקן שעמד ונטע
נטיעות תאנים בלכתך למלחמה. אני הוא הזקן הזה, והנה
זכיתי ואני אוכל מן התאנים שנטעתי. אנא, קבל-נא מעבדך
את השי הצנוע הזה וטעם אף אתה מן התאנים הקלו.
ואדרינוס זכר את הזקן וזכר את דבריו ושמח מאד
לראותו עתה שנית ובכדו פרי עמלו. הוא לקח מיידו את

התאנים ואכל מהן, ואחר מטר את הפלסקה הריקה לצבדיו
ואמר להם:

— מלאו את הפלסקה הזאת דיגרי-זהב ותנו אותה לאיש
הזקן הזה!

הזקן השתחוה לפני הקיסר והודה לו על מתנתו היקרה
והוא לקח את הפלסקה המלאה דיגרי-זהב וחזר אמה שבת
לביתו.

— אבא! סבא! מנין לה אוצר יקר כל כך? — שאלוהו
בניו ונכדיו התמהים.

והזקן חיד ופנה להם:

— הרי יודעים אתם, כי הקיסר אדרינוס חונה עם צבאו
בשדות כפרנו. ואני לקחתי סלסלה, מלאתי אותה בכורי

— אגא, קבל-נא מעבדך את השי הטניץ הזה.

— כל אנשי הכפר מצליחים, ואתה אינך עושה דבר, אלא יושב בבית באפלהו

ותאנים והגשתיה שי לקיסר. מיד צנה הקיסר להשיב לי במקום
התאנים סלסלה מלאה דיגרי-זהב.

ובשעה שהזקן ספר בביתו את מעשה הקיסר, הייתה שם
שכנה אחת ושמעה את ספורו. מיד רצה לביתה ואמרה
אל בעלה:

— כל אנשי הכפר עושים מעשים והקדוש-ברוך-הוא
שולח הצלחה במעשיהם ונותן להם רב טובה וברכה, ואתה
אינך עושה דבר אלא יושב בבית באפלה, אי-לך, לא-יצאת
לשקמותך!

— וכי מה עושים כל אנשי הכפר ומה הברכה ששולח
להם הקדוש-ברוך-הוא? — שאל בעלה המשתומם.

— האמנם לא שמעת? — קראה אשתו — הנה לקח שכננו

הַזֶּקֶן סִלְסְלָה, מֵלֵא אוֹתָהּ תַּאֲנִים וְהַגִּישׁ אוֹתָהּ לַקִּיסָר, וְהַקִּיסָר
צָנָה לְמַלֵּא אֶת הַסִּלְסְלָה דִּיגְרִי-זָהָב וּנְתַן לָּוּ בַּמָּקוֹם הַתַּאֲנִים.

— אִם כֵּן, אַעֲשֶׂה אִף אֲנִי כְמוֹהוּ, — אָמַר בְּעִלָּהּ.

— לֹא וְלֹא, — עָנְתָה לָּוּ אֲשֶׁתִּי — אֵתָה לֹא תִהְיֶה כִפֶּשׁ
כְּשֶׁכִּנְנוּ הַזֶּקֶן וְלֹא סִלְסְלָה קִטְנָה תִקַּח אֵלָּא סֵל גָּדוֹל, וּמֵלֵא
תִמְלֵא אֶת הַסֵּל כָּל מִינֵי מִגְדִּים — תַּפּוּחִים וְתַאֲנִים וְשָׂאֵר פְּרוֹת
יָפִים וְטַעֲמִים, וְהַקִּיסָר יִמְלֵא אֶת סֵלָּה הַגָּדוֹל דִּיגְרִי-זָהָב בַּמָּקוֹם
הַפְּרוֹת, וְנִזְכֶּה לְאוֹצֵר גָּדוֹל פִּי כַּמָּה מִזֶּה שֶׁל הַזֶּקֶן.

— כַּדְּבָרֶיךָ, אֲשֶׁתִּי הִיָּקְרָה, כֵּן אַעֲשֶׂה וְתִיכֵף וּמִיָּד! — קָרָא
הָאִישׁ וּמִהֵר אֵל מַחְסַן הַפְּרוֹת אֲשֶׁר לָּוּ.

הוּא לָקַח סֵל גָּדוֹל, מֵלֵא אִיתּוֹ עַד לְגִדּוּתֵי תַּפּוּחִים
וְתַאֲנִים וְתִמְרִים וְרִמּוֹנִים, וְאַחֵר הָעֲמִים אֶת הַסֵּל הַקָּבֵד עַל
שִׁכְמוֹ וַיָּצֵא אֵל מַחְנֶה הַצָּבָא, כְּדֵי לְהַגִּישׁ אֶת מַתָּנָתוֹ לַקִּיסָר.
— אֲדוּנִי הַמֶּלֶךְ, — אָמַר הָאִישׁ בְּהַעֲמִידוֹ אֶת הַסֵּל הַגָּדוֹל
וְהַקָּבֵד לְפָנָיו אֲדָרִיגִים — שְׁמַעְתִּי עָלֶיךָ שְׂאֵתָה אוֹהֵב פְּרוֹת, וְהִנֵּה
הִבֵּאתִי לָּךְ מִמֵּיטֵב הַפְּרוֹת אֲשֶׁר לִי וְאֲשֶׁר אֵין כְּמוֹהֶם בְּכָל
הָאָרֶץ.

— וּמַנֵּן לָּךְ הַדָּבָר הַזֶּה? — שָׁאַל אוֹתוֹ הַקִּיסָר.

— הִנֵּה הִבֵּיא לָּךְ שְׁכֵנִי הַזֶּקֶן סִלְסְלָה מֵלֵאָה תַּאֲנִים וְאֵתָה
נָתַתָּ לָּו תַּמּוּרְתָּהּ סִלְסְלָה מֵלֵאָה דִּיגְרִי-זָהָב, וְאֲנִי הִבֵּא הִבֵּאתִי
לָּךְ סֵל גָּדוֹל.

— וּרְצוֹנָה, כִּי אֲמַלֵּא אֶת כָּל סֵלָּה הַגָּדוֹל דִּיגְרִי-זָהָב,
הָאִף אֵין זֹאת? — שָׁאַל הַמֶּלֶךְ בְּבֶת-צָחוּק.

— אָכֹן, מֶלֶךְ רַב חֶסֶד אֵתָה, — הָשִׁיב הָאִישׁ בְּשִׂמְחָה רַבָּה.
— אָמֵנָם כֵּן, מֶלֶךְ רַב חֶסֶד אֲנִי, וְהִנֵּה תִזְכֶּה בַּדָּבָר הַזֶּה
תִּיכֵף וּמִיָּד, — אָמַר הַקִּיסָר וְהוּא פָקַד עַל עַבְדָּיו — קָחוּ אֶת

קחו את הפרות האלה ותטילו אותם על פניו!

הפרות האלה והטילו אותם על פניו ויראו האחרים ולא ילכו בדרכיו!

מיד תפסו עבדי הקיסר את האיש, הפשיטוהו צרם והתחילו טופחים את הפרות על פניו ועל כל גופו, עד שנתכסה כלו סצעים וחבורות ופניו נתנפחו ופניו כמעט נסתמאו.

— אויה לוי אויה לוי — צעק האיש ורץ בוכה לביתו. ראתה אותו אשתו, שהוא כלו מכה ושבור ורצוץ ופניו נפוחות ושאלה אותו:

— מה הנה לך, בצלי הים, ומה עשה לך הקיסר?
והוא השיב לה:

— כבוד גדול עשה לי, נאני שלם אשלם לך את כל הכבוד הגדול הזה!

יוסף מוקיר שבת

הדבר הזה לפני הרבה-הרבה שנים,

ובאחת הערים חי איש יהודי ושמו רבי יוסף, והאיש רבי יוסף ידוע לכל כאוהב את השבת ומכבדה בכל נפשו. בבוא ערב שבת, יצא רבי יוסף לשוק וקנה שם לכבוד השבת את הדגים הטובים ביותר ואת העופות היפים ביותר וכל מיני מטעמים ומגדים. ואשתו כבדה את הבית כלפני חג גדול, ובשלה מאכלים ערבים לחך ופרשה מפה לבנה על השלחן והדליקה נרות רבים בפמוטי-כסף גדולים, ויום השבת הזה היפה ביותר שבכל ימי החגים והמועדים בניתו של רבי יוסף. וכיון שרבי יוסף היה ידוע לכל באהבתו הרבה לשבת, הרי נקרא בפי בני עירו בשם רבי יוסף מוקיר שבת.

ובשכונתו של רבי יוסף מוקיר שבת גר איש נכרי עשיר ושונא יהודים מאין כמוהו. והיה לאותו נכרי עשיר ארמון מפאך ושדות וכרמים ועדרי צאן ובהמה, והוא התגאה בעשרו הגדול ובו לרבי יוסף מוקיר שבת, אשר כל ימי השבוע לא יאכל לחם לשבע וילבש בגדי סתבות ורק ביום השבת יתהדר במלבושים יקרים ויתענג על מאכלים שמנים וערבים ועל זין אדם ומשבת. אף יום אחד בא מגיד-עצידות אל הנכרי העשיר ואמר לו:

— כל עשרה והונק עמיד לפל לנדיו של רבי יוסף מוקיר שבת!

— ידוע מדע, אדוני, כי כל עשרה והונק עמיד לפל
לנדיו של רבי יוסף מוקיר שבת!

— מה? הוצאת מדעתך? — צעק העשיר ורגז על מגיד-
העצידות — הנה לא יהיה בדבר הזה, ואם — צא צא מביתי
ולא אראה את פניה!

הוא לא יכל לתאר לעצמו, כי אמנם אפשרי הוא בדבר
הזה, אולם הדברים ששמע מפי מגיד-העצידות גזלו את
מנוחתו ושלנת-נפשו.

— אלף למגיד-עצידות אחר, חכם מזה הראשון, ואשמע
את אשר בפיו — החליט הנכרי העשיר.
אך גם מגיד-העצידות הזה אמר לו:

— ידוע מדע, אדוני, כי כל עשרה והונה עתיד לפל
קינדי של רבי יוסף מוקיר שבת!

— מה? הגם בסיה דברי אנלית פאלה? — צעק ורגז
הנקרי — לא יהיה בדבר הזה בשום פנים ואפן!

והוא הזמין לביתו את גדולי הקוסמים שבארץ, כבד אותם
במאכלות ובמשקאות מצנינים, העניק להם מתנות יקרות,
ואחר שאל אותם על עתיד עשרו ורכושו הרב, אך גם אלה
ענו לו פה אחד ואמרו:

— ידוע מדע, אדוני, כי כל עשרה והונה עתיד לפל
קינדי של רבי יוסף מוקיר שבת!

צמח כמעט נטרפה ועתה של הנקרי העשיר. הוא לא
יכל לישן בלילה, וביום התהלה קודר וזעף, ורק חפץ עצה
בלבו ומחבילה בחכמת כיצד לתפוס את גזרת הגורל ולא

— צמח בשום אופן, כי אותו יוסף מוקיר שבת לא ירש אותי לעולם!

לפסע דהפערצה מן כעסון רום מוקה

להוריש את עשרו ורכושו הגדול לאותו איש שנוא עליו,
גלא הוא רבי יוסף מוקיר שבת.

ולבסוף אָמנם מצא עצה. הוא סבר את כל רכושו –
ארמונו, שדותיו ורכמיו וצדריה, ובקסף הרב שקבל קנה
מרנגלית יקרה מאד. ואז אמר בשמחה:

– עתה בטוח אני, כי אותו יוסף מוקיר שבת לא יירש
אותי לעולם! את המרנגלית היקרה הזאת אשא תמיד עמי
ואשמר עליה כצל בבת עיני!

וכדי שאמנם יוכל תמיד לשאתה עמו ולא ישבח את
הדבר אף פעם, לקח את המרנגלית וספר אותה בתוך כובעו
ואת כובעו שם תמיד על ראשו וקעולם לא שבה להבש

אותו. רק בליקלה, בשכבו לישון, הסיר את הכובע מעל ראשו ושם אותו מתחת לזר, אשר עליו הניח את ראשו. וכיון שלא היה לו עוד שדות וכרמים ועדרי צאן והיה פטור מקל עבודה, התהלך לו כל היום בטל וטייל להנאתו ברחובות העיר ובסביבותיה.

יום אחד עמד לו הנכרי העשיר על גבי הגשר הבנוי מעל לנהר הגדול העובר בעיר. הוא הסתכל במים הזורמים מתחתיו, בדיגים היושבים על החוף ומורידים המימה את רשתותיהם, ולבו היה טוב עליו ולא ידע דאגה. אך לפתע התפרצה מן הצפון רוח חזקה, והשמיטה את כובעו מעל ראשו, והכובע התעופף ונפל המימה וטבע בתוך המים.

— אל שמים! — צעק האיש בחרדה ורצה לקפוץ אחרי הכובע המימה.

הוא רץ אל הדיגים והתחנן לפניהם:

— אגא, אנשים טובים, העלו-נא לי ברשתותיכם את כובעי מתוך המים, נאני מוכן לשלם לכם אלף דינרים! — היצאת מדעתה, בן-אדם? — השיבו לו הדיגים — תרי כובע כזה תשיג בחנות בחצי דינר, והוא יהיה חדש וטוב פי כמה משלך, ולמה זה תשלם בעד כובעך הישן אלף דינרים? ומה אכפת לך, שירקב במים והדיגים יכרסמו אותו?

אך האיש לא חדל מקצווח:

— אויה לי, אבוי לי, כובעי!

והדיגים והעוברים ושבבים היו בטוחים, כי אם איש משגוע לפנייהם והתרחקו ממנו.

אולם בקתו לביתו נרגע הנכרי ואמר בלבו:

— אכן, מוטב שקל הוני ירד לטמיון מאשר בא לידי

של יוסף מוקיר שבת. עתה לפחות בטיח אני, כי גבואתם
של מגידי-העצידות והקוסמים לא תתקיים.

עברו חדשים אחדים ובא ערב שבת, וכדרכו תמיד בא
רבי יוסף מוקיר שבת אל השוק, כדי לקנות דגים ועופות
לכבוד שבת.

ואתו יום הביא אחד הדגים דג גדול ויפה לשוק,
וכיון שהדג דרש בעד הדג הזה מחיר גבוה מאד, לא רצה
איש לקנות אותו.

— רבי יוסף! — קרא הדג לרבי יוסף מוקיר שבת בעברו
בשוק — התרצה לקנות דג משבח לכבוד השבת?
ראה רבי יוסף מוקיר שבת את הדג היפה ומיד קנה

— מה זה? — שאלה האשה בתמיהה גדולה.

אותו והביא אותו לביתו. לקחה אשתו פכין, כדי להוציא את
קרניו ולבשלו, והנה — דבר-מה מבהיק ומזהיר בכסנו
של הדג!

— מה זה? — שאלה האשה בתמיהה גדולה.
— מרגלית, מרגלית יארה היא! — סרא רבי יוסף בלשמה —
אוצר גדול במרגלית זו! אכן נתן תודה למקדוש-ברוך-הוא
שאזכר את אונקיו ונחמן להם סנדקתו!
ומאז היה רבי יוסף מוקיר שבת לשיש צשיר מאד, והוא
המשיך לבד את השבת וצף סג איתה בצמחית בנה יותר
ובתפארת בנה יותר מאשר לפני כן, וסן הכסף הרב שהיה
גידו גם הרבה למת צדקה לצדיקים, וכל בני צירו כבודו
נצחבוהו מאד.

פֶּרֶה שׁוֹמֶרֶת שְׁבֵת

נִדְבָר הָיָה לִפְנֵי הַרְבֵּה-הַרְבֵּה שָׁנִים,

וּבִקְפָּר אֶחָד חַי אִישׁ יְהוּדִי חֲסִיד, אֲשֶׁר הִקְפִּיד לָקִים אֶת כָּל
מִצְוֹת הַתּוֹרָה, אֵךְ יוֹמֵר מִכֵּל הָיְתָה תְּכִיכָה בְּצִינּוֹ הַשְּׁבֵת
וְהוּא שָׁמַר עָלֶיהָ מְאֹד וְכַבֵּד אוֹתָהּ וְנִזְהָר מִלַּעֲשׂוֹת בָּהּ כָּל
דָּבָר אָסוּר. וְהָיְתָה לְאִישׁ הַחֲסִיד הַזֶּה פֶּרֶה אַחַת, אֲשֶׁר בָּהּ
חָרַשׁ אֶת הַלֵּלָת שְׂדֵהוּ הַקִּטְנָה וּמִמֶּנָּה קָבַל חֵלֶב בְּשָׂכִילוֹ
וּבְשָׂכִיל אֶשְׁתּוֹ וּבְשָׂכִיל יִלְדוֹ.

וְהָיָה בָּאָה עִת צָרָה לְאִישׁ הַחֲסִיד וּבְנֵיתוֹ לֹא הָיָה לָחֶם
לֵאכֹל וְהוּא לָקַח אֶת פָּרְתוֹ הַיְחִידָה, הֵבִיא אוֹתָהּ לְאַחַד הָאֲבָרִים
הַנִּזְקָרִים וּמָכַר לוֹ אוֹתָהּ.

הֵבִיא הַנִּזְקָרִי אֶת הַפֶּרֶה לְשְׂדֵהוּ, רָתַם אוֹתָהּ לְמַחְרָשָׁה
וְחָרַשׁ בָּהּ, וְשָׂמַח עָלֶיהָ מְאֹד, כִּי פֶרֶה חוֹרֶשֶׁת טוֹבָה וְחֻזָּקָה
הָיְתָה וְהִיא עֹבְדָה בְּרִצּוֹן וְנִשְׁמָעָה לְכָל הוֹרְאוֹתֶיהָ. הוּא חָרַשׁ
בָּהּ בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן וְהַשְּׁנִי לְשָׁבוּעַ, חָרַשׁ בָּהּ בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי
וְהָרְבִיעִי לְשָׁבוּעַ, וְחָרַשׁ בָּהּ בַּיּוֹם הַחֲמִישִׁי וְהַשְּׁשִׁי לְשָׁבוּעַ,
וְהַפֶּרֶה עָשְׂתָה אֶת עֲבוֹדָתָה לֹא תִרְעָמָת, כָּכָל שֶׁהָרְגָלָה עַל
יָדֶי בְּעָלֶיהָ הַקּוֹדֵם.

אֵךְ הָיָה בָּא יוֹם הַשְּׁבֵת. הַנִּזְקָרִי הוֹצִיא אֶת הַפֶּרֶה לְשְׂדֵהוּ.
רָתַם אוֹתָהּ לְמַחְרָשָׁה, אֵךְ הַפֶּרֶה לֹא רָצְתָה לָזוּז מִמְּקוֹמָהּ.

— קומי ועבדיו — צעק הנקרי על סוֹנָה.

— מָה הִיָּה לָךְ, פֶּרְתִּי? לָמָּה זֶה לֹא תַעֲבֹדִי כַתְמוֹלֵד
שֶׁשָּׁמוֹם? — נָטָה הַנֶּקֶרִי לְשַׁדֵּל אוֹתָהּ בְּדַבָּרִים רַבִּים, אַךְ הַפֶּרָה
רִבְצָה בַּמִּקְוָמָה וְלֹא רָצְתָה לָעֵבֶר.
לְבִסּוֹף פִּקְעָה סִבְלָנוֹתוֹ שֶׁל הָאֶפֶר וְהוּא הִתְרַגֵּז וְצָעַק
עֲלֶיהָ:

— קומי ועבדי)

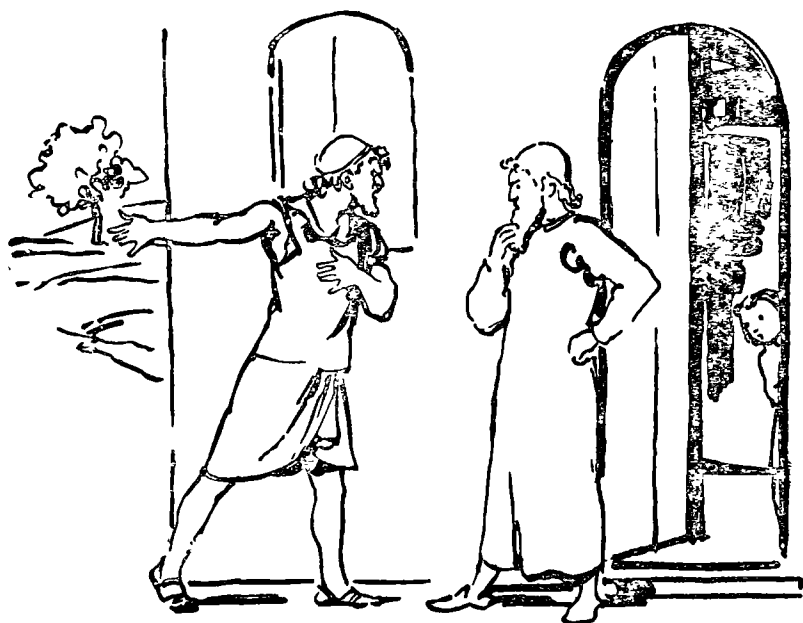
אַךְ הַפֶּרָה לֹא זָזָה מַמִּקְוָמָה. אִזּוֹ לָקַח הַנֶּקֶרִי אֶת הַשּׁוֹט
וְהִצְלִיף עָלֶיהָ צְלִיפּוֹת אֲחֵדוֹת, אַךְ גַּם הַדָּבָר הַזֶּה לֹא הוֹעִיל.
— אֲנִי אֶלְמַד אוֹתָךְ לָקַח! — צָעַק הָאֶפֶר הַנֶּקֶרִי בְּרַב כַּעַסוֹ.
וְהוּא לָקַח מִקֵּל עֵבֶר וְהִחֵל לְהַכּוֹת אוֹתָהּ לֹא בְּחִמִּים.
אוֹלָם הַפֶּרָה רִבְצָה בַּמִּקְוָמָה וְלֹא רָצְתָה בְּשׁוֹם אִפֹּן לָקוֹם
וְלָעֵבֶר. הִיא גָצְתָה גְצִיּוֹת מְרוֹת וּמִמְשָׁכוֹת, כִּי הַמַּכּוֹת הִכְאִיבוּ

לָהּ מְאֹד, אִוְלָם לְהוֹרְאוֹתָיו שֶׁל הָאֶכָר לֹא נִשְׁמָעָה וְלַעֲבֹד
לֹא הִסְבִּיקָה בְּשׁוּם פָּנִים וְאֶפֶן:

— אִיזוֹ פֶּרֶה הִיא זֹו! — צָעַק הָאֶכָר.

וְהוּא רָץ אֶל הָאִישׁ הַחֲסִיד שֶׁמְכָרָה לּוֹ וְסִפֵּר לּוֹ אֶת
הַמַּעֲשֶׂה מִרְשִׁיתוֹ וְעַד סוּפוֹ:

— כֹּל יָמֵי הַשְּׁבוּעַ עֲבָדָה הִפְרָה וְעָשָׂתָה אֶת קְלָאכְתָּהּ
לְהַפְלִיא! לֹא הָיָה כֹּל צָרָה לְהַעֲבִיר לָהּ הָעֲרוֹת וּלְזִרְזוֹ אוֹתָהּ!
אִוְלָם הַיּוֹם יָצָאָה, בְּנוֹרָאָה, מִדַּעְתָּהּ, שָׁכָן אֵין הִיא רוֹצָה לָזוֹ
מִמְקוֹמָהּ וּלְהִתְחִיל בְּעֲבוּדָה. אֲנִי כָּכָר הַכִּיתִי אוֹתָהּ מִכּוֹת
נִמְרָצוֹת, וְהִיא בְּשָׁלָהּ רוֹבֶצֶת בְּמִקְוָמָהּ וְאֵינָה רוֹצָה לַעֲבֹד!
אִיזוֹ פֶּרֶה הִיא זֹו? כַּח לָהּ אוֹתָהּ בַּחֲנוּרָה וְלִי הִשָּׁב אֶת הַכֶּסֶף
שֶׁנִּתְּתִי לָהּ תְּמוֹרָתָה!

— כַּח בַּחֲנוּרָה אֶת הַסָּרָה וְהִשָּׁב לִי אֶת הַכֶּסֶף!

שמע החסיד את הדברים האלה והבין משה מה צין
הפירה רוצה לעבוד היום. כל ימי היותה בביתו התרגלה
הפירה ליום ביום השבת יחד עם בעליה וכל בני ביתו, וצל
כן לא רצתה אף הפעם לשנות ממנהגה. והחסיד אמר אל
הנכרי:

— אל-נה באפה, ידידי! בוא איתי ואני אצמיד את הפירה
צל בגליה והיא תחרש את שררה בתמול שלשום!
והחסיד בא אל השדה, נגש אל הפירה ולחש לה באזניה:
— הוי, פרה, פרה! כל זמן שהיית ברשותי, היית נסה
בשבת כמוני וככל בני ביתי. איך עכשיו, שגרמו צוונותי
והייתי מקרח למכר אותך לנכרי זה, בבקשה ממך, עמדי וצשי
את רצון אדוניך!

והוא אף אמר לה את הדברים האלה והפירה קמה על
רגליה וצמדה מוכנה להתחיל בעבודה. ראה הנכרי את הדבר
זה ואמר אל האיש החסיד:

— אגא, ידידי, ספר לי מה אמרת לה? ואולי כשפת
אותה?

— לא, אין אני יודע כשפים, — השיב לו האיש החסיד —
אקא דע לה, כי בהיותה ברשותי לא הייתה עושה מלאכה
בשבת, שכן צותה אותנו תורתנו הקדושה, כי אף בהמתנו
תנוח אתנו יחד ביום השבת. וצתה הגה אמרתי לה, כי היא
שוב אינה ברשותי אלא ברשותך וצל כן עליה לעשות את
רצונה.

שמע הנכרי את הדברים האלה וגזעו כעור.
— פרה זו — אמר בלבו — הרי אינה כי אם בהמה שאין
בה לא בינה ולא דעת ולא תבונה, ואף-על-פי-כן היא

— בבקשה ממך. עמדי וצשי את רצון אדוניך!

מכירה את בורא העולם: ואני, שהקדוש-ברוך-הוא בראני
בצקמו ובדמותו ונתן לי דעה ובינה, לא הפרתי עד היום
את בורא העולם!

ומיד הלך הנכרי והתגור ולמד תורה והיה לסלמיד-תכם
גדול ושמו בישראל היה רבי יוחנן בן-תורקא.

שְׁלֹשָׁה דְּבָרֵי חֻכְמָה

הַדָּבָר הַזֶּה לִפְנֵי הַרְבֵּה-הַרְבֵּה שָׁנִים,

וסוחר עֲשִׂיר אֶחָד עֹזֵב אֶת בֵּיתוֹ בִּירוּשָׁלַיִם וְנָסַע לְמַדִּינָה
רְחוֹקָה שְׁמֵעֵבֶר לַיָּם וְעָמְדָה בְּכַפּוֹ הַרְבֵּה, כְּדֵי לְקַנּוֹת בַּמַּדִּינָה
הַהִיא סְחוּרָה וְלַהֲבִיאָהּ לְמִכִּירָה בִּירוּשָׁלַיִם. הוּא בַּמַּדִּינָה
הַרְחוֹקָה שְׁמֵעֵבֶר לַיָּם וְהִנֵּה חָלָה מַחֲלָה אֲנוּשָׁה וְיָדַע, כִּי יָמִיו
סְפוּרִים וְעוֹד מְעַד יִקְרָא תִקְרָא עַל חַיָּיו. קָרָא הַסּוֹחֵר לְבַעַל
בֵּית-הַמָּלֶדֶן, אֲשֶׁר בּוֹ הִתְאַכְסֵן, וְכֵה אָמַר אֵלָיו:

— הִנֵּה יוֹדַעְתִּי, כִּי אֲנִי הוֹלֵךְ לְמוֹת. בָּעִיר מוֹלִדְתִּי יְרוּשָׁלַיִם
יוֹשֵׁב בְּנֵי יְחִידִי, וְהוּא יָבוֹא בְּיָדַי הֵנָּה, כְּדֵי לְקַבֵּל בִּירוּשָׁה
אֶת כְּסָפִי. וְהָרִי אֲנִי מִפְּקִיד אֶת כָּל כְּסָפִי בְּיָדְךָ, וְאִם אֶמְנָם
יָבוֹא בְּנִי, אֵל תִּמְהַר לְמַסֵּר לוֹ אֶת הַכֶּסֶף אֲלֵא אִם כֵּן יַעֲשֶׂה
שְׁלֹשָׁה דְּבָרֵי חֻכְמָה. וְאִם לֹא — אֵל תִּתֵּן לוֹ וְלֹא כְּלוֹם, וְכֵךְ
בְּכָפִי לָךְ יִהְיֶה.

וְאֶמְנָם לֹא יָצְאוּ יָמִים מוֹעֲטִים וְהַסּוֹחֵר הָעָשִׂיר מָתָּה וְהוֹבָא
לְקַבּוּרָה בְּאַרְץ הַנִּבְרִית. הַדָּבָר נִוָּדַע לְבָנּוֹ בִּירוּשָׁלַיִם וְעַד מִהֲרָה
אֶמְנָם יָצָא אֶל הַמַּדִּינָה הַרְחוֹקָה שְׁמֵעֵבֶר לַיָּם, כְּדֵי לְרַשֵּׁת אֶת
כֶּסֶף אֲבִיו. אֲךָ בִּינְתִים נִדְּבַר בְּעַל בֵּית-הַמָּלֶדֶן עִם אֲנָשֵׁי צִירוֹ,
כִּי בָּבוֹא הַבֵּן, לֹא יִגָּלֶה לוֹ אִישׁ הַיֶּכֶן הַמָּלֶדֶן, אֲשֶׁר בּוֹ נִתְאַכְסֵן
אֲבִיו, וְאִם מִי הוּא בְּעַל בֵּית-הַמָּלֶדֶן לֹא יִגָּלֶה לוֹ אִישׁ מֵאֲנָשֵׁי הָעִיר.

— אל תמסר לו את הפסך, אלא אם כן יעשה שלשה דברי חכמה.

בבוא בנו של הסוחר אל העיר ההיא, פנה אל אחד
העוברים ושבים ושאל:

— המדע, אדוני, היכן בית-המלון של מר בן-ז'יש?

הסתכל האיש בצעיר הזר ופנה לו:

— לא, אדוני, לא אכיר את מר בן-ז'יש ולא אדע היכן

בית-המלון שלו.

המשיך הבן להתהלך ברחובות העיר ואחר פנה אל עובר

אחר ושאל שנית:

— המדע, אדוני, היכן בית-המלון של מר בן-ז'יש?

הסתכל אף האיש הנה בצעיר הזר ופנה גם הוא:

— לא, אדוני, לא אכיר את מר בן-ז'יש ולא אדע היכן

בית-המלון שלו.

והבן המשיך להתהלך ברחובות העיר ולבסוף פנה אל
השלישי שבין העוברים ושבים ושאל עוד פעם:

— המדע, אדוני, היכן בית-המלון של מר בן-ז'יש?
וגם איש זה הסתפל בצעיר הזר וענה לו אותה תשובה:
— לא, אדוני, לא אכיר את מר בן-ז'יש ולא אדע היכן
בית-המלון שלו.

אמר הבן בלבבו:

— אכן תמוה מאד הוא הדבר. כלום טעיתי ובאתי לעיר
אחרת, אשר בה אין בעל בית-מלון ושמו בן-ז'יש? לא, לא
יתכן בדבר הזה, הרי קבלתי מכתבים מאבי ובהם כתב לי
מפרש, כי זוהי העיר וזה בית-המלון אשר בו התאכסנו אין
זאת אלא יושבי העיר הזאת קשרו קשר עלי ומבקשים
להכשילני ולא להחזיר לי את ירושתי.

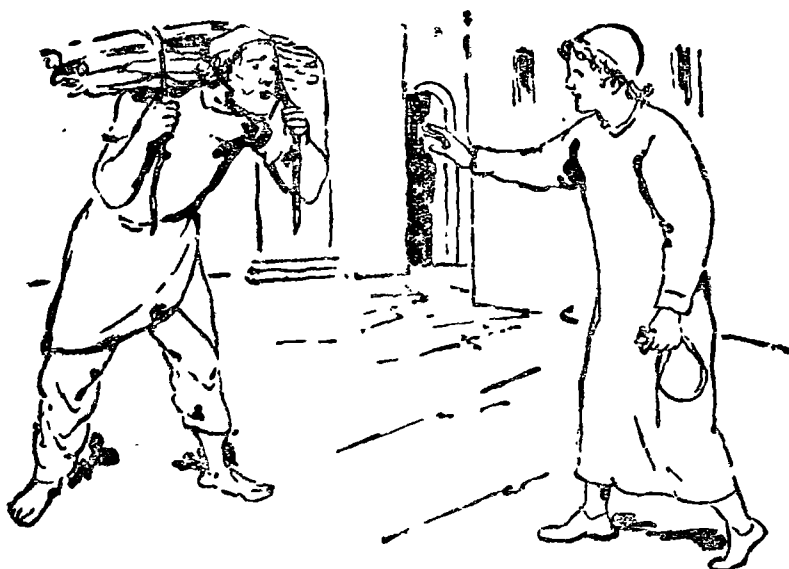
והוא עודנו עומד ומהרהר והנה בא לקראתו איש נושא
חבילת-עצים.

— שמע-נא, אחא, — קרא אליו בן הסוחר — התרצה למכור
חבילת-עצים זו?

— אכן למכירה בשוק אני נושא את העצים, — השיב לו האיש.
— הנה מוכן אני לקנות אותם, — אמר אליו בן הסוחר —
אלא הבא אותם לבית-המלון של מר בן-ז'יש, כי שם אני
מתאכסן. מסור תמסר אותם למר בן-ז'יש ואני אהריק
באשכם לך את תמורתם בציון יפה.

— כדבריה, אדוני, — ענה לו האיש ופנה לעבר בית-
המלון ובן הסוחר הולך בעקבותיו.

בהגיעו לחצר בית-המלון, עמד בחצר איש אחד ונושא
חבילת עצים פנה אליו ואמר:

— התרצה למכר חבילת-עצים זו :

— מר בן-ז'יש, עצים אלה בשבילך הם.
 — וכי בקשתיה להביא לי עצים ? — שאל בתמיהה האיש
 שבחצר בית-המלון.
 — לא, מר בן-ז'יש, אלא אני הוא שבקשתיו להביא אליה
 את העצים האלה, — אמר בן הסוחר שהתקרב מיד ושמד לפני
 בעל בית-המלון.
 — ומי אתה, אדוני ? — שאל בעל בית-המלון.
 — אני בנו של הסוחר מירושלים, שהתאכסן בבית-
 המלון שלך ומת על אדמת נקר.
 — ומי הראה לך את הדרך לבית-המלון שלי ואמר לך,
 כי אני הוא בעליו של בית-המלון הזה ?
 — איש מאנשי העיר לא רצה להראות לי את הדרך, —

השיב לו בן הסוחר – ועל פני נאצתי לבוא אליה ולהכירה בערמה.
– אכן דבר חכמה עשיתי, אדוני הצעיר, – השיב לו
בעל בית-המלון – ועתה הגה אורחי הניקר אתה ואני מקבל
אותה בביתי בשמחה רבה.

ואמנם קבל בעל בית-המלון את בנו של הסוחר בכבוד
רב ואף סעדה ערה לכבודו. בשעת הסעדה הסבו לשלחן בעל
בית-המלון, אשתו, שני בניהם ושתי בנותיהם, ובן הסוחר –
בראש השלחן. הגישו לשלחן חמש פרגיות מטונות ובעל
הבית פנה אל בן הסוחר ואמר:

– התכבד-נא, אדוני הצעיר, וסלק את הפרגיות בין
המסבים.

השיב לו בן הסוחר:

– הרי לא אני המכבד אורחים, אלא אתה, ועל פני
מגיע לך הכבוד לסלק.

אולם בעל הבית הפציר באורחו:

– אנא, סלק אתה, שכן אורח יקר ונכבד אתה בביתי.
לךח בן הסוחר פרגית אחת ושם בין בעל הבית ואשתו,
לךח פרגית שניה ושם בין שני הבנים, פרגית שלישית שם
בין שתי הבנות, ואת שתי הפרגיות האחרונות שם לפניו.
מעשהו זה של בן הסוחר התמיה מאוד את המארחים, אך הם
לא אמרו לו דבר ואכלו לפי שחלק

לעת ערב הזמין בעל בית-המלון את אורחו שנית לסעדה,
והפעם הגשה לשלחן תרנגולת מפטמה. והנה פנה שוב בעל-
הבית אל בן הסוחר ואמר:

– התכבד-נא, אדוני הצעיר, וסלק את התרנגולת בין

המסבים.

בן-הסוחר חלק את הפרניות

השיב לו בן הסוחר:

— הרי לא אני המכבד אורחים, אלא אתה, ועל כן מגיע לך הכבוד לחלק.

אולם בעל-הבית הפציר באורחו:

— אגא, חלק אתה, שכן אורח יקר ונכבד אתה בביתי. לקח בן הסוחר את המרגלת המפסמה וחלק אותה בין המסבים. את הראש שם לפני בעל-הבית, את בני המעים שם לפני אשתו, את שתי הזרבים חלק בין שני הבנים, ואת שתי הכנפים נמן לשתי הבנות. נשאר בידי גוף המרגלת בלדו ואותו שם לפני עצמו.

ראה את מעשהו בעל-הבית ולא יכל עוד להתאפק

ואמר אליו:

— האמנם כך ניהגים אצלכם בירושלים לחלק מאכלי?
הנה עשית כך בשעת הסעודה הראשונה ולא אמרתי לך
דבר, ועתה אתה חוזר ועושה שנית במעשה הזה?

אך בן הסוחר הצטחק וענה לו:

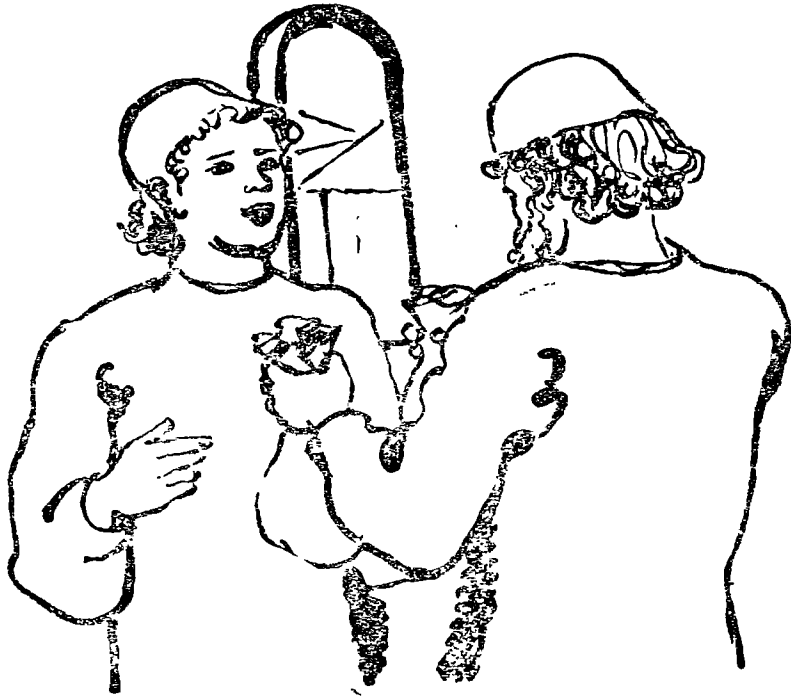
— ראשית, הרי בקשתיך שתחלק בעצמך ולא תמסר
את הכבוד הזה לי. ושנית — הרי בצדק ובחשבון ואף לפי
ההגיון חלקתי.

— הלחלוקה הזאת אתה קורא חלוקה בצדק ובחשבון
ולפי ההגיון? הא כיצד? — שאל אותו בעל-הבית בתמיכה
גדולה.

— אמנם כן, — השיב לו אורחו — כי בוא וראה מה
עשיתי בסעודה הראשונה. נמת לפני חמש פרגיות, האף אין
זאת? נמתי מהן אחת לך ולאשתך — והרי שלשה, נמתי אחת
לשני הבנים — והרי שלשה, נמתי אחת לשתי הבנות — והרי
שלשה, ושמים לקחתי לי — והרי שלשה. ובכן, כלום לא בצדק
ולפי חשבון חלקתי?

הודה בעל-הבית בלבד, כי אמנם דבר חכמה עשה בן
הסוחר, והנה נמצא, כי עשה כבר לפני דברי חכמה.
— ומהו ההגיון במעשה שעשית בסעודה זו? — שאל אותו
בעל בית-המלון.

— אכן, גם הפעם נהגתי בהגיון, — השיב לו אורחו —
כשנמת לפני את המרגלזת, נטלתי את ראשה ושמתיו לפניך,
כי ראש המשפחה אתה; את בני המצויים נמתי לאשתך,
כי בניה ובנותיה סמיעה יוצאים; את שתי הירכיים
שמתיו לפני בניה, שכן צמודי ביתך הם; ואת שתי הכנפיים
נמתי לבנותיה, כי היום הן בביתה ולמחר תפרחנה ממנו

בעל בית-המלון מוסר לבן-הסוחר את כספו

ותלכנה אחרי בעליהן. לבסוף נשאר בידי גוף המרנגלת
הדומה לספינה, כי אני בספינה באתי לקאן ובספינה אשוב
לקארץ מולדתי. אף בטרם אשוב לקארץ מולדתי, הוא-נא,
אדוני ומארחי, ומן לי את הכסף שהפקיד בינה אבי והוא שלי.
רצה בעל בית-המלון, כי בן הסוחר עשה שלשה דברי
חקמה, ככל אשר התנה אביו, ונמן לו את כל הכסף שהפקיד
בידיו הסוחר העשיר, ונפרד מאורחו הצעיר בשלום ובידידות
ושבח אותו על רב חקמתו.

הצולע והעור

הדבר הזה לפני הרבה-הרבה שנים,

ולאיש אחד היה גן עצי-פרי והגן גדול ובו מפוחים, אגסים, שזיפים, דבדבנים ופרות משכחים אחרים. כשהגיעה עונת הבשלת הפרות, חשש בעל הגן שמא יבואו גנבים ויקטפו את הפרות, והוא הושיב בגן שני שומרים, אשר האחד מהם היה צולע, והשני – עור.

ישבו שני השומרים בגן, והנה פתח העור ואמר לחברו הצולע: – יושבים אנחנו בגן מלא פרות משכחים ובטננו ריקה והרק עולה בפינו.

ענה לו הצולע:

– אמנם רואה אני פרות שהבשילו, אך פיצד אטפס על העצים ואקטף אותם, ואני צולע?

– הנה לי רגלים בריאות, – יעץ לו העור – שב על גבי ואני אשא אותך לכל אשר תוליכני, ואמה תושיט את ידיה ותקטף מן הפרות.

מיד ישב הצולע על שכמו של העור, אמר לחברו לאן לפנות, ואמנם הגיעו ידיו אל ענפי העצים וקטף מהם את הפרות הבשלים. אחר כך ישבו השנים והיטיבו את לבם בפרות המתוקים.

הצולע על גבי קשור

בן עשר שני השוקרים יום-יום ואכלו את כל הפרות
 שהבשילו. אך יום אחד בא בעל הגן אל גנו והנה אין
 בעצים אף פרי בשל אחד.

- היכן הם הפרות הבשרים? - שאל בעל הגן את
 השומרים - אין זאת אלא אתם עצמכם אוכלים אותם!
 - הא כיצד, אדוני? - קרא הצולע - הרי עיניך הוראות,
 כי צולע אני וכיצד אוכל לטפס על העצים ולקטף את הפרות?
 - ואני הרי עור שמי עיני אני, - אמר גם הענר -
 וכיצד אראה ואקטף את הפרות הבשרים?
 - אך שניכם כאחד חוקרו גם לראות וגם להגיע אל
 ענפי העצים! - קרא בעל הגן, שהבין את מעשה שני השומרים.
 - הא כיצד? - העמידו השומרים פני תם.
 - הנה אראה לכם כיצד, - השיב להם בעל הגן.
 והוא הרעיב את הצולע על גבי הענר ולקח מקל וכפד
 את שניהם כאחד במכות הגונות.

השועל והכרם

הדבר היה לפני הרבה-הרבה שנים,

ושועל רעב אחד שוטט בשדה וחפש לו אכל ולא מצא.
לבסוף ראה כרם ובו אשכולות ענבים אדמים – מאנה
לעינים ולחך. אך מסביב לכרם הימה גדר צפופה והשועל
רץ מסביב וחפש פתח להכנס לתוך הכרם ולא מצא. לבסוף
מצא סדק צר בגדר. נסה להדחף ולהחזק בו, אך לא יכלה,
כי היה שמן מדי.

אמר השועל בלבו:

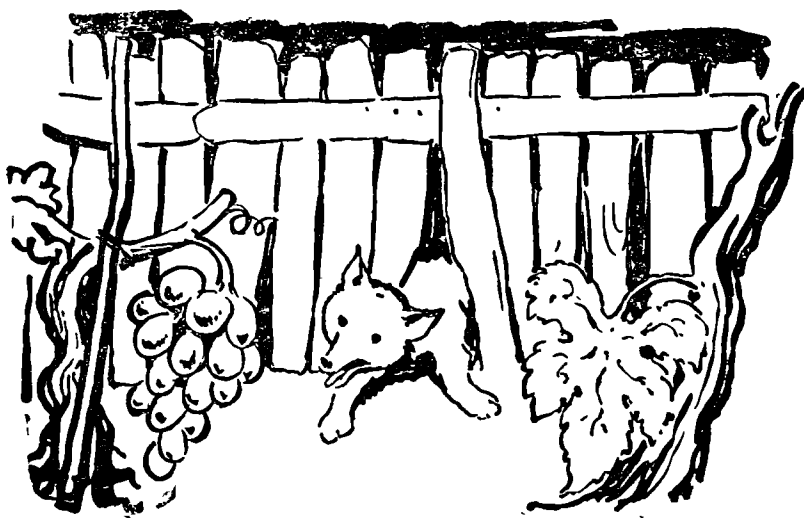
– אם אצום שלשה ימים, הרי ארוה מצט ואוכל לעבר
בסדק הזה ולאכל מן הענבים היפים והטעימים הקלו כמות נפשי.
ואמנם כך עשה השועל. הוא צם שלשה ימים, ולאחר
שלושה ימים, נדחק בסדק ואמנם הצליח לחדר לתוך הכרם.
– הנה השגתי את מבקשי – קרא בשמחה.

ושלשה ימים ישב השועל בכרם ומלא את כרסו ענבים,
עד שהשמן עוד יותר מאשר לפני הכנסו אל הכרם. עתה
בקש השועל לצאת ולחזור אל היצר, אך לא יכלה, כי הסדק
היה צר והוא שוב שמן ואינו מסוגל להדחק בו.

– עתה אין לפני בררה אחרת, אלא לחזור ולצום שלשה
ימים, עד שגומי ירזה כלפני כן.

וכך אמנם עשה והצלח לעבר בעד הסדק ולצאת מתוך
הפרם. הוא היה עתה רעב ותשוש ועיף, והוא צמד לפני
הפרם וקרא:

— פרם, פרם! מה טוב אתה ומה טובים הפרות שבתוכך,
וכך מה שיש בך הוא נאה ומשבח! אוכלם מה הנאה מכל
הברכה אשר בך? בשם שזכנסתי לתוכך רזה ורעב, כך
יצאתי ממך רזה ורעב...

לאסר שרזה וכסש נדסק השועל לחוף הפרם

הַזָּאב וְהַשּׁוּעָל

הַדֹּבֵר הֵיךְ לִפְנֵי הַרְבֵּה-הַרְבֵּה שָׁנִים,

וְזָאב אֶחָד, שֶׁהָיָה רָעֵב מְאֹד, פָּגַשׁ שׁוּעָל וְרָצָה לְטַרֵּף אוֹתוֹ.
אָף הַשּׁוּעָל הָעָרוּם הִצְלִיחַ לְהַמְלִיט מִצִּפְרָנֵי הַזָּאב וְאָמַר לוֹ:

— אִם רָעֵב אַתָּה, בּוֹא וְאָעִיץ לָךְ עֲצָה טוֹבָה. הַיּוֹם הוּא
יוֹם הַשָּׁשִׁי בַּשָּׁבוּעַ וְהוּא עָרֵב שָׁבַת לַיהוּדִים. הַכֶּגֶס לַחֲצָרִים,
עוֹר לָהֶם לְהַכִּין אֶת צִרְכֵי הַשָּׁבַת, וְאָכֹל תֹּאכֹל גַּם הַיּוֹם וְגַם
לְשָׁבַת יִזְמִינוּ אוֹתָךְ לְסַעֲדָתָם הַשְּׂמֵנָה.

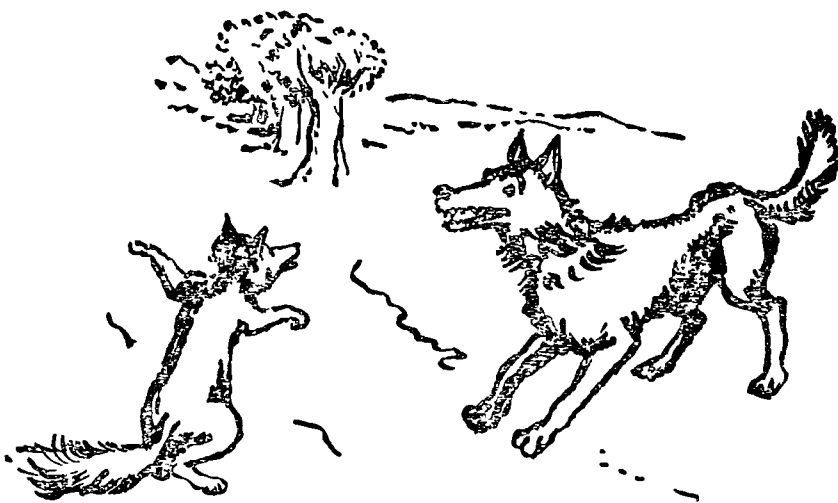
שָׁמַע הַזָּאב בְּקוֹל הַשּׁוּעָל וּבָא לַחֲצָר הַיהוּדִים, וּבִיגָתִים
בְּרַח הַשּׁוּעָל וְהִתְחַבֵּא. אוּלָם הַזָּאב אָף כָּא אֵל הַחֲצָר וְהָאֲנָשִׁים
הַתִּנְפְּלוּ עָלָיו בְּמַקְלוֹת וְהַכּוּהוּ מִכּוֹת נִמְרָצוֹת וְגִרְשׁוּהוּ.

לְמַחֲרָת פָּגַשׁ הַזָּאב אֶת הַשּׁוּעָל וְקָרָא אֵלָיו בְּכַעַס:

— אַתָּה גִּבְרַתָּ לִי צָרָה גְדוֹלָה, הַיהוּדִים לֹא כָּבְדוּ אוֹתִי
בְּסַעֲדָה אֲלֹא בְּמַקְלוֹת, וְעַתָּה הִנֵּה אֶהְרֹג אוֹתָךְ, שׁוּעָל נוֹכֵר!
אָף הַשּׁוּעָל הָעָרוּם הִצְלִיחַ אָף הַפֶּעַם לְהִתְחַמֵּק מִשְׁנֵי
הַזָּאב וְהוּא פָּתַח וְאָמַר לוֹ:

— אֲכֹן, לֹא בִי הָאִשָּׁם שֶׁהִכּוּ אוֹתָךְ הַיהוּדִים, אֲלֹא בְּאֵבִיהָ.
שְׂמוּעַ שְׂמַעְתִּי, כִּי בְּאַחַד הַיָּמִים הַזֵּמִינוּ אֶת אֵבִיךָ לְסַעֲדַת
הַשָּׁבַת שְׁלָהֶם וְהוּא אָכַל אֶת כָּל סַעֲדָתָם. עַתָּה הִתְנַקְמוּ
אִיפֹא בָּךְ עַל עוֹנוֹן אֵבִיךָ. אָף אֵל תִּתְנָאשׁ, יְדִידִי! אִם

— בוא ונראה לך מקום אשר שם תמצא אכל :

לא האירה לה ההצלה פנים פתצר היהודים, בוא עמי ונראה לך מקום, אשר שם תמצא אכל ויהי ותאכל ותשבע. והשועל רץ והזאב אחריו, עד שהגיעו לבאר אסת. על גבי הבאר היטה מנחת קורה, ועל גבי הקורה פרוף חבל ודלי בקצהו העליון של החבל ודלי בקצהו הפתוח של החבל. קפץ השועל ונכנס לתוך הדלי העליון, והדלי הכביד ויורד עם השועל לתוך הבאר פנימה. והדלי הריק שבתוך הבאר עלה למעלה.

הביט הזאב אחרי השועל היורד לתוך הבאר ושאל אותו :
— למה אתה נכנס לשם, ידידי השועל ?

השועל היטה שעת לילה ובשמים האיר הירח והשתקף במימי הבאר. הראה השועל לזאב את דמות הירח בתוך הבאר וצגה לו :

— וכי לא תראינה צינקה את הגבינה הגדולה והעגלה

אֲשֶׁר בָּאָן ? הוּא, מֶה טְעִימָה הִיא גְּבִינָה זֹאת! מִמֶּינָה לֹא אֶכְלֶת
עוֹד כְּמוֹתָ !

— וְאִיךָ אֶרֶד לְשֵׁם גַּם אֲנִי וְאֶכֶל מִן הַגְּבִינָה הַמְּשֻׁבָּחָה
הַזֹּאת? — שָׂאל הַזָּאב וּבִלְע אֶת הָרֶק שֶׁבִּפִּיו.

— עֲשֵׂה כְמוֹנִי, — יָעַץ לוֹ הַשּׁוּעָל — הַכֶּנֶס לְתוֹךְ הַדָּלִי
וְתֵרֵד אֵלָּי.

נִכְנַס הַזָּאב לְתוֹךְ הַדָּלִי הַעָלִיוֹן וְהַקָּבִיד וַיֵּרֶד לְתוֹךְ הַבָּאָר,
וְאוֹתָהּ שָׁעָה הִתְרוֹמַם הַדָּלִי הַמְּחֻמָּן וְהַשּׁוּעָל עָלָה לְמַעְלָה.

— רַמְאִי! — צָעַק הַזָּאב מִתּוֹךְ הַבָּאָר — הֲרִי אֵין בָּאָן אֶלָּא
מִיָּם! עָמָה אָמַר לִי כִיצַד לַעֲלוֹת מִכָּאן, וְאַחַת דָּתִי לְטָרֵף
אוֹתָךְ, שׁוּעָל עָרוֹם!

— כָּלוּם אֵינְךָ יוֹדֵעַ, יְדִידִי הַזָּאב, מֶה שְׂאֵמֶר שְׂדֵמָה
הַמְּלֶךְ הַחֲכָם מִכָּל אָדָם? — קָרָא אֵלָיו הַשּׁוּעָל מִלְּמַעְלָה — "צָדִיק
מִצָּרָה נִחְלָץ וַיָּבֹא לְשֵׁעַ תַּחֲתָיו". וְעַכְשֵׁי, לְשֵׁעַ בֶּן־רֶשַׁע,
הַתַּכְּבֹּד וְשֶׁב לָךְ בְּתוֹךְ הַבָּאָר, וְאַם אַתָּה יָכוֹל, טָרֵף אוֹתִי שָׁם!

הַעֲרִיָּה וְהַקּוֹרָא הַמָּצְרִי

הַדָּבָר הַזֶּה לִפְנֵי הַרְבֵּה-הַרְבֵּה שָׁנִים,

וְהָיָה רָעַב אֶחָד שׁוֹטֵט בַּיָּעַר וְחָפֵשׁ טָרֶף לְשֹׁכֵר אֶת רַעְבוֹנוֹ.
רָאָה מִרְחוֹק צָבִי אֶחָד וְרִבֵּץ לֹו בְּשִׁקֵּט וְאָרַב לֹו מֵאַחֲרֵי
סִבָּךְ שִׁיחִים. וְהַצָּבִי לֹא רָאָה אֶת הָעֲרִיָּה וְלֹא נִזְהַר לְנַפְשׁוֹ
וְהִלָּךְ וְהִתְקָרַב אֶל סִבָּךְ הַשִּׁיחִים. כְּהִרְף־עֵינַי זָנַק הָעֲרִיָּה
מִמִּתְבּוֹאֵה, הִתְנַפֵּל עַל הַצָּבִי וְתַקַּע בּוֹ אֶת שִׁנָּיו. טָרֶף הָעֲרִיָּה
אֶת הַצָּבִי וְאָכַל אֶת בָּשָׂרוֹ בְּהִיטוֹת, כִּי הָיָה רָעַב מְאֹד. אַךְ
לִפְתָּע פָּרְצָה נְהִימַת-קָאָב מִגְרוֹנוֹ, כִּי בְּטָרְפוֹ בְּחִפְזוֹן אֶת הַצָּבִי,
לֹא נִזְהַר, וְאַחַת מֵעֲצָמוֹת טָרְפוֹ נִתְקַעָה בְּגִרּוֹנוֹ וְהִכְאִיבָה
לֹו מְאֹד.

— הִנֵּה בָּא קָצִי, — אָמַר הָעֲרִיָּה בְּלִבּוֹ — הָעֵצִים תִּקְוְעָה
בְּגִרְוֹנִי וְעוֹד מְעַט אֲחַנֵּק וְאֶפְחֵ אֶת נַפְשִׁי.
אוֹמֶה שְׂעָה עָבַר לִידּוֹ שׁוֹעֵל. רָאָה הַשּׁוֹעֵל אֶת הָעֲרִיָּה
הַמִּתְפַּחֵם בְּמִכְאוּבָיו, וְלֹא פָּחַד מִפְּנֵיו וְהִתְקָרַב אֵלָיו.
— מַה הָיָה לָּךְ, הָעֲרִיָּה? — שָׁאַל אוֹתוֹ הַשּׁוֹעֵל.
— אֲנִי, עוֹר־נָא לִי וְהַצִּילֵנִי מִמּוֹתַי, — עָנָה לֹו הָעֲרִיָּה
בְּקוֹל מִתְחַנֵּן — הִנֵּה נִתְקַעָה עֵצִים בְּגִרְוֹנִי וְאֲנִי נִחְנָק. הַכִּסֵּנָא
אֶת כַּפְּךָ לְחוּף גְּרוֹנִי וְהוּצָא אֶת הָעֵצִים וְהַצִּלְתֵּנִי!
— לֹא, יְדִידִי, — הָשִׁיב לֹו הַשּׁוֹעֵל בְּבִתְ-צָחוֹק עֲרֻמוּמִית —

כפי קצרה ומאבונה גדול. ואם אצליח להוציא את העצם
מגרונה, בנדאי תשלם לי שכר טרחה ותטרח אותי ברוב
חסדה, האף אין זאת?

— לא, לא, נשבעתי כי לא אעשה את הדבר הזה, —
טען האריה והוסיף להתסגן — אגא, הציגני-נא ממות ושכרה
יהיה גדול מאד.

— אין לי צרך בשכר, — השיב לו השועל — ומוטב לי
כי יהיה ביצר פחות טורף מסכן אחד.

השועל צחק מלא פיו והלך לו לדרכו.

והנה התקרב ובא קורא מצרי. והקורא המצרי הוא עוף
גבה-נצים וארץ-מקור, המתהלך בנצות ושולח במקורו הארוך
צפרדעים מתוך הנצות.

ראה האריה את הקורא המצרי והתסגן לפניו:

— אגא, ידידי, בוא-נא והציגני ממות! הנה נתקעה
עצם בגרוני, ואתה במקורה הארוך תוכל להוציאה בקלות.
עשה-נא עמי חסד ונאני אשלם לך שכר רב ונאברכה כל
ימי חיי!

רחם הקורא המצרי על האריה המסכן והכניס את מקורו
הארוך לתוך גרונו של האריה והוציא מתוכו את העצם.

— האח! — צהל האריה — הנה נציתי ממות!

ומבלי לפנות אל הקורא המצרי המשיך לנגס מכשר
טרפו ולהיטיב את לבו.

שעה קלה עמד הקורא המצרי ושחק. הוא חשב, כי אף
יסים האריה את סעדו ושלם לו את שכרו, כפי שהבטיח.
אולם האריה כלה לאכל את כל בשר הצבי ואחר קם ממקומו
והתכונן ללכת לדרכו.

- אדוני הארֶיזה, - פתח אֵז ואמר העוֹף בְּקוֹל שִׁקֵּט
 וּמִהֶסֶס - בְּנוֹאֵי שִׁכְחֵת אֶת אֲשֶׁר הִבְטַחְתָּנִי עַל מַעֲשֵׂה הַחֶסֶד
 שֶׁעָשִׂיתִי עִמָּךְ. הֲרִי אֲמַרְתָּ לִּי, כִּי תִשָּׁלֵם לִי שֶׁכָּר רַב...
 נָתַן בּוֹ הָאֶרֶזִּיה אֶת עֵינָיו הַזּוֹעֲצוֹת וְעָנָה לוֹ :
 - וְכִי לֹא גָדוֹל הוּא שִׁכְרָךְ? לָךְ וְהִתְגָּאָה, כִּי נִכְנַסְתָּ
 בְּשָׁלוֹם לְתוֹךְ גְּרוֹנוֹ שֶׁל הָאֶרֶזִּיה וְיָצְאָתָּ מֵתוֹכוֹ בְּשָׁלוֹם! הֵישָׁר
 שֶׁכָּר גָּדוֹל מִזֶּה?
 וְהִקִּירָא הַמַּצְרִי לֹא הָעוֹ עוֹד לְפָצוֹת פֶּה וְחִמְקַם בְּשִׁקֵּט מִן
 הַמָּקוֹם וְהִזְדָּה לוֹ לְזַרְכּוֹ.

השועל והדגים

הדג רעה לרעה-הרבה שנים,

ועל שפתו של נהר התהלך שועל רעב ורעב את הדגים
השוחים במים הנה ונהנה, כאילו ברחו בפחד מסני סכנה. אמר
השועל בלבו:

— אלו ידעתי לשחות, הייתי קומץ ממנה וסועד את
דגי הדגים שמנים אחרים!

אך כיון שלא ידע לשחות, החליט השועל לעשות בעקמה
ולמשך את הדגים אל פני הנה. ואז התקרב אל המים
וקרא אל הדגים:

— הוי, דגים חביבים! אמרו-נא לי מסני מה אתם
בורחים כל כך?

— וכי לא תדע, מר שועל, כי האנשים פורשים רשתות
ומקמורות בסימי הנהר, כדי לשלול אותנו ולהביא עלינו
קליה? אכן, מסני רשתותיהם ומקמורותיהם אנו בורחים!

— אכן, דווקאם, דגים חביבים, — השיב להם השועל
באנחה — רע וסר אורכם, שעליכם להזהר תמיד לנפשותם
מפני האנשים הרעים ורשתותיהם. אך למה זה לא תעשו
כפי שעשו אבותיכם?

— וכיצד עשו אבותינו? — שאלו הדגים בפסקנות.

— הם עשו בְּחֶכְמָה, — עָנָה לָהֶם הַשּׁוֹעֵל — עֲדָה עָלוּ עַל הַיִּבְשָׁה, בָּאוּ לְגוֹר יֶחֱד עִם אֲבוֹתֵי טוֹבֵי-הַלֵּב, וְאִזּוּ לֹא יָדְעוּ פֶּחַד מִפְּנֵי רָשָׁתוֹת וּמִכְמוּרוֹת וְהָיוּ מְאֹשְׁרִים מְאֹד. וְעַתָּה, אִם רְצוֹנְכֶם אֵף אַתֶּם לְהִיּוֹת מְאֹשְׁרִים וְלֹא לְדַעַת עוֹד פֶּחַד בְּחַיֵּיכֶם, בּוֹאוּ אֵלַי, וְאֲנִי אָבִיא אִתְּכֶם לְבֵיתִי וְנִגְוֹר יֶחֱד, מִמָּשׁ כָּשֵׁם שֶׁגָּרוּ יֶחֱד אֲבוֹתֵי וְאֲבוֹתֵיכֶם !

שָׁמְעוּ הַדְּגִיִּם אֶת דְּבָרָיו וְעָנוּ לוֹ בְּצֶחֶק :

— הַאֲמַנְסָ אַתָּה הוּא הַשּׁוֹעֵל, שְׂאוּמְרִים עָלֶיָּהּ, כִּי הַפֶּקֶח שִׁפְחִיּוֹת אַתָּה ? לֹא פֶקֶח אֵלָּא טַפֵּשׁ אַתָּה ! הִנֵּה אֲנִי פוֹחֲדִים בְּמַיִם, שֶׁהֵם מְקוֹם חַיֵּינוּ ; וְאִם נַעֲלָה עַל הַיִּבְשָׁה, שֶׁהִיא מְקוֹם מִיתָתֵנוּ, הֲרִי נִדְּאִי וְנִדְּאִי שֶׁפָּחַדְנוּ יִהְיֶה גְדוֹל !

דֶּרֶךְ קִצְרָה שֶׁהִיא אֶרְכָּה

הַדֶּבֶר הַזֶּה לִפְנֵי הַרְבֵּה-הַרְבֵּה שָׁנִים,

וְהַחֲכָם הַגָּדוֹל רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן-חֲנִנְיָה הֵלךְ בְּדֶרֶךְ בִּלְתִּי יְדוּעָה לוֹ, כְּדֵי לָבוֹא לָעִיר אַחַת וּלְקַבֵּץ שָׁם נְדָבוֹת בְּשִׁבְיַת תַּלְמִידֵי-חֲכָמִים עֲנִיִּים. בְּהִגִּיעוֹ לְפֶרֶשֶׁת-דָּרָכִים, לֹא יָדַע לָאֵן לָפְנוֹת וּבֵאִיו דֶּרֶךְ לְצִלָּתוֹ. רָאָה יֶלֶד יוֹשֵׁב בְּצַד הַדֶּרֶךְ וְהוּא נֹגֵשׁ אֹלָיו וְשָׁאֵל:

— בְּנִי, הֲלֹא תִגִּיד לִי בֵּאִיו דֶּרֶךְ אֵלֶּךְ וְאִכּוֹא אֶל הָעִיר ?
— כֵּן, רַבִּי, בְּרָצוֹן אֶגִּיד לָךְ אֵת הַדֶּבֶר, — הַשִּׁיב לוֹ הַיֶּלֶד — הִנֵּה שְׁתֵּי הַדָּרָכִים מוֹכִילוֹת אֶל הָעִיר, אֶךְ זוֹ אֶרְכָּה וְקִצְרָה זוֹ קִצְרָה וְאֶרְכָּה.

לֹא יָרַד רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן-חֲנִנְיָה לְסוֹף דַּעְתּוֹ שֶׁל הַיֶּלֶד וְאָמַר בְּלִבּוֹ:

— הַלּוֹךְ אֵלֶּךְ בְּדֶרֶךְ הַקִּצְרָה וְהָאֶרְכָּה, שָׁכֵן הִיא הַדֶּרֶךְ הַקִּצְרָה מִן הַשָּׁנִיָּה.

וְכֵן עָשָׂה וַעַד מְהֵרָה אָמְנָם נִרְאָתָה לְעֵינָיו הָעִיר. אֶךְ הִנֵּה מֵצֵא כָּאֵן אֵת הָעִיר מְקַפֶּת גִּנִּים וּפְרֻדִּסִּים וְחֶרֶשׁוֹת תַּמְרִים, וְהַשִּׁבְלִים מִתְפַּתְלִים הֵנָּה וְהֵנָּה.

— לֹא, לֹא טוֹבָה הִיא הַדֶּרֶךְ הַזֹּאת, — אָמַר אֹז רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן-חֲנִנְיָה וְחִזַּר עַל עַקְבָּיו, עַד שֶׁהִגִּיעַ שׁוֹב לְפֶרֶשֶׁת-הַדָּרָכִים.

כֵּאֵן פִּגְשׁ אֶף הַפֶּעַם אֶת הַיָּלֵד וְהוּא נִגַּשׁ אֵלָיו וּשְׁאָלוֹ :
 – בְּנִי, לָמָּה זֶה אֵמַרְתָּ לִּי, כִּי זֹהִי הַדֶּרֶךְ הַקְּצֵרָה ?
 – לֹא, רַבִּי, אֲנִי אֵמַרְתִּי, קְצֵרָה וְאַרְכָּה.
 עָתָה יָרַד רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן־חֲנָנִיָּה לְסוּף דַּעְתּוֹ שֶׁל הַיָּלֵד
 וְהוּא נֹשֵׁק לוֹ עַל רֹאשׁוֹ וְאָמַר :
 – אֲשֶׁרִיכֶם, יִשְׂרָאֵל, שִׁבְלֵכֶם חֲכָמִים אַתֶּם, מְגִדּוּלְכֶם
 וְעַד קִטְנֻכֶם !
 וְעָתָה הִלָּךְ בַּדֶּרֶךְ הָאֲרָכָה וְהַקְּצֵרָה. הוּא אֶמְנָם הִלָּךְ עָתָה
 שְׂעָה אֲרָכָה יוֹתֵר, אֶךְ דֶּרֶךְ זֶה הוֹבִילָה אוֹתוֹ יֵשֶׁר לְשַׁעֲרֵי
 הַעִיר, וְהוּא הוֹגִיעַ לְמַחֲזוֹ-חֲסִצּוֹ לֹדָא כֵּל מְכֻשׁוּלִים.

מקורותיו של יגד

הדבר הזה לפני הרבה-הרבה שנים,

וחכם יוני אחד בא לירושלים ובקש לבחן את יגדי העיר אם
חכמים הם. מה עשה? נשאל את אחד היגדים, נמן לו פרוטות
אחדות ואמר לו:

— לך וקנה לי דבר, שאכל ממנו ואותיר ממנו וצף
יהיה יגדי לקחת ממנו דורכי.

הלך היגד וכעבר שעה קלה חזר ובידו שקית מלאה מלח.
— מה זה כבאת לי מלח? — שאל החכם היוני.

— כפי שנקשת, כך עשיתי, — השיב לו היגד — מן המלח
תוכל לאכל קכל שתראה, וצף ישאר לך ממנו וי ותוכל
לקחת את הנותר ולהמשיך בדרכך!

מצפה בגבינות וביצים

הדבר הזה לפני הרבה-הרבה שנים,

וחכם יוני אחד בא לירושלים ובקש לבחן את ילדי העיר
אם חכמים הם. מה עשה? נגש אל אחד הילדים, זמן לו
כסף ואמר לו:

— לך וקנה לי ביצים וגבינות.

כשחזר הילד והביא את המבקש, לקח החכם היוני את
הגבינות ביידיו ושאל את הילד:

— עתה אמר לי איזו גבינה היא של עז לבנה ואיזו
היא של עז שחורה?

לקח הילד ביידיו את הביצים ופנה אל החכם היוני:

— הנה אתה איש זקן וחכם, אינני תאמר לי איפוא אתה

תחזה — איזו ביצה היא של פרנגלת לבנה ואיזו היא של
פרנגלת שחורה?

תַּפְּלוּתוֹ שֶׁל אָב

הַדָּבָר הַזֶּה לִפְנֵי הַרְבֵּה-הַרְבֵּה שָׁנִים,

כַּאֲשֶׁר בָּעִיר יְבֵנָה יָשְׁבוּ גְדוֹלֵי חֲכָמֵי יִשְׂרָאֵל וּבְרֵאשֵׁם
נָשִׂיא הַסִּנְהֶדְרִין בָּרֶן גַּמְלִיאֵל. וְהִיטָה לְרֶבֶן גַּמְלִיאֵל בַּת יְחִידָה
אֲשֶׁר אֶהְיֶה מֵאֹד, וּכְשֶׁהֲגִיעַ פְּרָקָה הִשִּׂיא אוֹתָהּ לְאַחַד הַחֲכָמִים
הַגְּדוֹלִים וְעָרַךְ לָהּ מִשְׁמָה כְּלוּלוֹת מִפָּאָר.

אַחֲרֵי הַחֲתוּנָה, כַּאֲשֶׁר הִפְתָּ עֲבָרָה לְגִיּוֹר בְּבֵית בַּעֲלָהּ,
נִגְשָׁה אֵל אָבִיהָ וְאָמְרָה:

— אָבָא, הִנֵּה אֲנִי עוֹזֶבֶת אֶת בֵּיתְךָ וְהוֹלֶכֶת אַחֲרֵי בַּעֲלִי,
בָּרְכֵנִי וְהִתְפַּלֵּל עָלַי.

אָמַר רֶבֶן גַּמְלִיאֵל:

— יְהִי רָצוֹן, שְׂעֵא תַּחֲסֹרֵי לְכָאן!

בָּרְכָה זוֹ הִתְמִיחָהּ מֵאֹד אֶת הַבַּת, אֵךְ הִיא לֹא אָמְרָה
לְאָבִיהָ דָּבָר וְהִלָּכָה אַחֲרָי בַּעֲלָהּ.

עֲבָרָה שָׁנָה וְהִנֵּה יֵלְדָה בֶּן וְשִׁמְחָתָהּ הִיטָה גְדוֹלָה מֵאֹד.
כָּא רֶבֶן גַּמְלִיאֵל לְבַקְרָהּ וּלְרֹאוֹת אֶת בְּנָהּ הַבָּרָה, וְשִׁמַּח גַּם
הוּא. אָמְרָה לוֹ בָּתוֹ:

— אָבָא, הִנֵּה זְכִיתִי וַיֵּלְדֵתִי בֶּן זָכָר, בָּרְכֵנִי וְהִתְפַּלֵּל עָלַי.

אָמַר רֶבֶן גַּמְלִיאֵל:

— יְהִי רָצוֹן, שְׂעֵא יִבְלָה "אוֹי" מִפִּיךָ!

לשמע הברכה המונה הזאת, לא יקרה עוד בתו
להתאפק ואמרה :

— אבא, באשר בקשתי ברכה מסיף ביום קדושים, אמרת
לי, שאל אחור עוד לביתה, וצתה בהנלד בני בכורי, אתה
אומר לי, שאל אחר מלהתאנח תמיד. לשתי שמחות גדולות
זכיתי במיני, ואתה — במקום לברכני, הנה בקללני.

— לא, בתי, — השיב לה רבן גמליאל — לא קללות הן
אלו, כי אם ברכות ותפלות. אם אמרתי לך ביום קדושים,
שאל מחורי לביתי, הרי היתה תפילתי, שיהיה לך טוב בבימה
וישרר בו שדום תמיד ולא תרצי לעזבו ולשוב לבית הוריה.
ואם אמרתי לך צתה, שאל יקרה, אוי" מסיף, הרי היתה
תפילתי, שבגד יחיה ויהיה בריא, ותתאנחי תמיד: „אוי, שאל
אכל בניו“, „אוי, שאל שתה בניו“, „אוי, שאל תלך בני
לבית-הכנסתו“ אכן, זהו רצון ותתקיימה תפילתי אלו

חֲכָמָה בְּכָלִי מְלָצָר

עֲדָכָר הִנֵּה לִפְנֵי הַרְבֵּה-הַרְבֵּה שְׂנִים,

וְחַחֲכֶם הַגָּדוֹל רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן-חֲנַנְיָה בָּא לְרֹמָא, כְּדֵי לְהַשְׁמִיד
אֶת הַקִּיסָר, כִּי יֵטֶה חֲסֵד לַיהוּדִים בְּאַרְצֵי-יִשְׂרָאֵל. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ
בֶּן-חֲנַנְיָה הָיָה חָכֵם גָּדוֹל וּפְקֻחַם מְאֹד, אָךְ הוּא לֹא הֶעֱצִין בִּיפִי
תֹּאכַר וּפְנֵיו לֹא הָיוּ נְאוֹת. בְּכָל זֹאת קִבְּלוּ אוֹתוֹ הָרֹמָאִים
בְּכָבוֹד רַב, וְאָף כִּתּוּ שֵׁל הַקִּיסָר אֶתְּכָה לְשׁוֹחַח וּלְהִתְנַחֵם עִמּוֹ.
בְּאַחַד הַיָּמִים, בָּאָשָׁר בַּת הַקִּיסָר יָשְׁבָה וְשׁוֹחַחָה עִם רַבִּי
יְהוֹשֻׁעַ, אָמְרָה לוֹ:

— לָמָּה זֶה תִּשְׁכַּח חֲכָמָה מִלְּאֲרֵה בְּכָלִי מְלָצָר?

הָבִין רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, כִּי אֵלֶּי מִתְּפַנֶּנֶת בַּת הַקִּיסָר, וּבִמְקוֹם
לְעֻנּוֹת לָהּ עַל שְׂאֵלָתָהּ, פָּתַח וְשָׂאָה:

— הֲלֹא תִגִּידִי לִי, גְּבֵרָתִי, בְּמָה מִחוּיָק אֲבִידָה הַקִּיסָר

אֶת הַיֵּין?

— בְּכָלִי-חֶרֶס, — עֲנָתָה בַת הַקִּיסָר.

— הֲאֵמֶנּוּ? — הֶעֱמִיד רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ פָּנָיו תָּמָּה — כִּל הַאֲנָשִׁים

הַפְּשׁוּטִים מִחוּיָקִים אֶת יֵינָם בְּכָלִי-חֶרֶס וְגַם אֲבִידָה הַפְּלָג
עוֹשֶׂה כְּמוֹתָם?

— אֵלֹא בְּמָה יִחוּיָק אֲבִי אֶת יֵינוֹ? — שְׂאֵלָה בַת הַקִּיסָר.

— סְבוּר פְּיִיתִי, — הִשִּׁיב לָהּ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ — כִּי מִלָּד גָּדוֹל

וְעָשִׂיר בְּאֵבִיךָ – מַחְזִיק אֶת יַיִנו בְּכֵלֵי-זָהָב וְלֹא בְּכֵלֵי-חֶרֶס.
שָׁמָעָה בַּת הַקִּיסָר אֶת דְּבָרָיו וְצִוְתָה עַל הַמְּשָׁרְתִּים
לְהַעבִיר אֶת כָּד הַיַּיִן שֶׁבְּאַרְמוֹן לְכֵלֵי-זָהָב יָפִים.
וְעָבְרוּ יָמִים וְהַמֶּלֶךְ עָרַךְ מִשְׁתֵּה וּמִשְׁרָתָיו מִלְּגוֹ לְמִסְבִּים
גְּבִיעֵי יַיִן גְּדוֹלִים. אַךְ הֵם הִגִּישׁוּ אֶת הַיַּיִן לְפִיהֶם וְהִנֵּה
הוּא חֲמוּץ.

– מָה הָיָה לַיַּיִן הַמְּשֻׁכָּח שֶׁלִּי? – תָּמָה הַמֶּלֶךְ.
וְאַחֵר שֶׁחָקַר בַּדָּבָר, גִּידָע לוֹ, כִּי הַיַּיִן הִתְחַמֵּץ מִשּׁוֹם
שֶׁנִּשְׁמַר בְּכֵלֵי-זָהָב וְלֹא בְּכֵלֵי-חֶרֶס.
– מִי הוּא זֶה, שֶׁאָמַר לָךְ לַעֲשׂוֹת אֶת הַדָּבָר הַזֶּה? –
שָׁאַל הַקִּיסָר אֶת בִּתּוֹ.
– הַחֲכָם הַיְּהוּדִי רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן-חֲנִנְיָה, – הִשִּׁיבָה לוֹ בִּתּוֹ.
קָרָא הַמֶּלֶךְ לְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ וּשְׁאָלוֹ:
– לָמָּה זֶה יַעֲצֶתָ לְבִתִּי לְהַעבִיר אֶת הַיַּיִן מִכֵּלֵי-חֶרֶס
לְכֵלֵי-זָהָב?

– לֹא עָצָה הַיָּתֵה זֶה, – הִשִּׁיב רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ לְקִיסָר – אֲנִי
מִשָּׁל בְּלָבָד. אָמַר אֶמְרָה לִי בִתְּךָ, כִּי לֹא נֹאָה הַחֲכָמָה לְאִישׁ
מְכָעָר, וְאֲנִי בִקְשָׁתִי לְהוֹכִיחַ לָהּ, כִּי הַדָּבָרִים הַיָּקָרִים נִשְׁמָרִים
בְּכֵלִים פְּשׁוּטִים אֲשֶׁר לֹא הֵדָר לָהֶם.
– אָמְנָם מוֹדָה אֲנִי, – אָמַר הַקִּיסָר – כִּי רַבִּים הֵם
הָאֲנָשִׁים הַמְּכָעָרִים הַמְּצֻטְּנִים בְּחֲכָמָה רַבָּה, אַךְ הִנֵּה תוֹדָה
אֵף אֵתָּה, כִּי מְצוּיִים גַּם אֲנָשִׁים נָאִים וְהֵם חֲכָמִים גְּדוֹלִים.
– אַכֵּן נְכוֹנִים דְּבָרֵי הַמֶּלֶךְ, – הִשִּׁיב לוֹ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ –
אַךְ אֵלּוּ הָיוּ אֲנָשִׁים אֲלֵה מְכָעָרִים, הָיוּ חֲכָמִים יוֹתֵר!

לראות את אלֵהים

הדָּבָר הַזֶּה לִפְנֵי הַרְבֵּה-הַרְבֵּה שָׁנִים,

והקִיסָר הרומאי הרָשָׁע אֲדְרִינוס אֶהָב לְהִתְנַחֵם עִם הַחֲכָם
הַיְּהוּדִי הַגָּדוֹל רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן-חֲנָנִיָּה, וּבְאַחַד הַיּוֹכֻחִים שָׂאֵל
הַקִיסָר אֶת רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ:

— הָאֵם יֵשׁ לָעוֹלָם אָדוֹן, הַשּׁוֹמֵר עַל הַכֹּל וּמְנַהֵג הַכֹּל?

— בְּיָדָאִי, — הָשִׁיב לוֹ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ — וְכִי עוֹלָם שֶׁל הַפֶּקֶד

הוא?

הַמְשִׁיךְ אֲדְרִינוס וְשָׂאֵל:

— וּמִי בָּרָא שָׁמַיִם וָאָרֶץ?

עָנָה לוֹ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ:

— הַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוא בָּרָא אוֹתָם, שֶׁכֵּן כְּתוּב בְּתוֹרַתְנוּ

הַקְדוּשָׁה: "בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ".

אָךְ אֲדְרִינוס קִיסָר הוֹסִיף לִשְׂאֹל:

— אֵם אֲמַנָם יֵשׁ אָדוֹן לָעוֹלָם וְהוא הוא שֶׁבָּרָא אֶת

הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ, לָמָּה זֶה אֵין הוּא נִגְלָה פַּעַם אוֹ פַּעַמִּים

בְּשָׁנָה לְבְנֵי-הָאָדָם, כְּדֵי שִׁירָאוּ אוֹתוֹ וַיִּפְחְדוּ מִפְּנֵיו?

— מִשּׁוֹם שֶׁאֵין בְּנֵי-הָאָדָם מְסַגְּלִים לְהִסְתַּכֵּל בְּאוֹר הַרֵב

הַשּׁוֹפֵעַ מִמֶּנּוּ, וְעַל כֵּן כְּתוּב בְּתוֹרַתְנוּ הַקְדוּשָׁה: "כִּי לֹא-יִרְאֵנִי

הָאָדָם חַיִּי", — הָשִׁיב לוֹ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ.

— יתכן והבדק עמך, — אמר אז הקיסר — אך אם אינך
סרצה לי את אליהיה, אין אני מאמין לך, שעמכם כך הוא
הדבר.

מה עשה רבי יהושע בן-חנניה?

הדבר היה בצערי יום בין בְּהִיר, והוא הוציא את
אֲדָרְיָנוֹס החוצה, העמיד אותו מול השמש ואמר לו:
— הסתכל בשמש וראה תראה את אליהים.

תמה הקיסר ואמר:

— מה זה אתה אומר לי להסתכל בשמש, נהרי ידוע
שאין האדם מסוג להסתכל בה?
חיה רבי יהושע וענה לו:

— עתה ישמעו אנִיָּה מה שפיה מדבר: הגה השמש,
שאינה אלא אחד מאֵלֶּף אֵלֶּפִים ורבוא רבבות משרתיו של
אליהים, אין שום אדם מסוג להסתכל בפניה; והקדוש-ברוך-הוא
עצמו, שזיוו מלא עולם, נדאי ונדאי שאין האדם מסוג לראותו!
ועתה נסתתמו כל טענותיו של אֲדָרְיָנוֹס קיסר ויא היה
עוד שאלות בפיו.

אָרְיָנוס וּמִשָּׁה

הַדָּבָר הַזֶּה לִפְנֵי הַרְבֵּה-הַרְבֵּה שָׁנִים,

וְהַקִּיסָר הָרֹמָאִי הִרְשָׁע אֲדָרְיָנוס אֶהָב לְהַתְנוֹכֵם עִם הַתְּכֵם
הַיְּהוּדִי הַגָּדוֹל רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן-חֲנִנְיָה, וּבְאַסֵּד הַוְכוּתִים אָמַר
אֶקִּיסָר לְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ:

— הִנֵּה אֲנִי גָדוֹל מִרְבֵּךְ מִשָּׁה!

— הָא כִּי צָדִי? — תָּמָה רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ.

— מִשָּׁה מַת זֶה מִזְמַן וְיָמֵי יִשְׁמַע עִתָּה לְפַקְדוֹתַי?

— הַשִּׁיב לִי אֲדָרְיָנוס — וְאַנִּי חֵי וּמוֹלֵךְ עַל אֲרָצוֹת רַבּוֹת וְהַכֵּל
נִשְׁמָעִים לְפַקְדוֹתַי וּמִמְלָאִים אוֹתָן.

— וְיִכּוֹל אַתָּה לְהוֹצִיא פְקָדָה, שְׂבַמֶּשֶׁף יוֹם אֶחָד לֹא

יֵצֵאת אֶף אֶחָד אֵשׁ בְּעִיר רֹמָא? — שָׂאֵל אוֹתוֹ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ.

— מוֹכֵן מֵאֲלֵיו, — עָנָה לִי אֲדָרְיָנוס.

וְעַד מֵהֵרָה הוֹצִיא הַקִּיסָר פְּקָדָה, כִּי בְּמִשָּׁף יוֹם אֶחָד לֹא

יֵצֵא אִישׁ לְהַצִּית אֵשׁ בְּכָל בֵּיתָבִי הַעִיר הַגָּדוֹלָה, וְהוּא עָלָה עִם
רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ עַל גַּג אַרְמוֹן הַמִּלְכוּת, כְּדֵי לְהוֹכִיחַ לִי, שְׂאִמְנֵם
מִמְלָאִים תּוֹשְׁבֵי רֹמָא אֵת פְּקָדָתוֹ.

נִשָּׂא רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אֵת עֵינָיו, הִסְתַּכֵּל סְבִיב-סְבִיב, וְהִנֵּה

נִגְלָה לִי מִרְחוֹק עֶשֶׂן מִתַּמָּר מִגֹּזֹל שֶׁל אֶחָד הַבָּתִּים. פָּנָה אֵל
אֲדָרְיָנוס וְשָׂאֵל:

— מהו העשן ההוא ?

— הוא יוצא מארמונו של אחד הדפסים הנקבדים, —
השיב לו הקיסר — אתמול חלה הדפס ונא אליו הרופא ופקד
עליו לשותות משקאות חמים, שאם לא כן לא יבריא מחליו.
ורבי יהושע המשיך להסתכל סביב-סביב ולעיניו נגלה
עשן גם בקצה האחר של העיר.

— ועשן זה מהו ? — שאל את הקיסר.

— הוא יוצא מביתו של אחד משרי-הפזקים שלי, — ענה
לו הקיסר — זה ימים אחדים שהשר הזה חולה מאד, ועליו
לטפל את רגליו בקצבת מים חמים, שאם לא כן עולה הוא
למות.

— אכן, ראית במו עיניך, — אמר עתה רבי יהושע בן-
חנניה אל אדרינוס קיסר — אתה, שהנה חי ומוצק על ארצות
רבות, אין בגי-האדם מקימים את פקדנתך אף יום אחד,
ומשה רבנו, שחי לפני שנים רבות מאד וגזר עלינו: "לא-
תבערו אש בכל משבתיכם ביום השבת" — מאז ועד היום אין
יהודי מדליק אש בשבת. כיצד תאמר איפוא, כי אתה גדול
ממשה ?

תַּכְלֵה בְּכָל שָׁעָה

הַדָּבָר הַזֶּה לְפָנַי הִרְבֵּה-הִרְבֵּה שָׁנִים,

בְּאֲשֶׁר בְּרֹאשׁ הַסִּנְהֶדְרִין בְּצַפּוּרֵי עָמֵד רַבִּי יְהוּדָה הַנָּשִׂיא,
וּבְרוּמֵי מִלְּךָ הַקִּיסָר אַנטוֹנִינוּס, שֶׁהָיָה אָדָם שׁוֹחֵר-דַּעַת וַיְדִידוֹ
שֶׁל רַבִּי יְהוּדָה. אַנטוֹנִינוּס קִיסָר הָיָה רָגִיל לְבַקֵּר אֶצֶל רַבִּי
יְהוּדָה הַנָּשִׂיא, לְשׁוֹחֵחַ עִמּוֹ בְּדַבְּרֵי חֻכְמָה וְאֵף לְהִתְנַכֵּחַ עִמּוֹ,
וּבְאַחַת מִשִּׁחוֹתֵיהֶם שָׁאַל אַנטוֹנִינוּס אֶת רַבִּי יְהוּדָה:

— הֲאֵם רְצוֹנִי הוּא לְאֱלֹהִים, שְׂיִתְפַּלְלוּ אֵלָיו בְּלִי שָׁעָה?
— לֹא, — הֵשִׁיב לוֹ רַבִּי יְהוּדָה — אֲסוּר לְהִתְפַּלֵּל בְּלִי שָׁעָה.
אִיכָּם אַנטוֹנִינוּס הָיָה בְּדַעַת אַחֲרֵת וְהוּא סָבַר, כִּי בְּכָל
שְׁהָאָדָם מִרְבֵּה לְהִתְפַּלֵּל, כֵּן רְצוֹנִי הַדָּבָר יוֹתֵר לְאֱלֹהִים.
וְמָה עָשָׂה רַבִּי יְהוּדָה הַנָּשִׂיא, כִּדְּרֵי לְהוֹכִיחַ לוֹ אֶת
נְכוֹנוֹת דַּעְתּוֹ?

הוּא הִשְׁכִּים בְּבִקְרָה, נִכְנַס לְחִדְרוֹ שֶׁל אַנטוֹנִינוּס וְאָמַר לוֹ:
— שְׁלֹם לְמִלְּךָ!

לְאַחֵר שָׁעָה חֲזַר וּנְכַנַּס לְחִדְרוֹ וְאָמַר לוֹ:
— שְׁלֹם לְאִימְפֶּרָטוֹר!

עֲבָרָה עוֹד שָׁעָה וְשׁוּב נִכְנַס אֵלָיו רַבִּי יְהוּדָה וְאָמַר:
— אֲדוּנִי הַמִּלְּךָ לְעוֹלָם יִחְיֶה!

הַרְגִּיזוּ הַדָּבָר הַזֶּה אֶת אַנטוֹנִינוּס וְשָׁאַל אֶת רַבִּי יְהוּדָה:

— למה זה אתה עושה כך? הרי אתה מעליב את קבוד
מלכותי!

הצטחק רבי יהודה והשיב לו:

— ישמעו אנני מה שפיה אומר: הנה אין אתה אלא
מלך בשר-ודם, וכאשר אדם בא ושואל בשלומך כל שעה,
אתה אומר, שהוא מעליב אותך. והקדוש-ברוך-הוא נדאי
נדאי שאינו רוצה, כי בני-האדם יטריחו אותו שעה שעה
בתפלותיהם.